

Mobiiliteknologia kannattelemassa papin iettä?
Pappien työajan hallinta mobiiliteknologian maailmassa

Otso Järvi
Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2015

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Käytännöllinen teologia	
Tekijä – Författare Otso Järvi			
Työn nimi – Arbetets titel Mobiiliteknologia kannattelemassa papin iettä? Pappien työajan hallinta mobiiliteknologian maailmassa			
Oppiaine – Läroämne Yleinen käytännöllinen teologia			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu	Aika – Datum 29.4.2015	Sivumäärä – Sidoantal 94s + 10s liitteitä	
Tiivistelmä – Referat Tämä pro gradu –tutkielma tutkii pappien työajattoman työn hallinnan ja mobiiliteknologian suhdetta. Tutkimustehtävästä johdetut tutkimuskysymykset ovat seuraavat: 1. Miten papit käyttävät työssään mobiiliteknologiaa ja miten se vaikuttaa työhyvinvointiin ja työajan hallintaan? 2. Mikä on sosiaalisen median rooli pappien työajan hallinnassa? 3. Miten mobiiliteknologia sopii pappien usein sirpaloituneeseen työaikaan? 4. Miten mobiiliteknologian ja siihen liittyvien palvelujen kehitys on muuttanut pappien kokemuksia työstään? Tutkielman aineisto kerättiin kysymyslomakkeella, johon vastasi 609 pappia eri puolelta Suomea. Aineisto kerättiin pääasiassa Pappisliiton työelämäjäseniltä ja aineisto pyrki antamaan suurin piirtein yleistettävän kuvan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappien tilanteesta. Tutkimusote oli pääasiassa määrällinen, mutta laadullista otetta käytettiin täydentämään määrällisen tutkimusotteen aukkoja. Aina tavoitettavissa olemisen ongelma on vaivannut pappeja jo pitkään, mutta ongelma korostuu entisestään teknologian mahdollisuuksilla: Ennen kasvokkain tapahtuvan kohtaamisen lisäksi pappi saattoi olla tavoitettavissa kotipuhelimen äärellä, mutta nyt yhteydenottoja voi tulla monista uusista medioista, joista monet muistuttavat olemassaolostaan ajasta ja paikasta riippumatta taskun pohjalta. Keskimääräisesti pappien mobiiliteknologian hallinta korreloi positiivisesti työhyvinvoinnin kanssa. Työmääriä ja käytettyjä työtunteja mobiiliteknologia ei kuitenkaan vähentänyt. Merkittävänä tekijänä tässä vaikutti olevan sosiaalinen media, jota huomioidaan työaikasunnittelussa vielä varsin rajallisesti. Samalla myös monenlaisen byrokratian koetaan lisääntyneen. Tutkimus tuo esille erilaisia hyötyjä ja haasteita, joita papit kokevat mobiiliteknologian tuoneen mukanaan papin työhön. Vaikka asenteet mobiiliteknologiaa ovat pappien piirissä vielä toisinaan varauksellisia, kokevat tutkimukseen osallistuneet vastaajat mobiiliteknologian tuovan työhön enemmän hyvää kuin huonoa.			
Avainsanat – Nyckelord mobiiliteknologia, pappi, työajan hallinta, työajaton työ, työhyvinvointi, sosiaalinen media			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia			
Muita tietoja			

Sisällys

1 Johdanto.....	2
2 Tutkimuksen taustat.....	3
2.1 Aikaisempi tutkimus.....	3
2.2 Mobiiliteknologia ja siihen liittyvät palvelut.....	7
2.3 Pappien työaika ja sen hallinta	11
2.4 Työhyvinvointi ja työssä jaksaminen seurakunnassa	14
2.5 Kirkko muutoksissa	15
2.6 Mobiiliteknologian mahdollisuuksia	19
3 Tutkimustehtävä ja tutkimuksen toteuttaminen.....	22
3.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen lähtökohdat	22
3.2 Tutkimusmetodit ja -aineisto	24
4 Kyselyn vastaajat	28
5 Papit mobiiliteknologian käyttäjinä.....	30
5.1 Mobiiliteknologian hallinta ja käyttäjäryhmät.....	30
5.2 Mobiiliteknologian käytön heijastuminen työajan hallintaan.....	36
5.2.1 Mobiiliteknologia ja kiireen kokemus	36
5.2.2 Mobiiliteknologia ja työhyvinvointi	41
5.2.3 Mobiiliteknologia ja tehokkuus	45
5.2.4 Mobiiliteknologia ja motivaatio	49
5.3 Mobiiliteknologia seurakunnan tilaisuuksissa.....	55
6 Papit sosiaalisessa mediassa	61
6.1 Pappien tilit Facebookissa	61
6.2 Sosiaalinen media ja työajan hallinta	65
6.2.1 Sosiaalisessa mediassa työskentelyn huomioiminen työntekijän omassa työajan hallinnassa.....	65
6.2.2 Sosiaalisessa mediassa työskentelyn huomioiminen työaikasuunnittelussa.....	67
6.3 Mihin papit käyttävät työaikaansa sosiaalisessa mediassa?	70
7 Papit pirstoutuneessa työajassa.....	72
7.1 Pappien tyytyväisyys työaikaan.....	72
7.2 Luppoajan ja työtehtävien väliin jäävien aikojen hyödyntäminen papin työssä	73
7.3 Työn ja vapaan häilyvä raja.....	75
8 Papit muuttuvassa mobiiliteknologian maailmassa	79
8.1 Avoimet vastaukset tilastoja selittämässä.....	79
8.2 Positiivisina koetut muutokset	80
8.3 Negatiivisina koetut muutokset	82
9 Johtopäätökset.....	85
9.1 Tutkimustulosten yhteenveto.....	85
9.2 Tutkimustulosten luotettavuus.....	88
9.3 Johtopäätöksiä ja jatkotutkimusaiheita.....	89
Lähteet ja kirjallisuus.....	90
Liitteet.....	95
Kysymyslomake	95

1 Johdanto

Pääsiäishartaus hätkähdytti - pappi luki saarnaa taulutietokoneelta: ”Vähän kyllä pelkäsin, että onko se sopivaa”

Näin uutisoi Ilta-Sanomat verkkosivuillaan 5.4.2015. Otsikossa viitattiin pääsiäispäivän messuun Keravan kirkossa, joka videoitiin ja jonka Yle julkaisi TV1:ssä ja internetissä Yle Areena-palvelussa. Ilta-Sanomat haastatteli liturgina toiminutta pappia tabletin käyttöön liittyen:

- Kyllä se helpottaa työtä tosi paljon. Mielestäni se on ollut parhaita uudistuksia pitkään aikaan, Nenonen kiittelee.
- Ensinnäkin paperia säästyy ihan törkeästi. Toiseksi siinä tulee kaikki mukana ja se toimii käytännössä arkistona, hän lisää.¹

Ilta-Sanomien uutiseen liittyi myös verkkosivuilla ollut lukijagallup, jossa kysyttiin ”Onko alttarilla sopivaa käyttää tablettia?”. Kirjoitushetkellä gallupiin oli vastannut 30735 lukijaa, joista 71 prosenttia oli sitä mieltä, että tabletin käyttö alttarilla on sopivaa.

Tämä uutinen on yhtenä esimerkkinä mobiiliteknologian tilanteesta Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden piirissä vuonna 2015. Uutisen liturgina toiminut pappi on toki varmasti vähemmistöä sikäli, että hän käyttää tablettia messua toimittaessaan, mutta siitä huolimatta hän suhtautuu asiaan hieman varauksella. Kuitenkin muiden kuin työntekijöiden suhtautuminen tablettien ja mobiiliteknologian käyttöön on astetta armollisempaa. Varautuneesta suhtautumisesta huolimatta teknologian mahdollisuudet kuitenkin tiedostetaan ja halutaan ainakin jossain määrin ottaa hyödyksi.

Tämän tutkielman tarkoitus onkin tutkia juuri sitä, minkälaisia mahdollisuuksia ja haasteita mobiiliteknologia on tuonut tai voisi tuoda papin työhön Suomessa. Lähestyn aihetta työhyvinvoinnin näkökulmasta, joka rajautuu pääasiassa työajan hallintaan sekä työn ja vapaa-ajan suhteeseen.

¹ Lehtonen 2015.

2 Tutkimuksen taustat

2.1 Aikaisempi tutkimus

Pappien työaikaa, työhyvinvointia ja jaksamista työssä on tutkittu melko paljon, mutta monet tutkimuksista ovat ajalta, jolloin mobiiliteknologia ei vielä ollut kovin kehittynyttä. Matkapuhelimet olivat ehkä helposti saatavilla ainakin aikuiselle väestölle, mutta varsinaisia älypuhelimia oli hädin tuskin olemassa ja niidenkin varhaisia muotoja oli hyvin harvalla.

Mobiiliteknologiaan liittyvä tutkimus on siitä haastavaa, että mobiiliteknologia kehittyy valtavan nopeasti. Jo muutaman vuoden vanha tutkimus saattaa olla vanhaa tietoa, jonka relevanssi ja käyttöarvo nykyiselle tilanteelle ovat pieniä. Englanniksi löytyy jonkun verran esimerkiksi mobiiliteknologiaa ja ihmisen työtehokkuutta tutkivaa tutkimusta, mutta suomeksi ajantasaista tutkimusta on vaikea löytää. Aikaisempaa tutkimusta nimenomaan pappien mobiiliteknologian käytöstä ei tunnu olevan, mutta joitakin ei-tieteellisiä artikkeleita ja blogikirjoituksia asian tiimoilta löytyy englanniksi. Näistä englanninkielisistä artikkeleista ja tutkimuksista olen käyttänyt omassa tutkielmassani esimerkiksi Aruba Networks tuottamaa kyselytutkimusta *Are you ready for #GenMobile? How a new group is changing the way we work, live and communicate*. Kysely kartoitti muun muassa eri-ikäisten työntekijöiden toivomuksia ja odotuksia esimerkiksi työpaikan valmiuksista mobiiliteknologian saralla.² Mobiiliteknologian tehokkuutta työkäytössä käsitteli esimerkiksi Gillian Symonin ja Katrina Pritchardin *Get Smart: Effective Organizational Use of Smartphones*, Dennis K. Bermanin artikkeli *Why Aren't Smartphones Making Us More Productive?* ja Bob Hayesin ja Kathleen Kotwican *Bring Your Own Device (BYOD) to Work*.³

Juha Kauppinen ja Marketta Rantaman teos *Ajaton työ seurakunnassa* on tehty Marketta Rantaman linsensiaatin tutkimusta *Ajaton työ – Suomen evankelisluterilaisen kirkon hengellisen työn viranhaltijoiden käsitykset työajastaan ja työn kuormittavuudesta* apuna käyttäen. Teos esittelee seurakuntien hengellisen työn

² Aruba Networks 2014, 3.

³ Berman 2013; Hayes & Kotwica 2013.

työajatonta mallia varsin laajasti ja esittää myös työajattoman mallin tyypillisimpiä ongelmakohtia, joita myös muut aiemmat tutkimukset tukevat. Teos ei kuitenkaan tyydy vain esittelemään työajatonta työtä ja sen haasteita, vaan se antaa myös konkreettisia vihjeitä työntekijöille ja työyhteisöille siitä, kuinka työajatonta työtä voitaisiin tehokkaasti hallita ja käyttää hyödyksi. Teos on vuodelta 2003, eikä siten välttämättä aivan suoraan heijasta asioiden nykytilaa, jossa esimerkiksi mobiiliteknologia on keskeisemmässä osassa myös papin arkea. Teos kuitenkin luo ne samat tausta-asetelmat tällekin tutkimukselle: Papin työssä on kiire ja valmisteluille ei usein jää tarpeeksi aikaa, päivät ovat vaihtelevia pituudeltaan ja sirpaloituneita, mutta tämä kuitenkin antaa myös tilaa henkilökohtaisen elämän järjestelyille ja luovuudelle.⁴

Kirsi Hiilamo on vuonna 2013 tehnyt ammatillista tutkimusta siitä, miten papit hyödyntävät työssään sosiaalista mediaa. Tuloksista Hiilamo kirjoitti Crux-lehden numeroon 4/2013 artikkelin, jossa hän purkaa kyselytutkimuksena tuloksia. Kyselyyn vastasi 547 pappia eri puolelta Suomea. Vastaaajista 82 prosenttia kertoi käyttävänsä Facebookia yksityishenkilönä. Papin roolissa Facebookia hyödynsi 43 prosenttia. Tutkimus kartoitti muun muassa sitä, mihin papit käyttivät Facebookia papin roolissa, mutta avoimissa vastauksissa tuotiin myös esille muita mielenkiintoisia asioita. Moni pappi oli vastauksissaan pohtinut sitä, kuinka suuri päivityksistä paljastuva ristiriita voi olla papin yksityisminän ja työminän välillä. Kaiken kaikkiaan papit suhtautuivat hyvin myönteisesti Facebookin käyttöön: vain 8 prosenttia vastaaajista suhtautui siihen kielteisesti. Ongelmia Facebookissa kohdanneet papit olivat tyypillisesti hieman vanhempia ja käyttivät Facebookia harvakseltaan.⁵

Minna Lainimo on vuonna 2009 kirkkososiologian pro gradu-tutkielmassaan *Pappi vapaalla? Työn ja vapaa-ajan suhde 30–40-vuotiaiden pappien kokemuksissa* tutkinut pappien työn ja vapaa-ajan suhdetta. Lainimon tutkimus osoittaa samoja asioita, kuin muutkin samankaltaiset tutkimukset: valtaosa nuoremasta papistosta haluaa erottaa työn ja vapaa-ajan toisistaan sen sijaan, että se koettaisiin yhdeksi erottamattomaksi osaksi elämää. Jos siihen olisi mahdollisuus vaikuttaa, moni pappi käyttäisi enemmän aikaa perheeseensä, ystäviinsä ja harrastuksiinsa. Lainimon kyselytutkimukseen vastanneista yli puolet käyttäisivät vähemmän aikaa työhönsä, jos se olisi mahdollista. Moni vastaaajista

⁴ Kauppinen 2003, 40, 54–60.

⁵ Hiilamo 2013, 16–20.

myös toivoi, että olisi viikoittainen tai kuukausittainen maksimityöaika. Lainimo puhuu tutkimuksessaan myös työn läikkymisestä vapaa-ajalle. Tämä on myös omalle tutkimukselleni oleellinen asia. Lainimo kirjoittaa, että vapaa-ajalla työsähköpostia kyllä luettiin, mutta työpuhelinta ei yhtä ahkerasti käytetty vapaa-ajalla. Lainimo myös huomauttaa, että työn läikkyminen vapaa-ajalle ei aina ole negatiivinen asia, vaan voi olla yksilön oma päätös. Tämä päätös kuitenkin liittyy selkeästi työhyvinvointiin ja uupumusriskiin, mutta ei ole helppoa määritellä sitä missä kohtaa vapaapäivä lasketaan pidetyksi ja missä vaiheessa se jää pitämättä. Lainimon tutkimuksessa peräti kolme viidestä vastanneesta koki työn vaikuttavan negatiivisesti perheen kanssa vietettyyn aikaan ja tässä toisaalta näemme esimerkiksi mobiiliteknologian käänköpuolen: tekeekö se irrottautumisen työasioita vieläkin hankalammaksi vapaa-ajalla?⁶ Tämän tutkimuksen käyttäminen on toisaalta haasteellista, koska se keskittyy vain yhteen pappien ikäryhmään, jolle on tyypillistä hieman erilaiset asiat kuin ehkä toisille ikäryhmille, joten tämä on pidettävä mielessä tarkastellessa omaa tutkimusta tämän tutkimuksen valossa.

Antti Kilpi on vuonna 2009 yleisen käytännöllisen teologian pro gradu-tutkielmassaan *Loppuunpoltettu vai loppuunpalanut? Pappien kokemuksia työuupumuksesta* tutkinut pappien kokemuksia työuupumuksesta. Oman tutkimukseni valossa erityisen mielenkiintoisia ovat ne syyt, jotka papit kokevat suurimmiksi syiksi työssä uupumiseen. Yhtenä osatekijänä pappien uupumiseen oli asennoituminen työhön ja omaan arvoonsa. Ylikorostunut velvollisuudentunto saattaa johtaa epäinhimillisen pitkiin päiviin, altistaen näin väsymiselle ja uupumiselle työssä. Kilpi kuitenkin mainitsee, että työmäärät, niiden jakautuminen ja vaikutusmahdollisuudet omaan työhönsä olivat suurimpia tutkimuksessa esiin tulleita epäkohtia papin työssä. Tutkimus käsittelee työuupumusta laajasti ja se ei monilta osin ole omalle tutkimukselleni relevantti, mutta se vahvistaa käsitystä siitä, että merkittävänä tekijänä pappien työhyvinvoinnissa on juuri työn määrä, toisin sanoen myös kiire ja pitkät työpäivät.⁷

Saila Frostin pro gradu-tutkielma *Papin työ ja perhe: seurakuntapapin työ perheen näkökulmasta* vuodelta 1996 tutkii papin työn ja perheen yhteensovittamista. Se on tutkimukselleni relevantti, koska se keskittyy

⁶ Lainimo 2009, 79–87.

⁷ Kilpi 2009, 121–127.

esimerkiksi pappien jaksamiseen työssä vapaa-ajan ja perheen näkökulmasta. Vaikka tutkielma on omat tutkimuskysymykseni mielessä pitäen melko vanha, se tarjoaa kuitenkin hyödyllisiä ja sovellettavia näkökulmia siihen, miten pappi käyttäytyy kotona ollessaan. Vuonna 1996 on papille saattanut tulla kotipuhelimeen puheluja seurakuntalaisilta, joka on eri tavalla vetänyt mukaan koko perheen papin työhön, siinä missä nykyään vastaavat puhelut tulisivat matkapuhelimeen. Asetelma tutkimuksessa on myös sikäli erikoinen, että sen tekoaikaan papeilla oli vain yksi viikoittainen vapaapäivä nykyisen kahden sijasta. Tämä heijastuu varmasti tutkimuksen tuloksissa ja on hyvä pitää mielessä kun tuloksia peilaa nykyaikaan. Omalle tutkimukselle hyödyllisiä näkökulmia esimerkiksi töiden ja työaikojen järjestelyistä tuodaan kuitenkin runsaasti esille, kuten myös papin ajoittainen henkinen poissaolevuus, vaikka tämä kotona olisikin.⁸

Nykyään mobiiliteknologian myötä voi olla entistä haastavampaa olla täysipainoisesti perheen kanssa ollessaan vapaalla, koska mobiiliteknologia tekee työasioiden tarkistamisesta ehkä liiankin helppoa ja seurakuntalaiset saattavat ottaa yhteyttä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa vapaapäivinäkin.

Sanna Kuivalainen tutki viestinnän pro gradu –tutkielmassaan *Sosiaalinen media organisaation tietojohdamisessa. Tapaustutkimus Web 2.0 -teknologian käyttöönotosta kauppakamariryhmän sisäisessä yhteistyössä* sosiaalisen median erilaisia mahdollisuuksia ja haasteita organisaation viestinnässä. Niin sanottujen Web 2.0-teknologioiden käyttö on tutkimuksessa myös tärkeässä osassa. Web 2.0 on käsitteenä varsin monipuolinen ja mielipiteitä jakava, mutta Kuivalainen tiivistää Web 2.0:n tutkielmassaan seuraavasti: ”Web 2.0 on siis joukko verkossa sijaitsevia välineitä, alustoja, joiden sisällöissä mahdollistuvat käyttäjäkeskeisyys, osallistuminen ja yhteistuotanto”.⁹ Tuomo Alasoini artikkelissaan *Psykologinen sopimus organisaation ja työntekijöiden yhteisenä etuna* käsittelee muun muassa niin sanottua ”Y-sukupolvea”, joille yhteisöllisissä verkostoissa toimiminen ja tuottaminen ovat vanhempaa sukupolvea sisäänrakennettumpaa.¹⁰

Monet aiheeseen liittyvistä tutkimuksista tuovat esiin keskenään samanlaisia ilmiöitä: papeilla on kiire ja työtehtävien valmistelu usein kärsii. Kova kiire yhdistettynä työajattomaan työhön johtaa helposti ylipitkiin päiviin ja

⁸ Frosti 1996, 132–148.

⁹ Kuivalainen 2012, 10–11.

¹⁰ Alasoini 2012, 110–111.

vapaapäivien uhraamiseen työn valmisteluille. Nämä taas altistavat uupumiselle ja konflikteihin työn ja vapaa-ajan välillä.

2.2 Mobiiliteknologia ja siihen liittyvät palvelut

Tämä pro gradu –tutkielma on osa isompaa Seurakunnalliset mobiiliteknologiat-hanketta.¹¹ Tässä tutkimuksessa ”mobiiliteknologia” on pyritty määrittelemään siten, kun se hankkeen puitteissa on ymmärretty. Tämä tarkoittaa sitä, että kirjoittaessani mobiiliteknologiasta, viittaa se laitteista puhuttaessa pääasiassa älypuheliin ja tablettitietokoneisiin. Näin ollen siis esimerkiksi kannettavat tietokoneet eivät kuulu tämän tutkimuksen piiriin¹², vaikka sanat ”kannettava tietokone” tulevatkin hyvin lähelle sanoja ”mobiili” ja ”teknologia”. Tämä lähestymistapa kuitenkin alleviivaa huomion kiinnittymistä mahdollisimman tuoreisiin ilmiöihin. Kannettavat tietokoneet ovat olleen hyvin yleisiä tavallisten kuluttajien keskuudessa jo pitkään.

Vaikka älypuhelimet ja tabletit voidaan toisaalta nähdä menevän ajassa myös hyvin kauas, on teknologia vasta viime vuosina mahdollistanut niiden suosion suuren kasvun. Tekniikan kehityttyä on ollut mahdollista laittaa entistä enemmän laitteistoa yhä pienempään pakettiin kohtuullisilla hinnoilla. Mobiililaitteiden kehitys yksinään ei ole riittänyt niiden laajamittaiseen käyttöönottoon, vaan toinen ratkaiseva tekijä on ollut esimerkiksi mobiilin internetin kehittyminen ja saatavuus kuluttajille kohtuullisilla nopeuksilla ja hinnoilla. Älypuhelimien ja tablettien merkitys on sidottu melko vahvasti siihen, että näillä laitteilla on tarvittaessa pääsy internetiin ainakin ajoittain.

Mielenkiintoinen huomio ”mobiiliteknologian” määrittelyn tiimoilta on se, että sille on varsin vaikeaa löytää mitään lähdekriittisesti kovin hyvää määritelmää. Ongelma vaikuttaa moniosaiselta: jos määritelmä löytyy, on hyvin todennäköistä, että se on liian vanha eikä ole enää ajantasainen. Varsin usein asian tiimoilta tehty tutkimus ei itse asiassa määrittele mobiiliteknologiaa laisinkaan.

¹¹ Seurakunnalliset mobiiliteknologiat, etusivu.

¹² Erityisesti viime vuosina ovat yleistyneet niin sanotut ”2-in-1” tai hybridilaitteet, jotka ovat käytännössä ihan kokonaisia tietokoneita ja näppäimistöosan kiinni ollessa ihan tavallisia kannettavia, mutta näppäimistöosan voi irrottaa laitteesta, jolloin siitä tulee tabletti. Tällaiset laitteet olen kuitenkin laskenut mobiiliteknologian piiriin, koska ne ovat tuoreita ja ovat hyvä esimerkki mobiiliteknologian mahdollisuuksista. Pääasiallisena erona voidaan siis nähdä se, että laitteen kriittiset osat ovat näyttöosassa (mahdollistaen tablettikäytön), eivätkä näppäimistöosassa niin kuin kannettavissa tietokoneissa tyypillisesti.

Johtuuko tämä tutkimusaiheen tuoreudesta vai ajatellaanko kyseessä olevan niin itsestään selvyyttä, ettei sitä edes määritellä? Sirkka Järvenpää ja Karl Lang määrittelevät mobiiliteknologian seuraavasti:

For the purpose of this paper we define mobile technology as handheld IT artifacts that encompass hardware (devices), software (interface, applications), and communication (network services). Because they are so intertwined it does not make sense to disentangle device, interface, and applications when studying how mobile services create value for the users. This definition includes mobile phones, portable digital assistants, and integrated wireless enterprise solutions like the popular handheld BlackBerry™. Advanced mobile phones provide users with mobile Internet access via 3G networks. However, wireless laptops and other WiFi or Bluetooth enabled devices were not considered for this study (because of their dependence on short-range network signals that strongly limit the mobility of these devices).¹³

Tämä määritelmä vaikuttaa pätevältä myös tutkielman kirjoitushetkellä, erityisesti siltä osin, että itse laitetta, käyttöjärjestelmää/sovelluspuolta ja yhteyttä internetiin ei ole mielekästä irrottaa toisistaan mobiiliteknologiasta puhuttaessa. Määritelmä on mobiiliteknologiasta puhuttaessa vanha, kirjoitushetkellä kymmenen vuotta vanha. Ikä näkyy kyllä tässäkin määritelmässä, sillä esimerkiksi nykyään lähes mistä tahansa älypuhelimesta saa jaettua internet-yhteyden WiFin (WLAN) välityksellä sellaiseenkin laitteeseen, jossa ei ole omaa sisäänrakennettua mahdollisuutta matkapuhelinverkon kautta toimivaan internet-yhteyteen. Tästä syystä olisi mielestäni väärin tänä päivänä rajata pois laitteet, joilla ei ole sisäänrakennettua mahdollisuutta matkapuhelinverkon kautta toimivaan internet-yhteyteen. Järvenpää ja Lang myös painottavat, että tyypillistä matkapuhelimelle on se, että se on lähes aina käyttäjän mukana ja siten myös lähes aina käytettävissä¹⁴. Näin ollen myös mobiililaitteet, joilla ei ole mahdollista ottaa yhteyttä internetiin itsenäisesti, saavat matkapuhelimen kautta internet-yhteyden tarvittaessa muutamissa sekunneissa.

Älypuhelimet ja tabletit ovat tulleet suurissa määrin tavallisten kuluttajien käyttöön 2010-luvulla. Enää ei puhuta tai ajatella, että vain erityisen tietotekniikkaorientoituneilla ihmisillä olisi tällaisia laitteita, vaan älypuhelimia ja tabletteja löytyy lähestulkoon vauvasta vaariin. Monet ensimmäistä kouluvuottaan aloittavat lapsetkin varustetaan jo älypuhelimilla. Se, missä määrin esimerkiksi tabletteja käytetään työikäisissä, vaihtelee paljon. Ongelma on ehkä kaksijakoinen: moni yritys ei hanki työntekijöilleen työkäyttöön tablettia ja

¹³ Järvenpää & Lang 2005, 4–5.

¹⁴ Järvenpää & Lang 2005, 1.

tietoturvasyistä omia laitteita ei aina saa edes käyttää yrityksen verkossa tai yrityksen tietoja ei saa säilyttää tällaisilla laitteilla. Voi myös olla, että yrityksen tarjoama laite ei ole ehkä itselle tarpeeksi tuttu tai muuten mieluisa käyttää. Viime aikoina on kuitenkin myös yleistynyt niin sanottu ”Bring Your Own Device”-ajattelu (BYOD), jossa työntekijöitä voidaan kannustaa tuomaan ja käyttämään omia laitteitaan töissä. Kun tähän kannustetaan yrityksen toimesta, voidaan paremmin esimerkiksi varmistaa tietoturva. Työntekijä saattaa myös saada korvauksen oman laitteen käyttämisestä.¹⁵

Olen liittänyt tutkimustehtävääni myös tiettyjä palveluja. Näille palveluille on tässä tutkimuksessa ominaista se, että ne ovat hyvin oleellinen osa sitä, miten mobiililaitteita käytetään, mutta niiden käyttö ei ole rajoitettu vain mobiililaitteille. Näitä palveluja voi siis yhtä lailla käyttää esimerkiksi tietokoneella. Näitä palveluita olen ottanut tähän tutkimukseen mukaan karkeasti laskettuna kaksi: sosiaalisen median ja pilvipalvelut. Sosiaalinen media (jatkossa usein vain ”some”) kattaa monia eri sivustoja ja palveluja internetissä. Suomessa tyypillisin esimerkki (ja erityisesti tämän tutkimuksen osalta) on Facebook.

Facebook on tavoittanut muutamia vuosia sitten lähes 2 miljoonaa suomalaista, hieman laskutavasta riippuen. Nuorison keskuudessa Facebook on menettänyt suosiotaan viime vuosina sen yleistyttyä ja nuoriso onkin siirtynyt muihin sosiaalisen median palveluihin Facebookin rinnalla.¹⁶ Näistä on monia esimerkkejä, kuten Instagram tai vaikkapa Twitter. Monia muitakin esimerkkejä on, mutta niille on usein tyypillistä että ne ovat pinnalla muutaman kuukauden ajan ja sitten ne unohtuvat ja tilalle tulee ehkä taas uusi palvelu. Instagram ja Twitter ovat kasvattaneet suosiotaan melko hyvin pidemmällä aikavälillä, mutta eivät suoranaisesti tarjoa samanlaisia palveluja kuin esimerkiksi Facebook, vaikka sosiaalisia medioita ovatkin. Sosiaalisen median määrittely ei ole sen nopeasti kehittyvän luonteen takia erityisen helppoa, mutta jotain siitä varmasti voidaan sanoa. Sanastokeskus TSK on vuonna 2010 julkaistussa *Sosiaalisen median sanastossa* määritellyt sosiaalista mediaa esimerkiksi näin:

tietoverkkoja ja tietotekniikkaa hyödyntävä viestinnän muoto, jossa käsitellään vuorovaikutteisesti ja käyttäjälähtöisesti tuotettua sisältöä ja luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita

¹⁵ Hayes & Kotwica 2013.

¹⁶ Kohtaamisen kirkko 2014, 7.

Sosiaaliselle medialle tyypillisiä verkkopalveluita ovat esimerkiksi sisällönjakopalvelut, verkkoyhteisöpalvelut ja keskustelupalstat. Sosiaalisen median piiriin kuuluvaa toimintaa ovat esimerkiksi kollektiivinen sisällöntuotanto, avoin avainsanoitus, blogien kirjoittaminen ja lukeminen [...]

Sosiaalinen media voidaan määritellä myös vuorovaikutteisuuteen ja käyttäjälähtöisyyteen perustuviksi viestintävälineiksi, viestintäkanavaksi tai -ympäristöksi. Toisinaan termiä käytetään monikossa, "sosiaaliset mediat" (ruotsiksi sociala medier), jolloin sillä usein viitataan vuorovaikutteisiin verkkopalveluihin ja verkkosivuihin, kuten verkkoyhteisöpalveluihin, sisällönjakopalveluihin, blogeihin ja wikisivustoihin, joiden kautta ja avulla viestintä tapahtuu.¹⁷

Leenamajja Ojala ja Kaija Pöysti teoksessaan *Wikimaniaa yrityksiin. Yritys 2.0*

tuottamaan kirjoittavat teknologian ja palveluiden muutoksesta seuraavasti:

Tietotekniikka on muuttanut työn nopeasti paikasta ja ajasta riippumattomaksi. Työ on yhä enemmän tietotyötä, jossa kilpaillaan osaamisella, tiedon nopealla jalostamisella ja monenlaisen osaamisen uusilla yhdistelmillä. Tarvittavan tiedon vieminen jokaisen ulottuville, osaamisen tehokas hyödyntäminen ja jatkuva uuden osaamisen luominen haastavat hajallaan olevat organisaatiot. [...] Tekniikka ja erityisesti internetin 2. vaihe eli Web 2.0, jota leimaa yhteisöllisyys, tiedon jakaminen ja yhteisen tiedon synnyttäminen, tarjoavat nyt sellaisia teknisiä ratkaisuja, jotka tukevat työelämän rakenteellisia muutoksia.¹⁸

Tärkeä huomio onkin juuri siinä, että kyse ei ole yksinkertaisesti vain mobiililaitteiden kehityksestä, vaan paljon suuremmasta ilmiöstä ja kehityksestä palveluiden ja mahdollistavan tekniikan tasolla.

Pilvipalvelut ovat kuitenkin melko erilaisia verrattuna sosiaaliseen mediaan, sillä kyse on lähinnä teknisestä ratkaisusta, joka vaikuttaa pääasiassa mobiiliteknologian taustalla passiivisesti. Pilvipalvelulla tarkoitetaan sellaista internet-palvelua, joka mahdollistaa esimerkiksi kuvien ja tiedostojen lataamisen internetiin. Kuvat ja tiedostot ovat "pilvessä" helposti saatavissa miltä tahansa internetiin yhdistetyltä laitteelta ja ne on myös helppo jakaa esimerkiksi ystäville tai työkavereille, jotka pystyvät halutessa usein muokkaamaan tiedostoa helposti linkin saatuaan. Mobiililaitteilla on usein omat sovelluksensa eri pilvipalveluille, jotta niiden käyttö olisi helppoa pienemmälläkin laitteella ja kosketusnäytöllä. Tietokoneella pilvipalveluja voi käyttää usein joko suoraan internetselaimesta, pilvipalvelun omasta ladattavasta sovelluksesta tai se saattaa olla integroituna tietokoneen käyttöjärjestelmään. Nykyään mobiililaitteet voidaan usein asettaa (tai ne tekevät sen vakiona) lataamaan esimerkiksi laitteella otetut valokuvat suoraan pilveen, jossa ne ovat tallessa esimerkiksi laiterikosta huolimatta. Yleisiä

¹⁷ Sosiaalisen median sanasto 2010, 14.

¹⁸ Ojala & Pöysti 2008, 13.

pilvipalveluja ovat esimerkiksi OneDrive (entinen SkyDrive), Google Drive, DropBox tai iCloud. Pilvipalveluja ei kuitenkaan kannata nähdä saman tasoisena asiana tälle tutkimukselle kuin sosiaalista mediaa ja tämä heijastuu myös siihen, miten suppeasti pilvipalveluja kyselyssäni kartoitan.

2.3 Pappien työaika ja sen hallinta

Työaikalaki säätelee Suomessa eri ammattien työaikoja. Kirkon hengelliset työt ovat kuitenkin omanlaisensa poikkeus tässä laissa. Heti työaikalain alussa todetaan, että tätä lakia ei sovelleta ”työntekijöihin, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia evankelis-luterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa tai muussa uskonnollisessa yhteisössä”.¹⁹ Tämä tarkoittaa sitä, että heille on kuitenkin määritelty vapaapäivät, mutta työaikaa ei määritellä ajallisesti tunteina tai minuutteina.²⁰ Hengellisen työn viranhaltijat, joihin siis pappikin kuuluu, saa pääsääntöisesti kaksi vapaapäivää kalenteriviikossa. Poikkeustilanteita löytyy, jolloin vapaapäivien pitäminen ajallaan on mahdotonta esimerkiksi leirityön takia, tällöin vapaapäivät siirtyvät myöhempään ajankohtaan.²¹

Papit saattavat olla työajan piirissä esimerkiksi jossain erikoistyoalassa, mutta työajallista papin työtä on myös kokeiltu eri seurakunnissa viime vuosien ajan. Uutena työaikamallina näissä kokeiluissa on ollut niin kutsuttu moduulityöaika, jossa työtehtävät on mitoitettu kahden tunnin moduuleiksi, joista päivittäinen työaika sitten muodostuu. Crux-lehden artikkelin mukaan palaute työaikakokeilusta siihen osallistuneissa seurakunnissa on ollut pääosin myönteistä, mutta ratkaistavia ongelmia on vielä useita. Kokeilut ovat käynnistäneet melko vilkkaan keskustelun hengellisen työn tulevaisuudesta ja siitä, ollaanko menossa yleisesti kohti työajallista mallia vai pitäisikö pysyä vanhassa, työajattomassa mallissa.²² Oman kokemukseni mukaan keskustelua seuranneena molempien osapuolien argumentit ovat sinänsä hyviä: toisaalta koetaan, ettei papin työ seurakunnassa taivu erityisen hyvin tiukkoihin aikaraameihin, toisaalta taas koetaan että työaikakokeilu on ollut erityisen tervetullut työhyvinvoinnin näkökulmasta.

¹⁹ Työaikalaki 2§.

²⁰ KirVESTES 2014–2016, 119.

²¹ KirVESTES 2014–2016, 121, 193.

²² Crux 1/2012, 15–17.

Mihin papin työpäivät sitten kuluvat? Akavan jäsenkysely vuodelta 2014 valaisee hieman kokopäivätyössä olevien pappien työviikkoa. Aikaisemmin tulikin jo ilmi, että henkilökohtaiseen valmistautumiseen käytetään keskiarvolta 9,1 tuntia viikossa. Työviikossa keskiarvoisesti 9,9 tuntia kuluu työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan tai hallinnollisiin tehtäviin, tähän kuuluvat kokoukset, neuvottelut, suunnittelupalaverit ja muut vastaavat työyhteisön sisällä. Seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön, seurakuntalaisten kohtaamiseen ja kirkon ulkopuoliseen suhdetoimintaan kuluu 16,5 tuntia viikossa. Tähän kuuluvat esimerkiksi jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, sielunhoitokeskustelut ja kaikki muut tilanteet, joissa seurakuntalaisia kohdataan työtehtävissä. Lopuksi ”Muuhun” on ilmoitettu kuluvat 7,2 tuntia viikossa. Yhteenlaskettuna tästä tulee 42,7 tuntia. Vertailun vuoksi kirkon virka- ja työehtosopimus ilmoittaa työajan piirissä olevan kaksi työaikamuotoa seuraavasti: ”1-4 viikon yleistyöaika, jossa täysi työaika tasoittuu 1-4 viikon jaksossa keskimäärään 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa, ja toimistotyöaika, jossa täysi työaika on 36 tuntia ja 15 minuuttia viikossa.”²³

Papin työ on kuitenkin usein varsin monipuolista niin tehtävien kuin aikojenkin puolesta. Vaikka tietyt työtehtävät ovat sellaisia, joiden ajoitukseen ei voi itse vaikuttaa (esimerkiksi jumalanpalvelukset), on papilla usein melko paljon vapautta valita itse monien työtehtäviensä ajoituksen. Työajaton työ ja sen hallinta voi olla varsin haastavaa, mutta työajattomalla työllä on ehdottomasti myös hyvät puolensa. Juha Kauppinen ja Marketta Rantama tarjoaa tästä esimerkkejä teoksessaan *Ajaton työ seurakunnassa*. Työajattoman työn tekijä voi esimerkiksi hoitaa pankkiasiansa ja ruokaostoksensa ruuhka-aikojen ulkopuolella, tai vaikkapa saattaa ekaluokkalaisensa kouluun. Myös esimerkiksi lääkäriajan varaaminen helpottuu, kun on mahdollisuus lähteä helposti päiväsaikaan. Kauppinen ja Rantama kuitenkin korostavat sitä, että tällainen vapaus ja helppous koskevat lähinnä yksittäisiä ja satunnaisia menoja. Säännöllisen joka viikko samaan aikaan tapahtuvan menon sovittaminen työasioiden ohelle taas on huomattavasti hankalampaa.²⁴

Työajattoman työn hallintaan on keinoja varmastikin yhtä monta kuin on työajattoman työn tekijääkin. Se kuitenkin vaatii, että sitä hallitaan ainakin jollain tavalla. Työajattoman työn tekijät ovat helposti vaarassa ylikuormittua, mikäli

²³ Niemelä 2014, 64; KirVESTES 2014–2016, 119.

²⁴ Kauppinen 2003, 55–55.

työajattoman työn kääntöpuolia ei jollain tavalla hallita. Monilta sen oppiminen vaatii vuosien työtä. Tämä alkaa valitettavan usein vasta sitten, kun työntekijä on jo väsynyt tai työuupunut. Työn ja vapaa-ajan rajaaminen on työajattoman työn ehkä suurimpia haasteita. Tämä korostuu entisestään tutkielman kirjoitushetkellä, jolloin mobiiliteknologia entistä enemmän mahdollistaa aina tavoitettavissa olemisen ajasta ja paikasta riippumatta. Tämä vaatii työntekijältä melkoista päättäväisyyttä, että löytää sen oman tapansa hallita työn ja vapaa-ajan välistä rajaa ja vaalia sitä siten, että ylikuormittumista ei pääsisi tapahtumaan.²⁵ Toinen haaste työajattomassa työssä on se, että pystyy ottamaan sopivan määrän työtehtäviä. Kun työaika ei ole tarkasti määritelty, voi olla hankala kokea tehneensä varmasti riittävästi.²⁶ Toinen tähän liittyvä ongelma on usein rikkonainen työaika. Työpäivä saattaa koostua työtehtävistä aamupäivällä ja myöhään iltapäivällä taikka illalla, jolloin esimerkiksi väliin jäävä loppoaika on työntekijän tilanteesta riippuen hankala käyttää vapaana. Tällöin päivä saattaa helposti venyä pitkäksi. Jos näin käy usein, tehdyt työtunnit viikossa kasvavat helposti yli riskirajan, joka saattaa altistaa työntekijän esimerkiksi työuupumukselle.

Yksi mahdollinen tapa hallita työajatonta työtä on esimerkiksi jakaa työpäivä ikään kuin kolmeen osaan: aamupäivä, iltapäivä ja ilta. Näistä kolmesta voi pyrkiä olemaan töissä vain kahtena per päivä. Jos siis työtehtäviä on vaikkapa aamulla ja sitten vasta myöhemmin illalla, voi iltapäivän olla reilusti vapaalla.²⁷ Aina tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista. Jos jonain päivänä joutuu työskentelemään käytännössä aamulla, iltapäivällä ja vielä illallakin, voi pappi pitää lyhemmän päivän joskus myöhemmin. Vapaapäivien osalta erilaisia käytäntöjä on varmasti myös monenlaisia. Toiset laittavat työkännykät kiinni kokonaan ja työsähköposteja ja muita työtilejä ei edes avata vapaapäivänä. Toiset taas ehkä pitävät linjat auki, mutta valitsevat tarkkaan mihin tarttuvat. Jotkut eivät malta olla vapaalla käytännössä ollenkaan, vaan liiankin tunnollisesti hoitavat työtehtäviään silloin, kun olisi aika levätä.²⁸

²⁵ Kauppinen 2003, 56–59; Frosti 1996, 39.

²⁶ Kilpi 2009, 86–88.

²⁷ Ks. myös Kauppinen 2003, 114.

²⁸ Kauppinen 2003, 56; Brosché 1989, 14–15, 36–38.

2.4 Työhyvinvointi ja työssä jaksaminen seurakunnassa

Kysymys työhyvinvoinnista ja työssä jaksamisesta on erittäin merkittävä tutkimustehtävälle. Pidän ajatusta työhyvinvoinnista käytännössä jatkuvasti tutkimuksen taustalla, mutta tutkimuksen rajauksen vuoksi on tarpeellista tarkastella vain käytännössä yhtä työhyvinvoinnin osa-aluetta. Tämä osa-alue on siis työajan hallinta ja työn suhde vapaa-aikaan, jotka mielestäni nykypäivän maailmassa kulkevat käsi kädessä. Jos työaika ja työajatonta työtä ei hallita, se johtaa helposti siihen, että työssä jaksaminen kärsii. Jos työssään uupuu jatkuvasti, on hankala puhua olevansa hyvinvoiva työssään. Jos työ syystä tai toisesta vie vapaa-aikaa tai läikkyy liikaa vapaa-ajan puolelle, on väliaikaisesti uupumuksesta palautuminen yhä haastavampaa. Tällainen tilanne on työntekijän jaksamiselle pitkällä tähtäimellä erittäin riskialtis.²⁹

Työturvallisuuskeskuksen *Hyvinvointi seurakuntatyössä*-teoksessa esitetään, että tutkimustulosten mukaan seurakuntien työntekijät toivoisivat selkeitä ja tiiviitä työjaksoja, joiden jälkeen voisi sitten hyvällä omallatunnolla olla vapaalla siten, ettei tämä vapaa-aika pirstoutuisi. Tämä vaatii määrätietoisuutta työntekijältä ja työtehtävien keston arviointia, jota voi sitten heijastella yleisesti hyväksyttyihin viikoittaisiin työaikoihin.³⁰ Yhtenä haasteena tässä tuntuu olevan työtehtävien valmistelu, joka tapahtuu usein vapaapäivinä. On selvää, että tällainen häiritsee työntekijän vapaa-aikaa. Liikkeellä tuntuu olevan myös hieman sellaista mentaliteettia, että on toisaalta pakko valmistella työtehtäviä vapaapäivinä ehtiäkseen kaiken, mutta myös sellaista mentaliteettia että se on aivan normaalia. Samaan aikaan papeista 44 prosentilla jää vähintään yksi vapaapäivistä pitämättä kerran kuussa. Lähes joka viikko vapaapäivä jää pitämättä 11 prosentilla.³¹ Papin työtehtävissä riittää usein paljon valmisteltavaa. Keskimääräisesti pappi käytti työviikostaan 9,1 tuntia henkilökohtaiseen valmistautumiseen.³² Tässä näkyy mielestäni myös vaatimus määrätietoisuuteen työntekijältä: myös työtehtävien valmistelut olisi hyvä pistää ylös työpaikan järjestelmiin ja kalentereihin ja niille on annettava riittävästi aikaa. Jos tavallinen työviikko arvioidaan vajaan 40 tunnin tuntumaan ja työtehtävien valmistelut

²⁹ Marttila & Tamminen 2002, 46.

³⁰ Marttila & Tamminen 2002, 49.

³¹ Niemelä 2014, 60.

³² Niemelä 2014, 64.

jäävät ikään kuin vapaa-ajalle, nousee viikoittaisten työtuntien määrä nopeasti ja ollaan nopeasti uupumisvaarassa.

Viikoittaisten työtuntien määrällä on suora yhteys työssä jaksamiseen. Akavan jäsenkysely vuodelta 2006 osoittaa, että työssä uupuneet papit tekevät keskimäärin 50-tuntista työviikkoa. Puolestaan ne, jotka kokivat töitä olevan sopivasti, tekivät keskimäärin 36-tuntista työviikkoa. Samalla on myös todettu, että peräti 59 prosenttia papeista kokee työnsä perhe-elämän kannalta kuormittavana. Tässä kohtaa on hyvä huomata, että kuitenkin noin kolme neljästä papista kokee pärjäävänsä työmääränsä kanssa vähintään kohtuullisesti, mutta silti kolme viidestä kokee työnsä kuormittavan perhe-elämää.³³ Perhe-elämän kuormitus ei välttämättä johdu pelkästään työaikaan liittyvistä seikoista, vaan myös työn luonteeseen liittyvistä seikoista. Aiemman tutkimuksen valossa on kuitenkin selvää, että erityisesti vapaa-ajan pirstoutuminen ja epämääräiset työajat näyttelevät tässä ongelmassa suurta roolia.

Vaikka pappien työajan hallinta vaikuttaa parantuneen 2000-luvun alusta hieman (ainakin pidettyjen vapaapäivien valossa), kokemus omasta jaksamisesta työssä ei kuitenkaan ole parantunut ja itsensä työssä uupuneeksi kokevien määrä on pysynyt suunnilleen samana. Työviikko on omien arvioiden mukaan kokopäivätyötä tekevillä papeilla lyhentynyt neljässä vuodessa noin tunnilla, ollen nyt keskimäärin 42,7 tuntia. Akavan jäsenkyselyn 2014 avointen vastausten perusteella raskaimmat asiat pappien mielestä liittyvät edelleen juuri työaikaan, työmäärään ja työn rajaamiseen liittyviin tekijöihin.³⁴

2.5 Kirkko muutoksissa

Vaikka papin työn ja teknologian yhteensovittamisesta ei aikaisempaa tutkimusta juuri löydykään, asia on kuitenkin otettu huomioon kirkon toimesta. Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on usein käynnissä erilaisia projekteja, kirkon strategiaa ja suuntaa mietitään säännöllisesti ja työntekijöitä koulutetaan uusiin asioihin ahkerasti. Kirkko on julkaissut useita strategioita ja tulevaisuusselontekoja, joissa käsitellään ja pohditaan kirkkoa tulevaisuuden Suomessa. Eräs näistä on esimerkiksi vuonna 2007 laadittu ”Meidän kirkko –

³³ Niemelä & Palmu 2006, 25.

³⁴ Niemelä 2014, 99–100.

osallisuuden yhteisö”, jonka sitä varten asetettu työryhmä laati. Tämä julkaisu esitteli kirkon mahdollista strategiaa vuoteen 2015 asti. Vuonna 2008 päätettiin kirkolliskokouksen syysistunnossa pysyvän tulevaisuusvaliokunnan perustamisesta. Kirkkohallituksen tehtäväksi tuli antaa kirkolliskokoukselle joka neljäs vuosi kirkon tulevaisuusselonteon. Vuonna 2010 julkaistiin ”Kirkko 2020: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko”, joka on kirkon tulevaisuusselonteista ensimmäinen.³⁵

”Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö” alkaa tärkeällä huomiolla siitä, että kirkon perustehtävä ja sanoma ovat pysyviä, mutta niiden toteuttamiseen muuttuvassa maailmassa vaaditaan toiminnan ja rakenteiden kehittämistä siten, että ne vastaisivat ihmisten ja muuttuvien toimintaympäristöjen haasteeseen.³⁶ Monien muiden muutosten ohella kirkko on mietinnöissään ottanut mielestäni hyvin huomioon juuri teknologian ja internetin merkityksen nimenomaan uutena ja kehittyvänä toimintaympäristönä. Vielä tässä vuoden 2007 julkaisussa maininnat internetistä nimenomaan toimintaympäristönä eikä vain viestintäkanavana ovat varovaisia, mutta silti määrätietoisia.³⁷ On ehkä hyvä kuitenkin muistaa, että sosiaalinen media oli vielä vuonna 2007 melko kehittymätön esimerkiksi vuoteen 2015 verrattuna. Joitain varhaisia esimerkkejäkin toki jo oli, kuten esimerkiksi MySpace kansainvälisellä tasolla ja Suomessa IRC-Galleria, joka tavoitti erityisesti nuorisoa siihen aikaan hyvin.

”Kirkko 2020” ensimmäisillä sivuillaan huomauttaa, että moderni ihminen vierastaa perinteisiä instituutioita.³⁸ Tämä on mielestäni varsin merkittävä lähtökohta ja taustaoletus sille, että kirkon tulisi kehittyä ja laajentaa itseään siten, että se kykenee kohtaamaan seurakuntalaisen uusissa ja vähemmän perinteisissä toimintaympäristöissä, kuten internetissä ja tarkemmin sosiaalisessa mediassa. Tulevaisuusselonteko esittää, että kyky hyödyntää uutta teknologiaa määrittelee eri toimijoiden vaikutusvaltaa tulevaisuuden yhteisössä.³⁹ Tämä ajatus puhuu vahvasti sen puolesta, että kirkon ja sen työntekijöiden tulisi parhaansa mukaan ottaa käyttöön nämä uudet teknologiat, jotta kirkon perustehtävä ja sanoman julistus tavoittaisi seurakunnan myös uusissa medioissa. Kirkon on oltava siellä, missä seurakuntalaisetkin ovat. Tulevaisuusselonteon käyttämä sana

³⁵ Kirkko 2020 2010, 5.

³⁶ Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, esipuhe, 4.

³⁷ Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 43.

³⁸ Kirkko 2020 2010, 10.

³⁹ Kirkko 2020 2010, 18.

”vaikutusvalta” kuulostaa omaan korvaani ehkä hieman negatiivisesti sävytteiseltä, ainakin puhuttaessa kirkosta, mutta ”ajankohtaisuus” tai ”relevanssi” voisivat olla toimivia sanoja. Kirkon, joka kamppailee kovasti säilyttääkseen relevanssinsa nykyajan yhteiskunnassa, on oltava tässä mielessä kehityksen kärjessä, jotta se ei jää vain vanhempien sukupolvien instituutioksi.

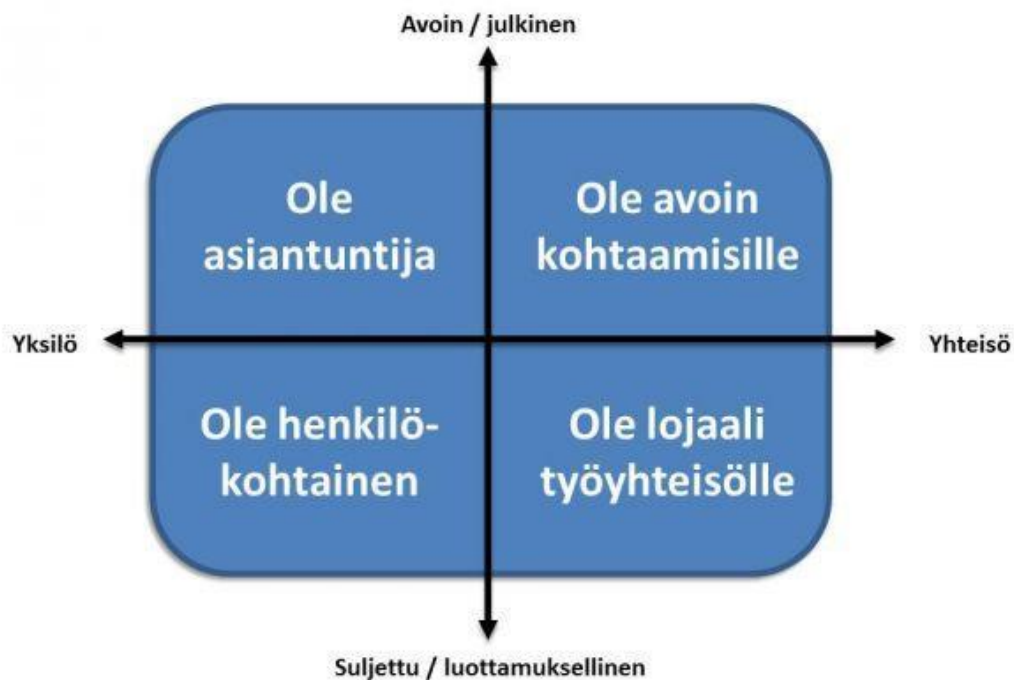
Vuoden 2010 tulevaisuusselonteko tulee myös lähelle omaa tutkimusaiheeni. Se esittää muun muassa etätöiden yleistymistä tulevaisuudessa, kodin ja työpaikan välisen rajan muuttumista häilyvämmäksi. Virtuaalityöskentelyn ilman työpistettä ja työyhteisöä povataan myös lisääntyvän. Tässä ollaan myös nimenomaan oman tutkimusaiheeni ytimessä, mutta tulevaisuusselonteko ei juurikaan puhu kirkon sisäisestä tilanteesta tai sen omista työntekijöistä, vaan näkökulma on enemmän siinä, miten tämä vaikuttaa seurakuntalaisiin. Tulevaisuusselonteko kysyy, mitä kirkko voi tehdä tukeakseen hyvinvointia yhteisössä, jossa edellä mainitut asiat ovat arkipäivää. Itselleni tulee ensimmäiseksi mieleen kysymys siitä, kuinka kirkko on hoitanut omien työntekijöidensä tukemisen tässä asiassa.⁴⁰

Vuonna 2009 käynnistettiin ”Hengellinen elämä verkossa”-hanke, joka päättyi vuoden 2012 loppuun. Hankkeen pääasiallisena tehtävänä oli viedä kirkko sinne, missä ihmiset jo olivat. Hankkeen tavoitteet seurasivat ”Meidän kirkko”-strategian ajatusta laadukkaasta kohtaamisesta verkossa, jossa työntekijöillä olisi sekä osaamista että työaika verkotyöhön. Hankkeen aikana ja sitä varten koulutettiin työntekijöitä lähes kaksi tuhatta. Hengellinen elämä verkossa-hanke oli merkittävä askel kirkolle kohti internetin omaksumista uutena toimintaympäristönä. Vaikka ei voidakaan ehkä puhua kirkosta omaksumassa uutta toimintaympäristöä salaman nopeasti sellaisen tullessa esiin, mutta mielestäni kirkko oli tällä hankkeella oikeassa paikassa ja oikeaan aikaan ja oikealla vakavuudella. Ennen Facebookin valtavirtasuosiota hankkeen toiminta keskittyi esimerkiksi IRC-Galleriaan, Suomi24-palveluun ja erinäisiin muihin yhteisöllisiin internet-palveluihin, mutta Facebook oli ympäristönä kuitenkin ehkä se tärkein, koska se oli Suomessa suurin ja eniten tavoitettavin yhteisöpalvelu. Facebookilla oli hyvä mahdollisuus tavoittaa myös kirkon löyhemmin sitoutuneet jäsenetkin, jotka eivät välttämättä muuten helposti törmäisi kirkon viestintään ja toimintaan.⁴¹

⁴⁰ Kirkko 2020 2010, 30.

⁴¹ Hintsala & Ketola 2012, 3–5; Kotisaari 2010, 8; Kinanen 2008, 254–255, 260.

Hengellinen elämä verkossa-hanke tuotti myös niin kutsutut ”somen suuntaviivat”⁴², jotka toimivat visuaalisena nelikenttänä kirkon työntekijöille työstä sosiaalisessa mediassa:

Nelikenttä tiivistää hyvin ne tärkeimmät verkkotyön ulottuvuudet, joihin kirkon työntekijä sosiaalisessa mediassa törmää. Somen suuntaviivojen sivuilla on myös kutakin kenttää avattu ja selitetty esimerkeillä siitä mitä se voisi tarkoittaa. Tässä niistä joitakin esimerkkejä⁴³:

Ole läsnä sosiaalisessa mediassa. Läsnäolo on tavoitettavissa olemista ja vuorovaikutusta. Sosiaalinen media ja kasvokkain kohtaaminen eivät sulje toisiaan pois ihmisten kohtaamisen paikkoina vaan ne ovat vuorovaikutussuhteen eri puolia. (Ole läsnä)

Ole aidosti se, mikä olet sekä verkossa kaikilla foorumeilla että kasvotusten. Olet aina kirkon työntekijä sekä yksityisenä henkilönä että työroolissa. Kohtaa ihmiset henkilökohtaisesti, mutta suojele samalla yksityisyyttäsi. Henkilökohtaisuus tarkoittaa aitoa läsnäoloa siinä, missä on. (Ole henkilökohtainen)

Kirkon työntekijänä sinulla on osaamista monessa asiassa - luota itseesi. Välitä oikeaa tietoa kirkosta ja seurakunnista. Kerro kirkon moniäänisyydestä. Jaa hyviä asioita eteenpäin. (Ole asiantuntija)

Miettikää, miten sosiaalinen media liittyy seurakunnan osaksi isompaa kokonaisuutta. Pidä kiinni Meidän kirkko 2015 arvoista: Pyhän kunnioitus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja totuudellisuus. (Ole lojaali työyhteisölle)

⁴² Kuva: Sosiaalisen median suuntaviivat, Etusivu.

⁴³ Sosiaalisen median suuntaviivat, Etusivu.

Vaikka kirkko on ollut melko hyvin ajan tasalla sosiaalisen median kanssa, käy näistä julkaisuista helposti ilmi se, että varsinaisen mobiiliteknologian hyödyntäminen on jätetty vähemmälle. Hintsala ja Ketola huomauttavat, että työntekijöiden työn ja toimintaympäristön muutosten perässä pysymisen turvaamiseksi on jatkossa laitettava resursseja mobiiliteknologiaan ja erilaisiin sovelluksiin. Seurakunnalliset mobiiliteknologiat-hanke on askel oikeaan suuntaan, mutta se ei ainakaan vielä tässä vaiheessa ole tuottanut mitään erityisen merkittäviä tuloksia maanlaajuisesti.⁴⁴

2.6 Mobiiliteknologian mahdollisuuksia

Seppo Sisättö teoksessaan *Internet taskussa: Mobiiliin sähköiseen yhteiskuntaan* ennakoi tulevaisuuden teknologian uhkia ja etuja. Teos on melkoisen vanha, vuodelta 2004, joten ”tulevaisuuden teknologia” voidaan helposti nähdä vuoden 2015 todellisuuden mukaisesti. Sisättö on onnistunut ennakoimaan oikein monia kehityssuuntia, joista monet ihan sellaisenaankin vaikuttavat myös pappien työhön ja työajan hallintaan. Sisättö muun muassa ennakoi yhtenä haittana juuri työn ja vapaa-ajan rajan hämärtyvän joissakin ammateissa, mutta toisaalta huomauttaa sen olevan mahdollisesti myös etu tavoitettavuutena ajasta ja paikasta riippumatta. Muita aavisteltuja mobiiliteknologian etuja ovat esimerkiksi seuraavat: 1) helpottunut asiointi, jossa yhä useamman asian voi hoitaa ilman fyysistä käyntiä paikan päällä. 2) Paremmat mahdollisuudet seurata itselleen tärkeitä asioita. 3) Yhteydenpito yli erilaisten rajojen, joka papin työn näkökulmasta on myös tärkeä aspekti nykyajan muuttotrendien kannalta. 4) Paremmat mahdollisuudet etätyöhön, työajan joustoihin sekä etäopiskeluun.⁴⁵ Mitä muita mahdollisuuksia mobiiliteknologialla voisi papin työssä olla? Sisättö kattaa monet tärkeät mobiiliteknologian edut, mutta ei kuitenkaan aivan kaikkea, ainakaan papin työn näkökulmasta.

Mobiiliteknologian mahdollisuudet papin työssä ovat melkoiset. Mobiiliteknologia nykyään alkaa täyttää monen peruskäyttäjän vaatimukset tietokoneelta. Sähköposti, kalenteri ja internetin lähes loputtomat resurssit taskun pohjalla. Tietysti myös ne puhelimen perustoiminnot, soittaminen ja tekstiviestit,

⁴⁴ Hintsala & Ketola 2012, 41.

⁴⁵ Sisättö 2004, 164–165.

löytyvät. Sähköpostin mukana pitäminen ei juuri kevennä papin mukana kantamaa tavaramäärää, mutta helpottaa esimerkiksi asioiden tarkastamista missä tahansa ja edistää tavoitettavuutta yleensä. Kalenteri ja internet puolestaan voivat keventää papin laukkaa melkoisesti. Internetistä voi tarkistaa melkein mitä tahansa käden käänteessä, oli kyseessä sitten päivän epistolateksti tai kastejuhlan kahvipöydässä käytyyn keskusteluun liittyvän asian tarkistaminen. Evl.fi:n Sakasti-palvelusta⁴⁶ on myös saatavilla koko kirkkokäsikirja digitaalisessa muodossa. Saarnaa valmistellessa monet papit lukevat ensin evankeliumitekstin ja jättävät sen ”muhimaan” päähän. Syntyneet ajatukset voi esimerkiksi kirjoittaa puhelimella muistiin, jotta ne löytyvät tarvittaessa myöhemminkin.

Puhujan roolissa monella papilla on usein jonkinlainen tapa pitää mukanaan muistiinpanoja, olivat ne sitten liturgian kaavoja tai päivän saarna. Mobiiliteknologia voi tässäkin helpottaa elämää melkoisesti. Koti- tai työkoneella valmistetut kaavat ja puheet voi tallentaa esimerkiksi pilvipalveluun, josta ne sitten ovat helposti ja nopeasti saatavilla vaikkapa tabletilla. Näin säästytään monenlaiselta askartelulta ja tulostamiselta ja tärkeitä muistiinpanojaan ei oikein voi edes unohtaa kotiin. Toisinaan kirkoissa on myös melko pimeää, jolloin taustavalaistu tabletti on varsin mukava lisä saarnatessa. Tekstiä voi myös tarvittaessa suurentaa ja pienentää tarpeen mukaan helposti. Tilaisuudesta toiseen riittää yksi käteen sopiva laite, jolta löytyy helposti kuhunkin tilanteeseen oikeat materiaalit.

Myös toimituskeskusteluista voidaan löytää monenlaista käyttötarkoitusta mobiiliteknologialle. Muistiinpanot ja sovitut asiat voi tallentaa laitteelle tai suoraan pilvipalveluun, josta ne ovat taas saatavilla miltä tahansa laitteelta. Toimituskeskusteluissa usein myös valitaan tulevassa toimituksessa käytettäviä virsiä, mobiiliteknologian avulla voidaan kuunnella paikan päällä melkein mikä tahansa virsi säestyksellä. Esimerkiksi sovitut asiat, virret ja kohdat Raamatusta voidaan lähettää seurakuntalaiselle vaikka siltä istumalta.⁴⁷

Aikaisemmin kävi ilmi kirkon tulevaisuusselonteosta ja –strategioista, että kirkko haluaa olla siellä, missä seurakuntakin on. Mobiiliteknologian osalta tämän ei tarvitse tarkoittaa vain sitä, että kirkko omaksuu uuden toimintaympäristön internetistä. Se voisi tarkoittaa myös sitä, että lähestulkoon kaikkien tarvittavien

⁴⁶ Sakasti.evl.fi-palvelu on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ylläpitämä palvelu, joka on tarkoitettu pääasiassa kirkon eri töissä toimiville työntekijöille. Sivuille on ladattu monenlaisia hyödyllisiä resursseja, papin työn kontekstissa esimerkiksi koko kirkkokäsikirja digitaalisena.

⁴⁷ Tämä mahdollisuus tuli esille useammassakin aineistoni avoimessa vastauksessa.

resurssien ollessa saatavilla digitaalisesti, voisivat papit jalkautua enemmän ihmisten luo. Töiden valmisteluun käytetään melko huomattava osa papin viikoittaisesta työajasta, joten voisiko edes osa tuosta tehdystä työstä olla esimerkiksi kahviloissa tai muualla kuin kirkkoherranviraston lukittujen ovien takana?

Seurakunnalliset mobiiliteknologiat-hanke on tuottanut myös useita eri mobiilisovelluksia seurakuntien käyttöön. Vaikka oma tutkimukseni ei keskitykään pääasiassa mobiiliteknologian sovelluksiin, on hyvä sanoa muutama sana myös sovelluksista yleensä. Papille hyödyllisiä sovelluksia löytyy jonkin verran. Eräs helppo esimerkki voisi olla Raamattu-sovellus, josta löytyy koko Raamattu, usein vielä monella kielellä. Myös esimerkiksi virsikirjasovelluksia löytyy. Raamatun kommentaareja on myös tarjolla digitaalisessa muodossa.

Seurakunnalliset mobiiliteknologiat-hankkeen tuotoksia ovat esimerkiksi Jubii-, Riparipassi-, Ulkoläksyt sekaisin-, ja Hetki-sovellukset. Riparipassi- ja Ulkoläksyt sekaisin-sovellukset on tehty kirkon nuoriso- ja rippikoulutyötä silmällä pitäen. Riparipassin ajatus on korvata fyysinen rippikoulupassi digitaalisella versiolla ja Ulkoläksyt sekaisin on mobiilipeli, jonka pyrkimyksenä on edistää rippikoulun ulkoläksyjen oppimista ja suorittamista. Hetki-sovellus on suunniteltu henkilökohtaisen rukous- ja hartauselämän tukemiseen.⁴⁸

Sosiaalisen median käyttö papin roolissa antaa papille melko luonnollisen mahdollisuuden olla siellä, missä ihmiset aivan tavallisessa arjessa ovat. Kirsi Hiilamon tutkimus pappien sosiaalisen median käytöstä osoittaa, että yli puolet kyselyyn vastanneista papeista käytti sosiaalista mediaa kirkon tai seurakunnan näkökulman esillä pitämiseen. Sosiaalinen media mahdollistaa myös seurakuntalaisille matalan kynnyksen tavan ottaa pappiin yhteyttä erilaisissa asioissa, oli kyseessä sitten jokin mieltä painava asia tai esimerkiksi toimituskeskustelusta sopiminen. Sosiaalinen media voi auttaa myös esimerkiksi saarnan valmistelussa ideoiden ja ajatusten keräämisen kautta tai tapana saada vertaistukea muilta papeilta esimerkiksi Facebookin Pastorit-yhteisön kautta.⁴⁹

Pilvipalveluiden hyödyt ovat monelle vielä melko vieraita, mutta samaan aikaan moni käyttää pilvipalveluja huomaamattaan. Monet älypuhelimet ja tabletit tallentavat käyttäjän ottamien kuvien kopiot käyttäjän pilvipalveluun, tämä ominaisuus saattaa olla päällä vakiona tai helposti käyttäjän aktivoitavissa.

⁴⁸ Seurakunnalliset mobiiliteknologiat, Sovellukset.

⁴⁹ Crux 4/2013, 18–19.

Pilvipalveluiden vahvuudet eivät suinkaan lopu kuvien varmuuskopiointiin. Papin työssä usein valmistellaan monenlaisia asioita kirjallisesti, samaan aikaan kun työaika on usein katkonaista. Pilvipalvelut mahdollistavat kirjallisten valmistelujen aloittamisen vaikkapa työpaikalla, viimeistelemisen kotona ja vielä vaikkapa oikoluvun junamatkalla töihin. Erilaiset tiedostot, esimerkiksi kokouksen asialuettelosta jumalanpalveluksen kaavaan, voidaan helposti jakaa työkavereiden kesken. Halutessaan muille voi antaa myös suoraan luvan muokata tiedostoja, jolloin myös muutokset päivittyvät kaikille.

3 Tutkimustehtävä ja tutkimuksen toteuttaminen

3.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen lähtökohdat

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää sitä, miten mobiiliteknologia vaikuttaa pappien työajan hallintaan sekä työajan ja vapaa-ajan suhteeseen. Tätä selvitän seuraavien tutkimuskysymyksien avulla:

Miten papit käyttävät työssään mobiiliteknologiaa ja miten se vaikuttaa työhyvinvointiin ja työajan hallintaan? Mobiiliteknologian ollessa hyvin tavallinen osa ihmisten arkea ja työtä vuonna 2015, on tärkeää tutkia myös sitä, miten se on vaikuttanut juuri pappien työhön. Kirkollisen alan tietynlainen hitaus muutoksiin korostaa tämän tutkimuskysymyksen tärkeyttä. Tämä tutkimuskysymys on operationalisoitu tutkimuksesta, jota on tehty mobiiliteknologiasta.

Mikä on sosiaalisen median rooli pappien työajan hallinnassa? Sosiaalisen median ja muiden vastaavien palveluiden kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana on muuttanut ihmisten välistä kanssakäymistä ja verkostoitumista erittäin merkittävästi. Näin ollen pappien työ on todennäköisesti muuttunut myös tämän muutoksen mukana. Tutkimuskysymys perustuu toisaalta sekä uuteen että vanhaan tutkimukseen pappien vapaa-ajan ja työn suhteesta ja aina tavoitettavuuden haasteeseen, mutta myös yleisellä tasolla siihen tutkimukseen mitä sosiaalisesta mediasta ja sen tuomista muutoksista on tehty.

Miten mobiiliteknologia sopii pappien usein sirpaloituneeseen työaikaan? Papin työn luonteen ja työajattomuuden vuoksi työaika usein sirpaloituu moneen osaan. Mobiiliteknologialla on toisaalta mahdollisuus auttaa työtehtävien väliin jäävän loppoajan hyödyntämisessä, mutta mobiiliteknologia saattaa myös pidentää

työpäivää huomattavasti tästä syystä. Tutkimuskysymys on perusteltu aiemman tutkimuksen kautta pappien työajan hallinnan ja työhyvinvoinnin näkökulmasta.

Miten mobiiliteknologian ja siihen liittyvien palvelujen kehitys on muuttanut pappien kokemuksia työstään? Tämä viimeinen tutkimuskysymys nivoutuu pitkälti yhteen samaa asiaa kartoittaneeseen avoimeen kysymykseen. Pelkkien tilastojen ohelle on mielekästä saada myös hieman laadullista otetta, jolloin tulkinnoille on tarjota numeroiden lisäksi muutakin näkökulmaa.

Mobiiliteknologia on muuttanut maailmaa radikaalisti viimeisten vuosien aikana. Eräänlaisena lähtökohtana tutkimukselle voidaan pitää sitä, että vuonna 2013 älypuhelimia myytiin ensimmäistä kertaa peruspuhelimia enemmän. Älypuhelimet todennäköisesti edustavatkin mobiiliteknologian yleisintä esiintymismuotoa. Samaan aikaan Suomen evankelis-luterilainen kirkko edelleen nähdään usein ajastaan jäljessä ja hitaana muuttumaan. Samoin myös kirkon työntekijät ovat keskivertosuomalaista perinteisiä arvoja suosivampia ja vähemmän muutos- ja nautinto-orientoituneita. Vuonna 2004 tehdyn tutkimuksen mukaan peräti kaksi kolmesta seurakunnan työntekijästä sopii tähän kuvaukseen. Mobiiliteknologiasta puhuttaessa tyypillistä on kuitenkin se, että asiat voivat muuttua hyvin radikaalisti muutamassa vuodessa. Nykyisen kaltaisen mobiiliteknologian kentän voidaan katsoa alkaneen suunnilleen vuosina 2008–2010, jolloin älypuhelimet alkoivat yleistymään ja tablettitietokoneet alkoivat myös löytää tiensä kuluttajien käsiin. Laitteet ja niihin liittyvät palvelut ovat kehittyneet valtavasti näiden 4-6 vuoden aikana ja uusia mobiiliteknologioita kehitellään jatkuvasti.⁵⁰

Akavan kirkollisten ammattiliittojen jäsenkysely vuodelta 2010 osoittaa, että Suomessa pappeja eniten uuvuttaa työssään muun muassa kiire, liiat työtehtävät, töiden epätasainen jakautuminen päivän mittaan, tehtävien sirpalemaisuus, pitkät työpäivät ja epäsäännöllinen työaika.⁵¹ Tästä johtuen on mielenkiintoista tutkia sitä, olisiko mobiiliteknologialla mahdollisuus edistää pappien hyvinvointia työssä ja estää uupumista. Vai onko sittenkin niin, että mobiiliteknologia tuottaakin käyttäjälleen ongelmia ja uupumusta? Mobiiliteknologian laitteet eivät tietysti millään voi poistaa pappien kokemaa liian suurta työmäärää tai epäsäännöllistä työaika, vaan nämä ongelmat ovat osa työn luonnetta sekä esimerkiksi työn hallinnollista puolta. Mobiiliteknologialla voi

⁵⁰ Pitkänen 2014; Mikkola 2006, 62–65, 203, 234; Häkkinen 2010, 167–172.

⁵¹ Niemelä 2010, 36.

kuitenkin olla mahdollisuus hyödyntää niitä papin työn realiteetteja mahdollisimman paljon, jolloin esimerkiksi työtehtävien valmisteluihin saattaisi jäädä enemmän aikaa.

Akavan kirkollisten ammattiliittojen jäsenkysely vuodelta 2010 myös valottaa sitä, mihin papit käyttävät työviikkonsa aikana työaikaa. Jäsenkyselystä voidaan löytää käytetystä viikoittaisesta työajasta kaksi huomionarvoista asiaa: 1) Kokoaikaisessa työssä oleva pappi kertoi käyttävänsä keskiarvoisesti hieman alle 44 tuntia työhönsä viikossa. 2) Tästä reilut 9 tuntia meni henkilökohtaiseen valmistautumiseen.⁵² Työhyvinvoinnin teoria esittää, että 50 viikkotunnin ylittäminen säännöllisesti (puhumattakaan joka viikko) altistaa työssä uupumiselle.⁵³ Iso osa ajasta meneekin työhön valmistautumiseen. Mobiiliteknologian avulla ei ehkä kuitenkaan pudoteta tuosta pois neljää kokonaista tuntia, mutta jonkinlainen ajansäästö olisi todennäköisesti mahdollinen.

Akavan jäsenkyselyistä käy ilmi vuosien mittaan tapahtuneita eroja. Siinä missä 2014 jäsenkysely kertoo joka neljännen papin käyttävän työhön yli 45 tuntia viikossa, oli vastaava luku vuoden 2006 jäsenkyselyssä puolestaan 39 prosenttia. Työmäärät vaihtelevat edelleen radikaalisti yksilötasolla, mutta selkeää kehitystä kohti 40 keskiarvoista viikkotuntia on vuosien 2006 ja 2014 välillä tapahtunut. Syitä tähän on varmasti monenlaisia, mutta onko osasyynä mobiiliteknologia?⁵⁴

3.2 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto

Tutkimusmenetelmä on pääasiassa kvantitatiivinen, mutta kysymyslomakkeen muutamien avoimien vastausvaihtoehtojen avulla on mahdollista saada tutkimuskysymyksiin vastauksia myös laadullisin keinoin. Kysymyslomakkeen avulla pyritään tekemään tilastollista tutkimusta ja löytämään tilastollisia merkitsevyyksiä ja korrelaatioita asioiden väliltä.

Tarja Heikkilän mukaan kvantitatiivinen tutkimus mahdollistaa erilaisten asioiden selvittämisen kuin kvalitatiivinen ote. Kvantitatiivinen ote vastaa esimerkiksi kysymyksiin: Mikä? Missä? Paljonko? Kuinka usein? Tällöin otoksen

⁵² Niemelä 2010, 42.

⁵³ Kauppinen 2003, 52.

⁵⁴ Niemelä 2014, 61; Niemelä & Palmu 2006, 21.

täytyy olla numeerisesti tarpeeksi suuri ja edustava, että tällaisen tiedon saaminen on mielekästä ja luotettavaa. Ilmiöitä kuvaillaankin siten juuri numeerisen tiedon pohjalta.⁵⁵ Pertti Alasuutari lisää tähän myös huomion siitä, että tilastollisessa analyysissä argumentoidaan lukujen ja niiden välisten tilastollisten yhteyksien avulla.⁵⁶ Kvalitatiivinen ote, jota olen myös tutkielmassani lyhyesti käyttänyt, puolestaan vastaa kysymyksiin: Miksi? Miten? Millainen? Otos on tyypillisesti paljon pienempi ja valikoituneempi ja tarkoituksena olisi ilmiön kuvailemisen sijaan sen ymmärtäminen niin sanotun pehmeän tiedon pohjalta.⁵⁷

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka on mukana liitteenä. Kysymyslomake on jaettu karkeasti viiteen osaan: Työajan hallinta, Mobiiliteknologia, Sosiaalinen media, Muut palvelut sekä lopuksi Taustatiedot. Kysymyslomake pyrkii kartoittamaan pappien ajatuksia esimerkiksi työajattomasta työstä, koetusta kiireestä ja työhyvinvoinnista, sikäli kun se voidaan jollain tavalla liittää mobiiliteknologiaan. Seuraavaksi kartoitetaan vastaajan osaamista ja käyttötottumuksia mobiiliteknologian laitteiden kanssa. Mobiiliteknologiaan vahvasti liittyvät sosiaalisen median palvelut ja pilvipalvelut ovat myös mukana kysymyslomakkeessa. Työajan hallinta-osion kysymykset nousevat usein aikaisemmasta tutkimuksesta, jotka ovat osoittaneet pappien esille nostamia asioita työhyvinvoinnin ja työajan osalta. Näin tuloksia voidaan jossain määrin verrata esimerkiksi aikaisempina vuosina tehtyihin Kirkon alan työolobarometreihin ja Kirkon akateemisten jäsenkyselyihin.

Kysymys kuusi, jossa kysyttiin vapaapäivien pitämättä jättämistä ja työtehtävien valmistelua vapaapäivinä, on tullut vapaapäivien pitämisen osalta Akavan jäsenkyselystä vuodelta 2014. Samoin kysymykset 8 ja 9, jotka mittaavat keskimääräistä viikoittaista työaikaa eri työtehtävissä sekä työn ja vapaa-ajan suhdetta. Kysymys kymmenen on puolestaan saanut perusajatuksensa Minna Lainimon pro gradu –tutkielmasta *Pappi vapaalla? Työn ja vapaa-ajan suhde 30–40-vuotiaiden pappien kokemuksissa*. Kysymys 26 puolestaan on peräisin Kirsi Hiilamon tutkimuksesta pappien sosiaalisen median käytöstä, joka julkaistiin artikkelina Crux-lehden numerossa 4/2013. Kysymystä on kuitenkin muokattu siten, että siinä on likert-asteikon mukaiset vastausvaihtoehdot, jolloin sitä on helpompi käyttää tilastollisessa analyysissä.

⁵⁵ Heikkilä 2008, 17.

⁵⁶ Alasuutari 2011, 34.

⁵⁷ Heikkilä 2008, 17.

Kysymyslomakkeella pyritään löytämään korrelaatioita työajan hallinnan, työhyvinvoinnin ja mobiiliteknologian välillä. Pystyvätkö mobiiliteknologiaa ahkerasti käyttävät hallitsemaan kiireen papin työssä paremmin? Vai onko mobiiliteknologia tullessaan heikentänyt työhyvinvointia, kun on pitänyt opetella itselle vieraita laitteita, joiden toimintavarmuus ei yllä esimerkiksi kynän ja paperin tasolle? Vai ovatko papin työn haasteet ja ongelmat pysyneet samoina mobiiliteknologiasta huolimatta?

Kyselylomake lähetettiin noin 2300 Pappisliiton työikäiselle työelämäjäsenelle. Kysely oli avoinna noin kaksi viikkoa tammikuun ja helmikuun vaihteessa, sulkeutuen 2.2.2015. Osa sähköpostiosoitteista oli jo poistunut käytöstä ja sain myös useita vastauksia, joissa kerrottiin esimerkiksi henkilön olevan kyllä teologi, mutta ei pappi. Myös automaattisia vastausviestejä pappien lomista ja virkavapauksista tuli jonkin verran, mutta kaiken kaikkiaan Pappisliiton osoitteista vastausprosentti vaikutti olevan 20–25 prosentin välillä. Pappisliiton osoitteisiin lähetin vielä noin viikkoa ennen kyselyn sulkeutumista muistutusviestin kyselyyn osallistumisesta. Näiden sähköpostiosoitteiden lisäksi kyselylomakkeen internetlinkkiä jaettiin Facebookin Pastorit-ryhmässä, joka tavoittaa noin 1600 suomalaista pappia. Tarkkaa tapaa vastausten alkuperän selvittämiseen (Pappisliiton jäsenille lähetetyt kutsut vai Pastorit-ryhmä Facebookissa) ei ole, mutta Pappisliitosta saamieni yhteystietojen myötä toiveenani oli saada mahdollisimman laaja vastaajapohja papeilta eri puolilta Suomea, jotta tulosten perusteella voitaisiin tehdä myös joitain yleistäviä päätelmiä tilanteesta Suomessa. Vaikka kaikki papit eivät kuulukaan Pappisliittoon, on otos kuitenkin todennäköisesti tarpeeksi perusjoukkoa kuvaava, jotta tilastollisia päätelmiä perusjoukosta voidaan tehdä.⁵⁸

Kysymyslomakkeen ja aineiston luotettavuuteen liittyen on hyvä huomata se, että kysymyslomake oli vain suomeksi. Vaikka ruotsinkielisiä vastaajia löytyy aineistosta monia, saattoivat jotkut ruotsinkieliset vastaajat jättää vastaamisen väliin tästä syystä. Myös postikyselyn mahdollisuutta pohdittiin tutkimusprosessin aikana, mutta sähköiseen kyselyyn päädyttiin lähinnä siksi, että sillä oli kuitenkin mahdollisuus saada riittävän iso otos ilman liian suuria taloudellisia tai ajallisia investointeja. Pelkän sähköisen kyselyn toteuttamisessa oli kuitenkin se huomioitu riski, että tutkielman aihepiiriin liittyessä mobiiliteknologiaan, saattaisi otos olla

⁵⁸ Heikkilä 2008, 33–35.

perusjoukosta hieman poikkeava, mikäli teknologian käyttöä vastustavat eivät siihen vastaisi sähköisesti. Kysymyslomake on tehty Helsingin Yliopiston E-lomakepalvelulla, jossa kysymyslomakkeen voi tehdä alusta loppuun ja joka myös kerää ja tallentaa vastaajien vastaukset. E-lomakepalvelusta aineiston voi sitten ladata ja tallentaa haluamansa muotoon.

Koska aineiston keruu tapahtui kyselylomakkeella, rajoittaa se huomattavasti sitä, miten aineistoa voidaan laadullisin metodein käsitellä. Omassa kyselytutkimuksessani tämä tarkoittaa sitä, että laadullisesti hyödynnetty aineisto oli vastanneiden pappien vapaaehtoisten avointen vastausten varassa.⁵⁹ Tähän käytetty kysymys kuitenkin oli innostanut lähes puolia vastaajista vastaamaan, jolloin jo määränkin puolesta koin luontevaksi jakaa vastaukset teemoihin ja sen jälkeen vielä uudelleen isompiin yläteemoihin. Kvalitatiivisten ja kvantitatiivisten otteiden välillä nähdään usein jyrkkäkin raja, mutta ne voivat myös olla käytössä samassakin tutkimuksessa toisiaan täydentäen. Julia Brannen muistuttaa, että yksi tapa näiden tutkimusmetodien käyttämiseen yhdessä on se, että kvalitatiivisilla metodeilla voidaan selventää ja avata niitä ilmiöitä, joita kvantitatiiviset metodit ovat tuoneet esille.⁶⁰

Kysymyslomakkeen dataa käsitelin IBM SPSS Statistics 22 ohjelmistolla, joka mahdollistaa erilaisten tilastollisten testien ja analyysien tekemisen, joiden pohjalta tuloksia tutkielmassani tulkitsen. Pidän näitä testejä ja analyysejä esillä enemmän tuloksia esitellessäni. Saatuani aineiston kerättyäni, käytin ensimmäisen viikon lähinnä tutkimusaineistoa tarkastellessa ja kevyesti tutkiessa. Tarkastelin esimerkiksi eri muuttujien frekvenssejä⁶¹ ja tarkistin löytyykö olettamieni asioiden väliltä korrelaatioita. Kun koin olevani tarpeeksi hyvin perillä siitä, mitä aineistoni sisältää, ryhdyin analysoimaan tarkemmin muun muassa niitä asioita, joita olin ensimmäisen viikon aikana aineistosta havainnut. SPSS Statistics 22-ohjelmistosta siirsin tärkeäksi kokemiani asioita Microsoft Exceliin, jossa niistä oli helppo siivota pois turhaa tietoa ja tehdä niistä selkeitä kuvioita ja taulukoita, jotka sitten siirsin Microsoft Wordiin.

⁵⁹ Alasuutari 2011, 82–85.

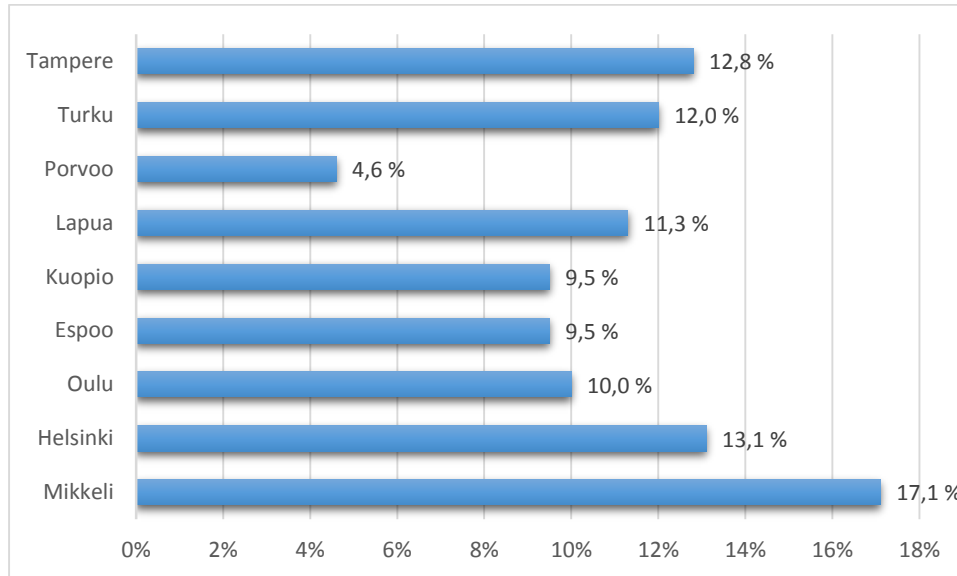
⁶⁰ Brannen 1992, 24–25.

⁶¹ Frekvenssien tarkastelu tarjoaa hyvän mahdollisuuden saada yleiskuvaa aineiston sisällöstä, mutta auttaa myös aineiston luotettavuuden tarkastelun kanssa.

4 Kyselyn vastaajat

Vastaajia oli yhteensä 609, heistä miehiä oli noin 55 prosenttia ja naisia 45 prosenttia. Yli yhdeksän vastaajaa kymmenestä teki työajatonta työtä. Vastaajia oli kaikista Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hiippakunnista. Eniten vastaajia löytyi Mikkelin hiippakunnasta ja vähiten Porvoon hiippakunnasta.

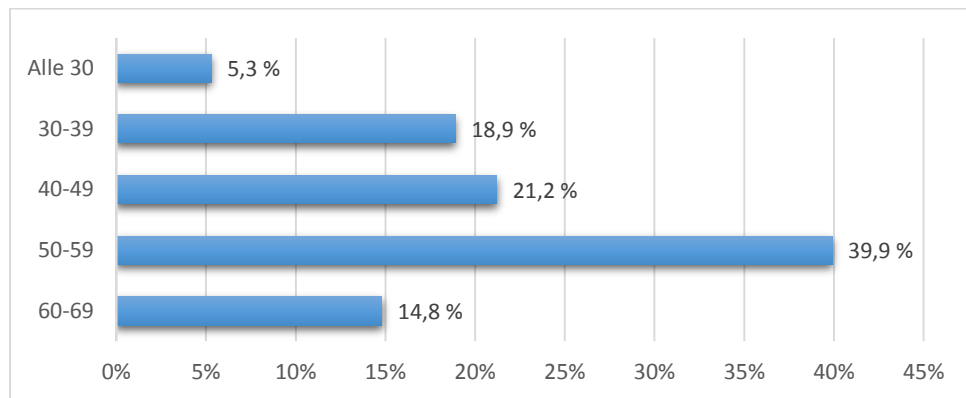
Kuvio 1: Vastanneet papit hiippakunnittain. N = 609.

Kyselyssä pyydettiin myös taustatieto-osiossa vastaajan ikää siten, että vastausvaihtoehdot olivat valmiissa ikäluokissa. Suurin ikäluokka, lähes kaksinkertaisella etumatkalla seuraavaksi suurimpaan, oli 50–59 vuotiaiden ikäluokka. Läpi tutkimuksen on tärkeää muistaa, että on noudatettava melkoista varovaisuutta, kun tehdään päätelmiä ikä- ja sukupolvikysymyksissä. Timo Toivonen varoittaa tekemästä esimerkiksi sukupolvivirhepäätelmää, jossa jokin ilmiö päätellään tietylle sukupolvelle pysyväksi, vaikka kyseessä saattaa olla ominaisuus, joka muuttuu iän tai ajan myötä. Myös ikävaihevirhepäätelmä on mahdollinen, jossa samaan tapaan päättelemme ilmiön muuttuvan iän mukana, vaikka kyseessä saattaisikin olla sukupolvelle tyypillinen, pysyvämpi ominaisuus.⁶²

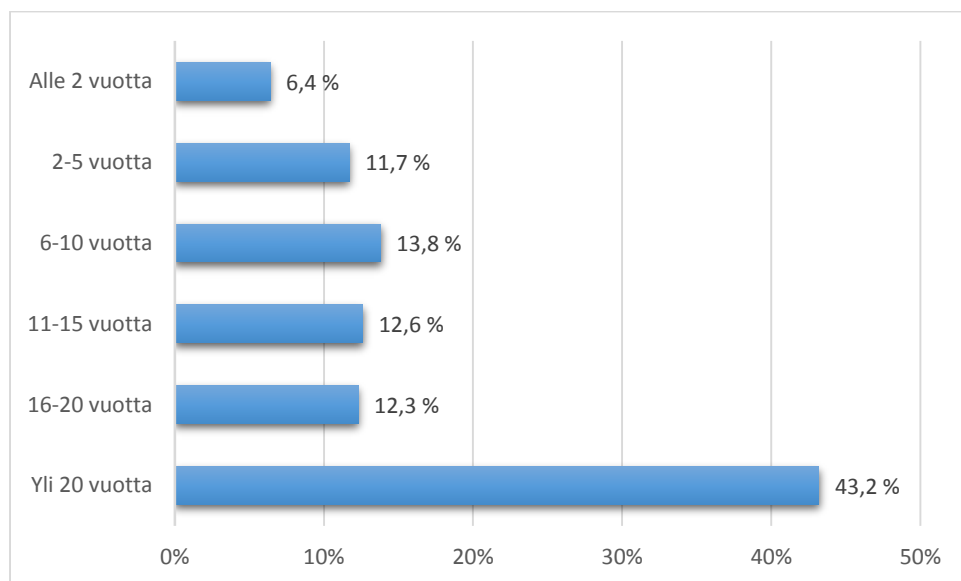
⁶² Toivonen 1999, 277–278.

Kuvio 2: Vastanneiden pappien ikäjakauma. N = 609.

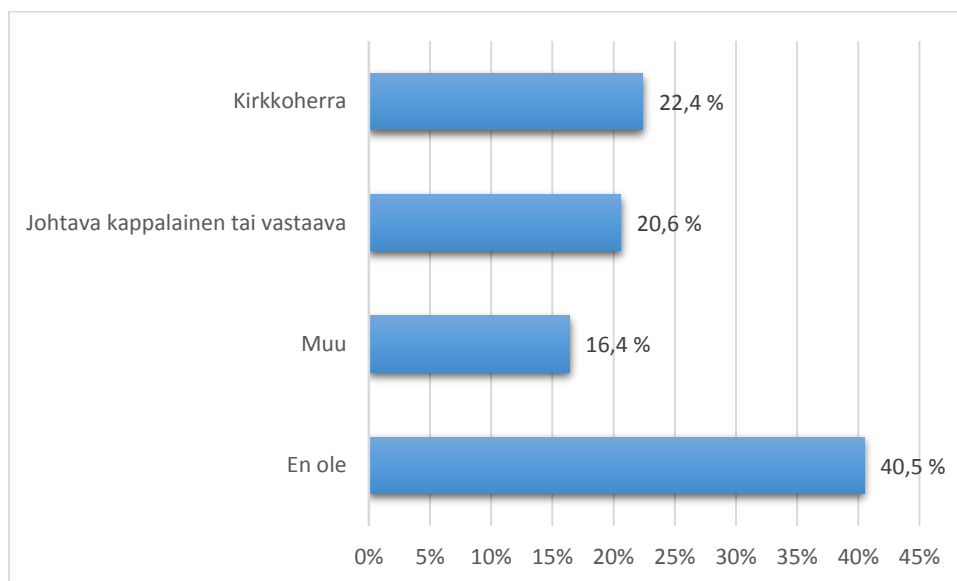
Ikäjakauma heijastui myös vastaajien työkokemuksessa. Kysyttäessä vastaajien työkokemusta pappina, reilu enemmistö vastasi omaavansa yli 20 vuoden työkokemuksen pappina.

Kuvio 3: Vastanneiden pappien työkokemus pappina vuosissa. N = 609.

Vastaajien ikäjakauman ja työkokemuksen pohjalta on mielenkiintoista myös huomioda vastaajien esimiesasema tai sen puute. Esimiesasemalla on myös merkittävä vaikutus moniin myöhemmin esiteltäviin tuloksiin.

Kuvio 4: Vastanneiden pappien esimiesasema. N = 597.

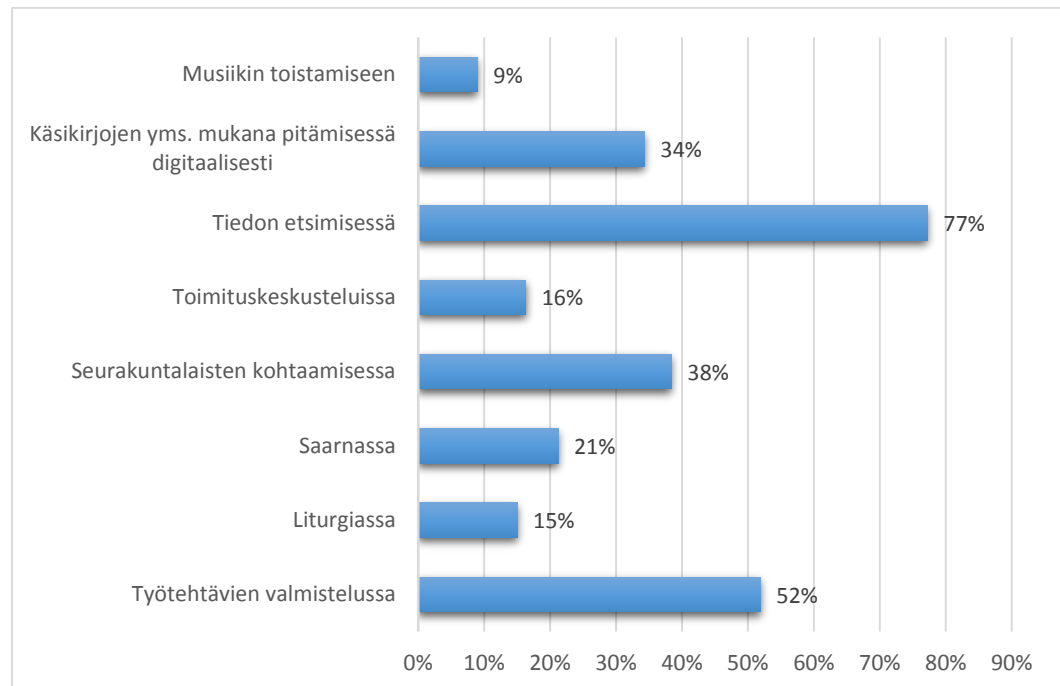
Tutkimustuloksia tarkastellessa on hyvä pitää mielessä, että vastaajista yli puolet olivat esimiesasemassa. Tämä tuskin heijastelee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papiston rakennetta aivan täysin. On mahdollista, että kyselyn aihe on resonoinut enemmän esimiestason papistossa ja siksi heidän määränsä korostuu aineistossa.

5 Papit mobiiliteknologian käyttäjinä

5.1 Mobiiliteknologian hallinta ja käyttäjäryhmät

Kysymyslomakkeen Mobiiliteknologia-osiossa pyrin selvittämään vastanneiden pappien taipumuksia mobiiliteknologian käyttöön työssään. Kysymys 13 mittasi erityisesti eri käyttötarkoituksia mobiiliteknologian papin työn lähtökohdista. Vastaajat saivat arvioida kahdeksaa eri käyttötapaa asteikolla En koskaan 1 – 5 Erittäin usein. Seuraava kuvio sisältää ne papit kaikista vastaajista, jotka vastasivat käyttävänsä mobiiliteknologiaa kysytyillä tavoilla usein, arvoilla neljä tai viisi.

Kuvio 5: Usein mobiiliteknologiaa eri käyttötarkoituksiin käyttävät papit. N = 584–600.⁶³

Kaksi suosituinta käyttötapaa, tiedon etsintä ja työtehtävien valmistelu, kuvaavat varmasti hyvin sitä mobiiliteknologian peruskäyttötasoa, joka onnistuu jollain tasolla varmasti monilta. Musiikin toistamisen harvinaisuus puolestaan tuntuu edustavan sitä mobiiliteknologian potentiaalia, joka on monelle käyttäjälle vielä vierasta.

Tein vastaajista ryhmittelyanalyyskejä, joilla ryhmittelin vastaajat erilaisiin joukkoihin sen perusteella, minkä verran he käyttivät työssään mobiiliteknologiaa ja kuinka hyvin he kokivat hallitsevansa mobiiliteknologian. Tehdäkseni tämän kaltaisia ryhmittelyjä, tarvitsin mitattavaa asiaa hyvin kuvaavia muuttujia, jotka eivät korreloisi juuri keskenään. Mitattavat kysymykset olivat sopivissa pattereissa, joista oli mielekästä tehdä faktorianalyysi. Faktorianalyysillä tehtyjen summamuuttujien hyöty ryhmittelyanalyysissä on juuri se, että korreloivat muuttujat ovat jo yhdessä summamuuttujassa, jolloin ne eivät korreloi häiritsevästi toisten summamuuttujien kanssa.

Tein faktorianalyysin pääasiassa kysymyksestä 13: Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa seuraavissa asioissa työssäsi? Kyseessä oli pieni

⁶³ Kysymys 13: Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa seuraavissa asioissa työssäsi? Arvoilla 4 tai 5 vastanneet. Asteikko: En koskaan 1 – 5 Erittäin usein.

kysymyspatteri, joka kartoitti mobiiliteknologian eri sovellutuksia papin työssä. Otin mukaan myös muutaman sosiaalisen median käyttöä mobiiliteknologialla mittaavaa muuttujaa kysymyksestä 23. Faktorianalyysin edellytykset selvitin Kaiser–Meyer–Olkinin (KMO) testillä. Testin arvoksi saatiin ,885. Lisäksi faktorianalyysin edellytykset tutkittiin Bartlettin dimensioisuustestillä, jonka arvoksi saatiin 2419,3***. Molemmat arvot puolsivat faktorianalyysin käyttöä. Faktorianalyysi tuotti kolme eri faktoria seuraavasti:

Taulukko 1: Faktorianalyysi pappien mobiiliteknologian käyttötarkoituksista pääakseliratkaisua käyttäen, varimax-rotatointi.

	1	2	3
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Liturgiassa	,857		
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Saarnassa	,768		
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Käsikirjojen yms. mukana pitämisessä digitaalisesti	,529		
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Seurakuntalaisten kohtaamisessa		,736	
23. Miten usein käytät sosiaalisia medioita työkäytössä seuraavilla laitteilla? Älypuhelin		,608	
23. Miten usein käytät sosiaalisia medioita työkäytössä seuraavilla laitteilla? Tabletti		,471	
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Toimituskeskusteluissa	,447	,408	
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Tiedon etsimisessä			,771
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Työtehtävien valmistelussa			,582
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa... Musiikin toistamiseen			

Ensimmäisen faktorin nimesin ”Mobiiliteknologia jumalanpalveluselämässä” ja loppujen lopuksi siihen sisältyivät vain mobiiliteknologian käyttäminen liturgiassa ja saarnassa. Se sai tässä muodossa Cronbachin alfa-arvoksi⁶⁴ ,887. Cronbachin alfa-arvo nousi siis poistamalla summamuuttujasta toimituskeskustelut ja työkirjallisuuden digitaalisen mukana pitämisen. Koska jumalanpalveluselämään

⁶⁴ Cronbachin alfa-arvoa käytetään summamuuttujien luotettavuuden eli reliabiliteetin arvioimisessa. Mitä lähempänä saatu arvo on arvoa 1, sitä luotettavampi summamuuttuja on. Tyypillisesti Cronbachin alfa-arvon ollessa yli ,70 voidaan puhua riittävän hyvästä reliabiliteetista. Ks. SPSS FAQ: What does Cronbach’s alpha mean?

liittyvät muuttujat saivat huomattavasti vahvemman latauksen, oli siten mielestäni oikeutettua tehdä summamuuttuja jumalanpalveluselämän ympärille.

Toisen faktorin nimeksi tuli ”Mobiiliteknologia seurakuntalaisia kohdattaessa ja somessa”. Se sai Cronbachin alfa-arvoksi ,755 ja summamuuttuja tuli käyttöön sellaisenaan ilman muutoksia. Täten siihen kuului muuttuja seurakuntalaisten kohtaamisesta, joka sai selkeästi vahvimman latauksen. Muuttuja mobiiliteknologian käytöstä toimituskeskusteluissa sai vahvemman latauksen ensimmäiseen faktoriin, mutta sijoitin sen teemansa vuoksi kuitenkin tähän faktoriin, varsinkin kun sen poistaminen ei olisi nostanut toisesta faktorista luodun summamuuttujan reliabiliteettia.

Kolmas faktori keskittyi selkeästi erilaiseen työtehtävien valmisteluun ja tiedon etsimiseen tapahtuvaan käyttöön. Täten se nimettiin ”Mobiiliteknologia tiedon etsinnässä ja valmisteluissa”. Cronbachin alfa-arvoksi tälle muuttujalle saatiin ,773. Koska reliabiliteetti oli kaikissa summamuuttujissa tarpeeksi korkea, tehtiin kustakin faktorista edellisen mukaiset summamuuttujat, jotta voitiin jatkaa seuraavaan vaiheeseen eli ryhmittelyanalyysiin.

Ajaessani ryhmittelyanalyysia juuri valmistetuilla summamuuttujilla kokeilin erilaisia malleja kolmella, neljällä ja viidellä ryhmällä. Viiden ryhmä malli tuntui tuottavan kaikkein mielekkäimmän tuloksen, jossa ryhmien koot olivat kuitenkin vielä melko suuria, mutta jossa kuitenkin kaikilla ryhmillä oli selkeästi oma teemansa.

Taulukko 2: Pappien mobiiliteknologian käyttötarkoitukset, ryhmittelyanalyysi mobiiliteknologian käyttöön liittyvistä summamuuttujista, keskiarvot.

	1 (N = 134)	2 (N = 109)	3 (N = 77)	4 (N = 133)	5 (N = 88)
K13SM: Mobiiliteknologia jumalanpalveluselämässä	1,6	4,1	3,3	1,2	1,4
K13SM: Mobiiliteknologia tiedon etsinnässä ja valmisteluissa	4,2	4,9	4,3	2,3	4,3
K13SM: Mobiiliteknologia seurakuntalaisia kohdattaessa ja somessa	3,3	4,1	2,3	1,5	1,8

Ensimmäisenä taulukosta on helppo huomata ääripäät. Ryhmä 2 on selkeästi mobiiliteknologiaa paljon ja monipuolisesti käyttävä ääripää, siinä missä ryhmä 4

edustaa sitä ääripäätä, joka ei käytä paljoa mobiiliteknologiaa työssään. Näin ollen näiden ääripäiden väliin jää yhteensä kolme ryhmää, joilla on kullakin hieman erilaiset painotukset mobiiliteknologian työkäytössä. Ryhmät 1 ja 5 korostuvat siinä, että näihin ryhmiin kuuluvat vastaajat eivät käytä mobiiliteknologiaa jumalanpalveluselämässä. Molemmat ryhmät kuitenkin käyttävät mobiiliteknologiaa reilusti työtehtäviin valmistautumisessa ja tiedon etsinnässä. On hyvä huomioda, että siihen tarkoitukseen mobiiliteknologiaa käytti runsaasti kaikki ryhmät, paitsi ryhmä 2, joka muutenkin käytti mobiiliteknologiaa työssään hyvin vähän. Silloinkin kuitenkin juuri työhön valmistautuessa ja tietoa etsiessä ryhmä sai selkeästi muita korkeamman arvon.

Mobiiliteknologian käyttö seurakuntalaisia kohdatessa ja sosiaalisessa mediassa vaihteli ryhmittäin aika reilusti. Ryhmä 2, joka käytti mobiiliteknologiaa työssään runsaasti, käytti sitä myös eniten seurakuntalaisia kohdatessa ja sosiaalisessa mediassa. Ryhmä 1 käytti mobiiliteknologiaa seurakuntalaisia kohdatessa ja somessa kohtalaisesti, siinä missä loput ryhmät käyttivät mobiiliteknologiaa tässä tarkoituksessa melko vähän. Ryhmittelyanalyysi on toisaalta mielenkiintoinen jo tällaisenaankin, mutta sen todellinen hedelmällisyys osoittautuu myöhemmin, kun näitä ryhmiä käyttäen peilataan muita tutkimukselle oleellisia asioita vastaajajoukkoon.

Käyttöryhmittely ei kuitenkaan yksinään riitä selittämään kaikkia merkittäviä asioita, mitä tulee mobiiliteknologiaan, pappien työhön ja työajan hallintaan. Merkittävässä osassa mobiiliteknologian ja työajan hallinnan suhteessa onkin nimittäin se, kuinka hyvin mobiiliteknologian käyttäjä laitteensa hallitsee. Mobiiliteknologian hallinnalla siis tarkoitan kykyä ja taitoa käyttää mobiiliteknologian eri laitteita. Jos papille tabletin käyttö tuottaa liikaa hankaluuksia ja epävarmuutta, on varsin epätodennäköistä, että pappi ottaisi kyseisen laitteen käyttöön minkäänlaisessa esiintymistilanteessa. Jos älypuhelimien käteen saatuaan lähinnä ihmettelee, että missä ne näppäimet ovat, saattaa olla, että työn tehostamisen sijaan laitteesta tuleekin niin sanottu aikavaras, joka helposti vie käyttäjältään enemmän aikaa kuin mitä se voi palauttaa.

Koska mobiililaitteiden hallintaa koskevista kysymyksistä ei muodostunut kuin yksi mielekäs tekijä, tein näistä suoraan ryhmittelyanalyysin. Usealla eri ryhmämäärällä kokeiltu ryhmittelyanalyysi vaikutti jälleen antavan mielekkäimmän tulokset neljällä ryhmällä.

Taulukko 3: Pappien kokemukset eri mobiiliteknologioiden hallinnasta, ryhmittelyanalyysi, kysymys 12, keskiarvot.⁶⁵

	1 (N = 131)	2 (N = 92)	3 (N = 110)	4 (N = 134)
Älypuhelimet	3,1	4,8	2,6	4,0
Tabletit	2,5	4,7	2,0	3,7
Facebook	3,8	4,8	1,5	4,1
Muut sosiaaliset mediat	2,2	4,4	1,4	3,0
Pilvipalvelut	1,4	4,1	1,2	2,9

Jälleen on helpoin huomata taulukosta kaksi ääripäätä. Ryhmä 2 erottuu muista korkeilla keskiarvovastauksillaan. Tämän ryhmän nimesin ”Hallitsee mobiiliteknologian hyvin”. Toinen ääripää löytyi ryhmästä kolme, jonka vastaukset puolsivat heikkoa mobiiliteknologian hallitsemista. Tämä ryhmä nimettiin ”Hallitsee mobiiliteknologian heikosti”. Ääripäiden väliin jäivät ryhmät 1 ja 4. Ryhmä neljä on selkeästi melko osaava mitä tulee tyypillisiin mobiiliteknologian laitteisiin ja palveluihin, eli älypuhelimiin, tabletteihin ja Facebookiin. Hieman erikoisemmat palvelut, kuten pilvipalvelut ja muut sosiaaliset media kuin Facebook, ryhmä 4 hallitsee vain kohtalaisesti. Tämä ryhmä nimettiin ”Hallitsee perusmobiiliteknologiat melko hyvin, mutta erikoiset palvelut kohtalaisesti”. Ryhmä 1 hallitsee Facebookin käytön kohtalaisesti ja älypuhelinkin vielä sujuu, mutta muuten mobiiliteknologian hallinta on hieman heikompaa. Tämä ryhmä nimettiin ”Hallitsee älypuhelimien ja Facebookin kohtalaisesti, muut heikommin”.

Näistä neljästä ryhmästä muodostui mielekkään oloinen kuvaus eri ryhmistä pappien keskuudessa. Ryhmät olivat suhteellisen tasaisia ja vastaajamäärän nähden kukin hyvän kokoisia. Mobiiliteknologian erityisen hyvin hallitsevat ovat selkeästi kuitenkin muita pienempi ryhmä, mutta uskoisin tämän olevan myös suhteellisen realistinen kuvaus. Mobiiliteknologian vahva tai heikko hallinta ei suoranaisesti kerro mitään siitä, minkä verran laitteita käytetään. Mobiiliteknologian heikosti hallitseva saattaa silti käyttää mobiiliteknologiaa työssään ehkä enemmän kuin haluisi, ikään kuin pakosta. Tai hän saattaa käyttää sitä toisaalta siksi, että haluaa oppia ja se tehostaa työtä siitä huolimatta, ettei sen käyttö ole täysin hallussa. Mobiiliteknologian kanssa hyvin pärjäävä saattaa puolestaan tyytyä käyttämään sitä vain henkilökohtaisessa elämässään. Näitä

⁶⁵ 12: Kuinka hyvin koet hallitsevasi seuraavat mobiiliteknologiat tai palvelut?

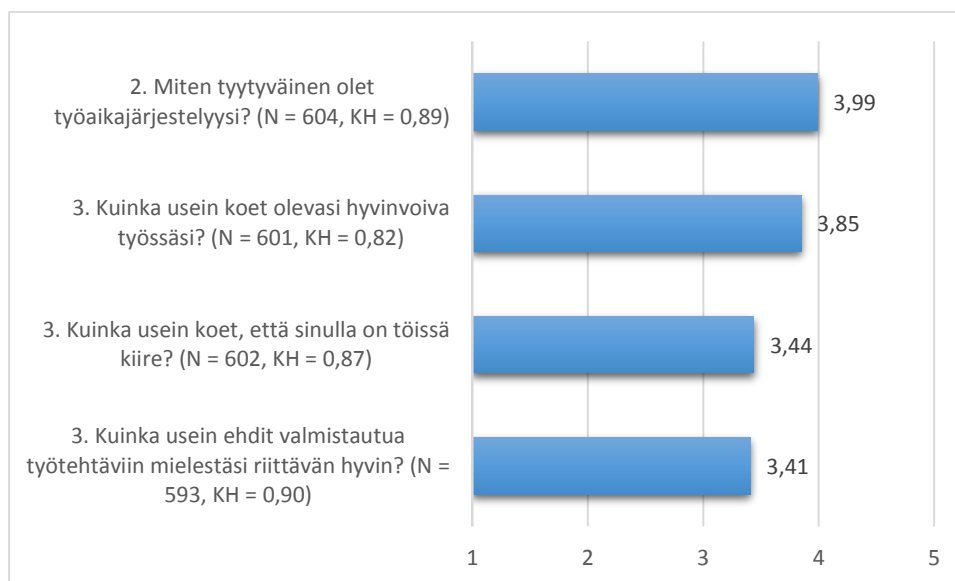
kahta ryhmittelyanalyysin tulosta vertailtaessa ristiintaulukoinnin avulla voidaankin osoittaa edellinen todeksi.⁶⁶ Esimerkiksi 56,3 prosenttia mobiiliteknologian hyvin hallitsevista käyttää sitä työssään erittäin monipuolisesti. Samoin 58,2 prosenttia niistä, jotka hallitsevat mobiiliteknologian heikosti, käyttävät mobiiliteknologiaa hyvin vähän työssään.

5.2 Mobiiliteknologian käytön heijastuminen työajan hallintaan

5.2.1 Mobiiliteknologia ja kiireen kokemus

Kiireellä on osoitettu olevan negatiivinen vaikutus työhyvinvointiin. Oireet eivät välttämättä ole edes aina henkisiä, vaan kiire ja työhyvinvoinnin ongelmat saattavat heijastua myös fyysiseen hyvinvointiin.⁶⁷ Eräs keskeisimmistä tutkimuskysymyksistä liittyy juurikin siihen, kuinka pappien työajan hallinta esiintyy mobiiliteknologioiden eri käyttötapojen valossa. Tästä lähtökohdasta on mielekästä tutkia juuri luotuja ryhmiä eli klustereita ja peilata niitä eri työajan hallintaa mittaaviin muuttujiin. Ensin on kuitenkin hyvä tarkastella pappien työajan hallintaa ja työhyvinvointia yleisellä tasolla.

Kuvio 6: Pappien kokemukset työajasta ja työhyvinvoinnista, keskiarvot.

⁶⁶ $\chi^2 = 190,783^{***}$.

⁶⁷ Kauppinen 2003, 83; Hyvärinen 2004, 53; Kilpi 2009, 4–5.

Yllä olevassa taulukossa on neljän eri työaikaa ja työhyvinvointia kuvaavien muuttujien keskiarvot ja vastausten keskihajonnat. Ensimmäisessä kysymyksessä asteikko oli ”En lainkaan tyytyväinen 1 – 5 Erittäin tyytyväinen”. Muissa kolmessa asteikko oli ”En koskaan 1 – 5 Lähes aina”. Keskiarvoista nähdään, että valtaosa papeista on tyytyväinen työaikajärjestelynsä. Keskihajonnan puitteissa tyytyväisyys työaikajärjestelyyn oli vielä vähintään keskitasoa, mutta yltää myös lähestulkoon ”Erittäin tyytyväiseen”. Myös työssä koettu hyvinvointi on papeilla melko korkealla, keskiarvon ollessa 3,85. Keskihajonta oli myös tässä reilusti alle 1, eli papit ovat Suomessa työhyvinvoinnistaan melko yksimielisiä. Kolmannessa kysymyksessä on hyvä huomata, että kokemus kiireestä on sinänsä negatiivinen. Eli tässä kohtaa korkea keskiarvo on tulkittava eri tavalla kuin muissa kysymyksissä.

Vaikka keskiarvoisesti papit kokevat kiirettä silloin tällöin, hieman kallellaan kohti ”Lähes aina” ääripäätä, päästään kuitenkin keskihajonnan kanssa myös puolivälin alapuolelle. Näistä neljästä kysymyksestä alhaisin keskiarvo oli kuitenkin viimeisellä kysymyksellä, jossa selvitettiin pappien kokemuksia siitä, ehtivätkö he valmistautua tarpeeksi hyvin työtehtäviinsä. Tässä kohtaa myös keskihajontaa oli eniten, vaikkakin ero on melko pieni. Keskiarvo voidaan tulkita niin, että ainakin suurimman osan ajasta papit kokevat ehtivänsä valmistautua riittävästi työtehtäviinsä, mutta parantamisen varaa selkeästi olisi. Kaiken kaikkiaan kiireen kokemus ja työtehtäviin valmistautuminen on todennäköisesti sesonkiluonteista: kirkkovuoden tärkeimpinä aikoina kiirettä on varmasti paljon ja silloin ei välttämättä ihan jokaiseen työtehtävään voi valmistautua mielestään riittävästi. Silloin, kun kirkkovuodessa ei ole sen kummempaa meneillä, ovat työmäärät myös paremmin hallittavissa.⁶⁸

Kauppinen ja Rantama muistuttavat, että kiire ei suinkaan aina johdu suoranaisesti työn paljoudesta, vaan taustalla on oikeasti usein huono organisointi ja aikataulujen laatimisen puutteet. Nämä ongelmat saattavat olla joko työntekijätasolla tai esimiestasolla, mahdollisesti myös molemmilla. Ihmisten parissa työskennellessä on usein hankala mitoittaa esimerkiksi jotain kirkollista toimitusta minuutin tarkasti, vaan sekä työntekijän että esimiehen on hyvä ottaa työaikasuunnittelussa huomioon se, että sosiaaliset tilanteet voivat helposti venyä. Jatkuvassa kiireessä voi myös olla haastavaa kokea onnistumisen ja asioiden

⁶⁸ Kauppinen 2003, 70–71; Frosti 1996, 57–58.

loppuun saattamisen iloa. Ongelma on ehkä vielä suurempi, kun sitä tarkastellaan seurakuntalaisen näkökulmasta, kiire sopii huonosti työhön, jossa pääasiassa kohdataan ihmisiä, mutta silti se on papin työssä varsin arkista todellisuutta.⁶⁹

Etsin yksisuuntaisella varianssianalyysillä merkitseviä eroja eri mobiiliteknologioiden käyttäjäryhmien välillä kahden eri kiirettä mittaavan muuttujan kohdalla. Nämä muuttujat olivat molemmat kysymyksestä 3: ”Kuinka usein koet, että sinulla on töissä kiire?” ja ”Kuinka usein ehdit valmistautua työtehtäviin mielestäsi riittävän hyvin?”. Yksisuuntainen varianssianalyysi paljasti, että muuttujassa ”Kuinka usein koet, että sinulla on töissä kiire?” löytyi lähestulkoon tilastollisesti merkitsevä ero.⁷⁰ Tein muutamia eri Post Hoc-testejä löytääkseni erojen sijainnit. LSD-testillä löysin kaksi tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmien väliltä. Mobiiliteknologiaa monipuolisesti käyttävien väliltä löytyi merkitseviä eroja kahteen muuhun eri ryhmään: Niihin, jotka käyttävät mobiiliteknologiaa hyvin vähän työssään⁷¹ ja niihin, jotka käyttävät mobiiliteknologiaa vain tiedon etsintään ja valmisteluun.⁷²

Nyt kun merkitsevien erojen sijainti tiedetään, niitä voi tarkemmin tarkastella ristiintaulukoinnilla. Tilastollinen merkitsevyys on kuitenkin khiin neliö-testin mukaan hieman kyseenalainen, joka toisaalta saattaa johtua vastaajajoukon jakamiseen pienempiin ryhmiin.⁷³ Mitä pienempi vastaajajoukko, sitä vaikeampi tilastollisia merkitsevyyksiä on löytää. LSD-testi kuitenkin osoitti erojen olevan merkitseviä, joten eroja on hyvä tarkastella. 57,4 prosenttia monipuolisesti mobiiliteknologiaa työssään käyttävistä vastasivat kokevansa kiirettä työssään usein⁷⁴, kun taas sama luku mobiiliteknologiaa työssään hyvin vähän käyttäville on 42,4 prosenttia. Ero näiden kahden ryhmän välillä oli siis 15 prosenttia. Isommilla ryhmillä tämän kokoinen ero olisi todennäköisesti ollut khiin neliö-testin mukaan merkitsevä. Puolestaan ne, jotka käyttivät mobiiliteknologiaa vain tiedon etsintään ja valmisteluihin saivat samaksi prosentiksi 48,3. Tämän ryhmän ero mobiiliteknologiaa monipuolisesti työssään käyttäviin on siis 9,1 prosenttia.

⁶⁹ Kauppinen 2003, 84; Hyvärinen 2004, 50–51; Marttila & Tamminen 2002, 46.

⁷⁰ $F = 2,351$, $p = .052$.

⁷¹ $p = <.01^{**}$.

⁷² $p = <.05^{*}$.

⁷³ $\chi^2 = 21,235$.

⁷⁴ Vastaukset arvolla 4 tai 5. Asteikko: En koskaan 1 – 5 Lähes aina.

Näyttää helposti siltä, että mobiiliteknologiaa käyttävät ovat kiireisempiä kuin ne, jotka sitä eivät käytä. Todellisuudessa ero saattaa johtua esimerkiksi iästä tai työkokemuksesta. Tämän puolesta puhuu esimerkiksi se, että Kauppinen ja Rantama puhuvat teoksessaan muun muassa siitä, kuinka työajan hallinta usein kehittyy vuosien myötä.⁷⁵ Tilastollisen analyysin metodeista erityisesti regressioanalyysi on hyödyllinen selvittämään ilmiöiden eri selittäviä osuuksia.

Tutkin regressioanalyysin avulla sitä, mikä on selittävänä tekijänä monipuolisesti mobiiliteknologiaa käyttävien kiireen kokemukseen töissä. Tein tämän rajaamalla pois kaikki muut vastaajat ja ajamalla regressioanalyysin, jossa selitettävän muuttujana oli ”Kuinka usein koet, että sinulla on töissä kiire?”. Selittävinä muuttujina oli käytännössä kaikki mielekkäät ja oikeassa muodossa olevat muuttujat.⁷⁶ Tämä oli mahdollista siksi, että käytin regressioanalyysin metodina stepwise-menetelmää, joka selittäviä malleja etsiessään ikään kuin askeltaa tarvittaessa sekä eteen- että taaksepäin. Näin ollen suuri määrä selittäviä muuttujia ei ole ongelma, koska malli poistaa ne muuttujat lopullisista malleista, joilla ei ole merkitsevää selittävää osuutta. Tämä oli hyödyllistä siksi, että näin ollen en tutkijana vahingossa rajaa pois muuttujaa, joka saattaisikin yllättäen nousta selittäväksi muuttujaksi.

On hyvä huomata, että regressioanalyysi ei osaa tämän tutkimuksen muuttujia käyttäen selittää esimerkiksi iän tai työkokemuksen vaikutusta kiireen kokemukseen. On siis todennäköistä, että asialle on varmasti muitakin selityksiä, mutta tämän tutkimuksen muuttujien pohjalta selittävät muuttujat liittyivät sosiaaliseen mediaan. Regressioanalyysi stepwise-metodilla teki kolme eri selittävää mallia. Malleihin jääneet muuttujat olivat ”Pitäisikö sosiaalisessa mediassa läsnäolo ottaa huomioon työaikasuunnittelussa?”, ”Kuinka usein löydät itsesi harhailemasta sosiaalisesta mediasta ilman sen suurempaa työperäistä syytä töissä ollessasi?” sekä ”Missä yleensä valmistelet työtehtäväsi? Muualla, missä?”. Malli 3 sisälsi kaikki kolme muuttujaa ja sen korjattu selitysosuus oli 89 prosenttia. Koska viimeinen kolmesta muuttujasta on kuitenkin vain mahdollisuus avoimeen vastaukseen, sitä ei ole tässä yhteydessä kovin mielekästä ottaa huomioon. Tästä syystä mielekkäimmäksi osoittautuu malli 2, joka sisälsi kaksi ensimmäistä aiemmin mainituista muuttujista. Tämän mallin korjattu selitysosuus

⁷⁵ Kauppinen 2003, 56–59.

⁷⁶ Muuttujat kysymyksistä: 4–7, 9, 10, 12–30.

oli 80 prosenttia. Regressioanalyysin lisäksi tehty yksisuuntainen varianssianalyysi-testi myös osoitti mallit 2 ja 3 tilastollisesti erittäin merkitseviksi.⁷⁷

Taulukko 4: Niiden pappien kiireen kokemukset, jotka käyttävät mobiiliteknologiaa työssään monipuolisesti, regressioanalyysi, malli 2.

Malli 2 Korjattu selitysosuus ,800 F = 27,079***	Standardoitu kerroin Beta	t	Merkitsevyys
22. Pitäisikö sosiaalisessa mediassa läsnäolo ottaa huomioon työaikasuunnittelussa?	-,720	-5,801	,000
27. Kuinka usein löydät itsesi harhailemasta sosiaalisesta mediasta ilman sen suurempaa työperäistä syytä töissä ollessasi?	,510	4,108	,002

Kysymyksen 22 muuttujan tapauksessa täytyy ensinnäkin huomata se, että kun kysymykseen vastasi kyllä, sai vastaus arvoksi 1. ”Ei” oli puolestaan arvolla 2. Tästä johtuu muuttujan saama negatiivinen arvo. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ne mobiiliteknologian ahkerat käyttäjät, jotka kokivat kiirettä, kokivat myös että sosiaalinen media pitäisi ottaa huomioon työaikasuunnittelussa. Hieman pienemmällä merkitsevyydellä malliin pääsi mukaan myös kysymys 27, joka herätti hilpeyttä graduseminaarin tapaamisissa ja metodikursseilla. Kysymys paljastui kuitenkin ilmeisen osuvaksi, koska se selittää tämän ryhmän kiireen kokemuksia merkitsevästi.

Tässä kohtaa aloin pohtimaan kyseisen ryhmän vastaajajoukkoa tarkemmin. Tarkistin kyseisen ryhmän ikäjakauman, josta myös khiin neliö-testi sanoi löytyvän tilastollisia merkitsevyyksiä.⁷⁸ Kävi ilmi, että tässä ryhmässä oli enemmän nuorempia pappeja (ja vastaavasti vähemmän vanhempia pappeja) kuin muissa ryhmissä. Ei kuitenkaan voida puhua siitä, että tässä ryhmässä olisi erityisen nuoria pappeja, mutta tästä ryhmästä lähes 38 prosenttia oli alle 40 vuotiaita. Valtaosa muista käyttäjäryhmistä on tässä ikäluokassa hieman yli 20 prosentin luokkaa. Päätin myös tarkastella sitä, että onko kyseessä mobiiliteknologian ongelma laisinkaan, vai onko ongelma vain sosiaalisessa

⁷⁷ Malli 2: F = 27,079***. Malli 3: F = 35,241***.

⁷⁸ $\chi^2 = 39,094^{**}$.

mediassa. Tämä ryhmä kuitenkin oli huomattavasti muita ryhmiä alustagnostisempi ja he käyttivät sosiaalista mediaa työkäytössä paljon kaikilla alustoilla: älypuhelimella, tabletilla kuin myös tietokoneella. Näistä erityisesti älypuhelimella, sillä yli neljä pappia viidestä tämän ryhmän sisällä oli vastannut käyttävänsä sosiaalista mediaa työkäytössä älypuhelimella useasti.⁷⁹

Syy on varmasti varsin moniulotteinen, mutta kyselyyn vastanneiden avovastausten perusteella tulkitsisin, että tämä ryhmä kokee sosiaalisen median tärkeänä työympäristönä kirkon strategioiden kaltaisesti.⁸⁰ Samaan aikaan kuitenkin kaikki muut työtehtävät ovat pysyneet aivan samana eikä sosiaalisessa mediassa läsnäoloa vielä oteta kunnolla huomioon työtehtävänä.

Mobiiliteknologia on kuitenkin tässä varmasti haasteena, koska sosiaalinen media on tärkeä kanava monille papeille myös yksityishenkilönä. Kun tämä yhdistetään siihen, että vain pienellä osalla papeista on erikseen työkäyttöön tarkoitettu Facebook-tili, on mobiiliteknologiaa ahkerasti käyttävä pappi ehkä liian hyvin tavoitettavissa myös sosiaalisessa mediassa. Koska kyseessä on tärkeä työympäristö, vaatii se myös huomiota, sikäli kun ja jos pappia siellä lähestytään.

Mutta tämä on kuitenkin helposti lisänä kaikkien muiden työtehtävien ohella, vaikka työtunteja sosiaaliseen mediaan kuluu. Ajattelisin, että toinen muuttuja Facebookissa ”harhailemisesta ilman työperäistä syytä” on myös varsin monimuotoinen. Pappi saattaa tarkistaa Facebookia ahkerasti ja siten tulla vaikkapa tykänneensä suloisesta kissapäivitystä, mutta kun samalla kertaa ei tullut tehtyä ikään kuin mitään seurakunnallisessa kontekstissa, meni Facebookissa vierailu ikään kuin työaikana Facebookissa harhailuksi. Jos kuitenkin samalla reissulla kaverilistalta löytyvä seurakuntalainen ottikin yhteyttä, on tilanne varmasti toinen.

5.2.2 Mobiiliteknologia ja työhyvinvointi

Vaikka tässä tutkimuksessa päähuomio työhyvinvoinnin osalta rajoittuu käytännössä pelkästään työaikaan liittyviin asioihin, on erilaisten muuttujien vertaaminen vastaajien kokemaan työhyvinvointiin silti hyödyllistä. Työajan hallinta on merkittävä osa työhyvinvointia, mutta samalla se ei kuitenkaan kerro

⁷⁹ Vastaukset arvoilla 4 tai 5. Asteikko: En koskaan 1 – 5 Erittäin usein.

⁸⁰ Sosiaalisen median suuntaviivat, Kirkko sosiaalisessa mediassa – miksi?; Kirkko 2020 2010, 19; Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 43.

yhtä paljon kuin oman työhyvinvoinnin arvioiminen. Päätin peilata ristiintaulukoinnilla aikaisemmin luotuja summamuuttujia mobiiliteknologian hallinnasta ja käyttäjäryhmistä kysymyksen kolme muuttujaan ”Kuinka usein koet olevasi hyvinvoiva työssäsi?”. Tulos oli varsin yllättävä. Mobiiliteknologian käyttäjäryhmien ja työhyvinvoinnin ristiintaulukoinnista ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja⁸¹, mutta mobiiliteknologian hallinnan ja työhyvinvoinnin ristiintaulukoinnista löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja.

Taulukko 5: Pappien mobiiliteknologian hallinnan ja koetun työhyvinvoinnin suhde, ristiintaulukointi. N = 462.⁸²

3. Kuinka usein koet olevasi hyvinvoiva työssäsi? ⁸³					
Mobiiliteknologian hallinta %	1	2	3	4	5
Hallitsee älypuhelimien ja Facebookin kohtalaisesti, muut heikommin	1 %	8 %	19 %	56 %	17 %
Hallitsee mobiiliteknologian hyvin	0 %	8 %	10 %	51 %	32 %
Hallitsee mobiiliteknologian heikosti	1 %	10 %	28 %	44 %	17 %
Hallitsee perusmobiiliteknologiat melko hyvin, mutta erikoiset palvelut kohtalaisesti	0 %	5 %	15 %	67 %	13 %

Ero työhyvinvoinnissa eri ryhmien välillä on melko iso. Tilanne on toki melko hyvä ryhmästä riippumatta, mutta jos katsotaan arvoilla 4 ja 5 vastanneita, voidaan huomata melkoinen ero ryhmien välillä. 82,4 prosenttia heistä, jotka kokevat hallitsevansa mobiiliteknologian hyvin, vastasivat arvolla 4 tai 5. He siis kokevat olevansa työssään hyvinvoivia usein tai lähes aina. Vastaava prosentti mobiiliteknologian heikosti hallitseville on 60,5 prosenttia. Kaksi muuta ryhmää, jotka ainakin jossain määrin kokevat hallitsevansa kysytyt mobiiliteknologiat

⁸¹ $\chi^2 = 11,995$.

⁸² $\chi^2 = 31,495^{**}$.

⁸³ En koskaan 1 – 5 Lähes aina.

saivat myös huomattavasti korkeamman luvun kuin vähän mobiiliteknologiaa käyttävät. Vain älypuhelimien ja Facebookin hallitsevat saivat vastaavaksi luvuksi 73,1 prosenttia ja he, jotka hallitsevat perusmobiiliteknologiat hyvin, mutta erikoisemmat vain kohtalaisesti saivat luvuksi 79,6 prosenttia. Eli siis pienimmilläänkin ero mobiiliteknologian heikosti hallitsevien ja muiden ryhmien välillä on 12,6 prosenttia ja isoimmillaan 21,9 prosenttia. Tämän ristiintaulukoinnin valossa vaikuttaa siis selkeästi siltä, että mitä paremmin vastaajalla on mobiiliteknologian käyttö hallussa, sitä useammin hän kokee itsensä hyvinvoivaksi työssään.

Yritin löytää kyselyn datasta tälle ilmiölle jotain muuta selitystä kuin mobiiliteknologian hallinnan. Tein korrelaatioanalyysijä siten, että suljin pois useita mahdollisia muuttujia, jotka olisivat tosiasiaa saattaneet aiheuttaa korrelaation ilmiöiden välillä. Suljin pois muun muassa iän, sukupuolen, siviilisäädyn, esimiesaseman ja tyytyväisyyden työaikajärjestelyyn, mutta vasta kun aloin sulkemaan pois eri mobiiliteknologiaan liittyviä muuttujia, alkoi korrelaatio pudota huomattavasti, laskien korrelaation merkitsevyyttä. Etukäteen olin melko varma, että ainakin iän ja esimiesaseman sulkeminen pois yhtä aikaa olisi muuttanut korrelaation merkitsevyyttä, mutta näin ei käynyt. Vaikuttaisi siis siltä, että mobiiliteknologian hallinnalla olisi aidosti positiivinen korrelaatio työhyvinvoinnin kanssa.

Ei ehkä toisaalta ole yllätys, että tämän päivän työelämässä mobiiliteknologian paremmin hallitsevat pääsevät ehkä hieman helpommalla kuin he, jotka eivät sitä yhtä hyvin hallitse. Vaikka kirkko ja seurakunnat eivät ehkä työnantajana ensimmäisenä tuo mieleen mobiiliteknologian työkäytön pioneereja, seurakuntienkin järjestelmät ovat yhä enenevässä määrin siirtyneet digitaalisiksi. Ero ei välttämättä siis ole yksistään mobiiliteknologian hallinnassa, vaan teknologian hallinnassa yleensä.

Päätin tutkia regressioanalyysillä millä asioilla olisi suurin selitysosuus pappien kokemaan työhyvinvointiin. Muuttujia oli aluksi 15.⁸⁴ Stepwise-

⁸⁴ 2. Miten tyytyväinen olet työaikajärjestelyysi? 3. Kuinka usein koet, että sinulla on töissä kiire? 3. Kuinka usein ehdit valmistautua työtehtäviin mielestäsi riittävän hyvin? 5. Missä määrin pystyt hyödyntämään loppoajan tehokkaasti työn tekemisenä? 5. Missä määrin pystyt hyödyntämään loppoajan tehokkaasti vapaa-aikana? 6. Kuinka usein viikoittaiset vapaapäiväsi jäävät pitämättä? 6. Kuinka usein valmistelet työtehtäviäsi vapaapäivinä? 13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa seuraavissa asioissa työssäsi: Työtehtävien valmistelussa/Liturgiassa/Saarnassa/Seurakuntalaisten kohtaamisessa/Toimituskeskusteluissa/Tiedon etsimisessä/Käsikirjojen yms. mukana pitämisessä digitaalisesti/Musiikin toistamiseen?

menetelmällä jäljelle jäi viisi muuttujaa, joista tehtiin myös viisi mallia. Alla olevassa taulukossa on nähtävissä malli 5, jonka korjattu selitysosuus oli malleista kaikkein korkein, 28,2 prosenttia.

Taulukko 6: Pappien koetun työhyvinvoinnin selittäviä tekijöitä, regressioanalyysi työhyvinvointia selittävistä asioista, malli 5.

	Standardoitu kerroin Beta	t	Merkitsevyys
2. Miten tyytyväinen olet työaikajärjestelyysi?	0,318	7,68	,000
3. Kuinka usein ehdit valmistautua työtehtäviin mielestäsi riittävän hyvin?	0,304	7,36	,000
6. Kuinka usein valmistelet työtehtäviäsi vapaapäivinä?	-0,109	-2,82	,01
13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa seuraavissa asioissa työssäsi: Seurakuntalaisten kohtaamisessa	0,017	2,89	,01
5. Missä määrin pystyt hyödyntämään loppoajan tehokkaasti vapaa-aikana	0,083	2,18	,03

Taulukosta on nähtävissä eri muuttujien merkitsevyys pappien työhyvinvointia selittäessä. Tyytyväisyys työaikajärjestelyyn oli muuttujista merkitsevin.⁸⁵ Lähes samoihin lukuihin ylsi myös kokemus riittävästä valmistautumisesta työtehtäviin.⁸⁶ Työtehtävien valmistelu vapaapäivinä sai negatiivisen t:n arvon, joka johtuu käytetystä asteikosta. Mitä useammin työtehtäviä valmisteltiin vapaapäivinä, sitä korkeamman arvon vastaaja antoi kysymykseen. Työtehtävien valmistelemisella vapaapäivinä on siis kielteinen vaikutus koettuun työhyvinvointiin.⁸⁷

Monissa seurakunnissa papeille ei ole yksityisiä työskentelytiloja, jossa tehtäviä voisi valmistella. Näin moni vie valmistelutehtävänsä kotiin, joka puolestaan hämärtää työn ja vapaa-ajan välistä rajaa, joka on merkittävä tekijä

⁸⁵ $t = 7,68^{***}$.

⁸⁶ $t = 7,36^{***}$.

⁸⁷ $t = -2,82^{**}$.

koetussa työhyvinvoinnissa.⁸⁸ Yhtä merkitsevä selittävyys löytyi yllättäen siitä, oliko pappi käyttänyt mobiiliteknologiaa seurakuntalaisia kohdatessaan.⁸⁹ Myös loppoajan hyödyntäminen vapaa-aikana oli melkein merkitsevä selittäjä pappien työhyvinvoinnissa.⁹⁰

En juuri oletanut löytäväni varsinaisia mobiiliteknologiaan suoraanaisesti liittyviä muuttujia selittävistä mallista, mutta yksi yllättäen kuitenkin löytyi mobiiliteknologian käytöstä seurakuntalaisia kohdatessa. Oleellisempi huomio on mielestäni kuitenkin se, että melkein kaikkiin muihin selittäviin muuttujiin voidaan jollain tavalla nähdä mobiiliteknologian jollain tavalla, tietyin ehdoin, edistävän. Aiemmassa tutkimuksessa käy myös ilmi, että mahdollisuus itsensä toteuttamiseen on tärkeä osa pappien kokemaa työhyvinvointia. Työyhteisössä tulee olla mahdollisuus toteuttaa omia ideoitaan omalla tavallaan, ja hyvänä koetussa työyhteisössä näitä ideoita ja niiden toteutusta kunnioitetaan. Eero Huovinen kirjoittaa Pappi?-teoksessaan siitä, miten pappien erilaisuus on mahdollisuus, eikä uhka.⁹¹ Juuri hyvät ihmissuhteet ja suhde esimieheen ovat erityisesti pappien tärkeitä työstään saamia voimavaroja.⁹² Tämä heijastuu myös pappien työajan hallintaan, sillä omassa aineistossani yli yhdeksän pappia kymmenestä koki juuri mahdollisuuden vaikuttaa omaan työhönsä parantavan myös työajan hallintaa.⁹³

5.2.3 Mobiiliteknologia ja tehokkuus

Mobiiliteknologialla on paljon potentiaalia tehostaa työtä, mutta sillä on myös potentiaalia toimia aikavarkana. Tilastollisesti maailmalla mobiililaitteiden tuoma lisä tehokkuudessa ei ole ainakaan tässä vaiheessa näkyvillä samanlaisella mittarilla kuin aikanaan tavallisten tietokoneiden ja internetin yleistyttyä. Dennis K. Berman kuitenkin argumentoi artikkelissaan *Why Aren't Smartphones Making Us More Productive?*, että vaikka mobiililaitteiden tehokkuuslisän tilastoiminen on hankalaa, on se kuitenkin siellä jossain. Hän esittelee muutamia esimerkkejä, joissa mobiiliteknologia on suuresti lisännyt tehokkuutta eri aloilla. Yhtenä esimerkkinä hän esittelee eBay nettihuutokauppaa, jossa yhtiön johto on kuvaillut,

⁸⁸ Kauppinen 2003, 85–86.

⁸⁹ $t = 2,89^{**}$.

⁹⁰ $t = 2,18^*$.

⁹¹ Huovinen 2001, 210–211.

⁹² Leppänen 2002, 33; Lindblad 1998, 238.

⁹³ Vastaukset arvoilla 4-5. Asteikko ”Heikentävän huomattavasti 1 – 5 Parantavan huomattavasti”.

kuinka mobiiliteknologiaa käyttävät ovat huomattavasti tehokkaampia myyntityössään kuin ne, jotka mobiiliteknologiaa eivät käytä.⁹⁴ Gillian Symon ja Katrina Pritchard kuitenkin muistuttavat, että tehokkuus voi myös kärsiä, jos älypuhelin vie huomion tärkeämmiltä asioilta.⁹⁵

Päätin tarkastella muuttujia, joilla mitattiin kyselyssä mobiiliteknologiaa työn tehokkuuden näkökulmasta. Valtaosa näistä muuttujista oli kysymyksestä 15, mutta otin mukaan myös kysymyksen 14 kaksi muuttujaa. Koska muuttujia oli tällaisenaan melkoisesti, päätin tehdä niistä faktorianalyysin. Faktorianalyysin edellytykset selvitin jälleen KMO- ja Bartlettin testeillä, jotka puolsivat faktorianalyysin käyttöä.⁹⁶

Taulukko 7: Faktorianalyysi mobiiliteknologian tehokkuudesta papin työssä pääakseliratkaisua käyttäen, varimax-rotatointi.

	1	2
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian tehostavan työtäsi?	,879	
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian säästävän aikaa työssäsi?	,864	
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian parantavan ajankäyttöäsi työssä?	,847	
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian antavan joustavuutta?	,818	
14. Missä määrin koet mobiiliteknologiasta olevan työssäsi hyötyä ?	,802	
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian helpottavan yhteydenpitoa työyhteisön jäseniin?	,716	
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian helpottavan yhteydenpitoa seurakuntalaisiin?	,676	
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian pidentävän työpäivääsi?		,742
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian aiheuttavan työasioiden tarkistamista vapaa-ajallakin?		,608
14. Missä määrin koet mobiiliteknologiasta olevan työssäsi haittaa ?		,439

Faktorianalyysi jakoi muuttujat kahteen eri faktoriin. Faktorissa 1 on selkeästi sellaisia muuttujia, jotka kuvaavat mobiiliteknologian positiivista vaikutusta

⁹⁴ Berman 2013.

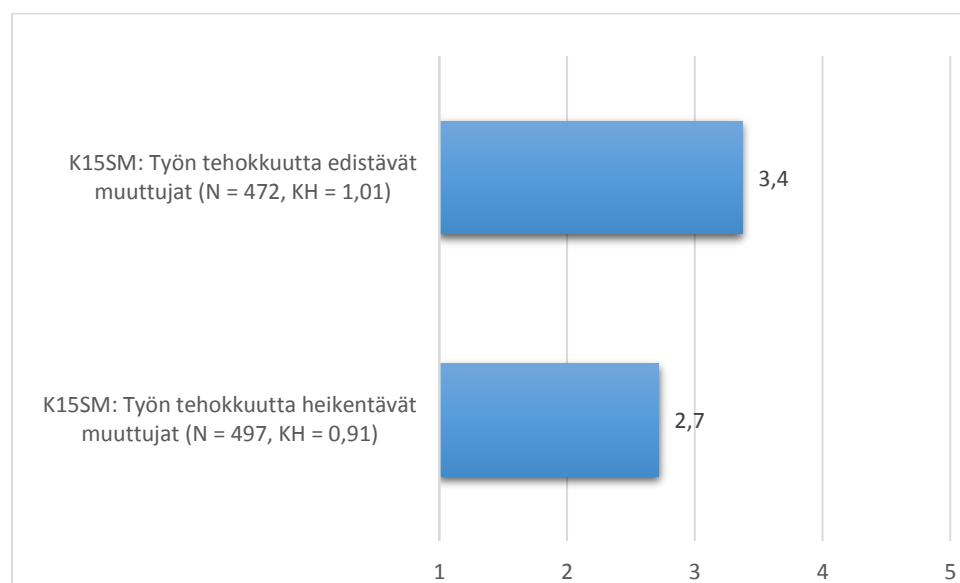
⁹⁵ Symon & Pritchard 2013.

⁹⁶ KMO = ,910. Bartlett = 2911,706***.

tehokkuuden osalta. Faktorista 2 puolestaan löytyvät loput muuttujat, jotka kartoittivat mobiiliteknologian kielteistä vaikutusta tehokkuudelle. Ne kysymykset, jotka olivat mukana käytännössä kaksi kertaa kysyen sekä myönteistä että kielteistä kokemusta, eivät suinkaan olleet mukana kompakysymyksinä tai mitään vastaavaa. On hyvä muistaa, että vaikka mobiiliteknologialla olisi paljon hyötyjä tarjottavana työkäytössä, ei se tarkoita etteikö sillä olisi myös haittapuolia, jopa sille ahkerallekin teknologian käyttäjälle.

Ensimmäisen faktorin reliabiliteetti on hyvä summamuuttujaksi tekemistä varten. Cronbachin alfa-arvoksi se sai ,930. Poistamalla työpäivän lyhentämistä mittaavan muuttujan alfa-arvo olisi noussut ,932, mutta koska nousu oli suhteellisen pieni ja alfa-arvo jo valmiiksi korkea, päätin pitää kyseisen muuttujan kuitenkin summamuuttujassa. Summamuuttujan nimesin ”Työn tehokkuutta edistävät muuttujat”. Toisen faktorin summamuuttuja sai heikomman alfa-arvon, vain ,611. Päätin kuitenkin tehdä tästäkin summamuuttujan, jonka nimesin ”Työn tehokkuutta heikentävät muuttujat”.

Kuvio 7: Pappien kokemukset mobiiliteknologiasta työtä tehostamassa ja heikentämässä, summamuuttujien keskiarvot.

Yllä oleva kuvio osoittaa, minkälaiset keskiarvot uudet summamuuttujat saavat, eli kuinka vastaajat arvioivat mobiiliteknologian vaikutusta työn tehokkuuteen. Kuvioista käy myös ilmi se, että tässä tapauksessa hyödyt ja haitat eivät ole toisensa poissulkevia, vaan kulkevat melkein käsi kädessä. Vaikuttaisi kuitenkin

siltä, että mobiiliteknologia kuitenkin tehostaa työtä enemmän kuin heikentää sitä. Näitä keskiarvoja on kuitenkin hyvä avata hieman ryhmittelyanalyysin avulla, koska koko vastaajajoukon keskiarvo on melko mitään sanomaton.

Taulukko 8: Pappien kokemukset mobiiliteknologian tehokkuudesta, ryhmittelyanalyysi.

	1 (N = 237)	2 (N = 117)	3 (N = 95)
K15SM: Työn tehokkuutta edistävät muuttujat	3,6	2,2	4,5
K15SM: Työn tehokkuutta heikentävät muuttujat	3,4	1,9	2,1

Ryhmittelyanalyysi tuotti mielekkäimmän tuloksen kolmella ryhmällä. Tällöin ryhmien koot olivat vielä sopivia ja kullekin ryhmälle löytyi selkeä teema. Edelleen vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että mobiiliteknologia edistää työn tehokkuutta enemmän kuin se haittaa sitä. Ryhmät olivat kuitenkin eri mieltä hyötyjen ja haittojen suhteesta. Ryhmä 3 edustaa jälleen sitä pientä ryhmää, joka kokee mobiiliteknologian pääasiassa positiiviseksi lisäksi työssään. He kokevat mobiiliteknologian edistävän työn tehokkuutta paljon, samalla kuin mobiiliteknologian koetaan heikentävän tehokkuutta erittäin vähän. Nimesin tämän ryhmän ”Tehostaa työtä paljon, ei juuri haittoja”.

Ryhmä 2 taas edustaa sitä toista ääripäätä. He kokevat, ettei mobiiliteknologia tehosta työtä juurikaan, mutta samalla myös haitat ovat hyvin alhaiset. Todennäköisesti he ovat niitä, jotka käyttävät työssään mobiiliteknologiaa hyvin vähän, jolloin sekä hyödyt että haitat jäävät heille vähäisiksi. Tämä ryhmä sai nimekseen ”Ei juuri hyötyä, mutta ei myöskään haittaa”. Ryhmä 1 oli ryhmistä suurin, tähän ryhmään luokitellut vastaajat näkivät mobiiliteknologian voittopuolisesti työtä tehostavana, mutta tehokkuutta heikentävän vaikutukset olivat melkein yhtä korkeat. Ryhmä sai nimekseen ”Sekä hyötyä että haittaa”. Jos olisin ajanut ryhmittelyanalyysin neljällä ryhmällä, olisi se pilkkonut tätä ryhmää hieman lisää. Esiin olisi silloin tullut pieni ryhmä, joka näki mobiiliteknologian työtä tehostavan vaikutuksen olemattomana, haittojen noustessa korkealla. Kahdesta ryhmästä olisi kuitenkin tullut tällä mallilla sen verran pienet, että niiden jatkokäsittely olisi ollut turhan haastavaa.

Mieleeni syntyi selitys, jossa mobiiliteknologian hyödyt ja haitat työn tehokkuudelle olisivat käsi kädessä mobiiliteknologian hallinnan kanssa. Päätin

ristiintaulukoida juuri tehtyjä ryhmiä aiemmin tehtyyn ”Mobiiliteknologian hallinta” ryhmittelyyn. Ajatukseni osui oikeaan, sillä juuri mobiiliteknologian hallinta vaikuttaisi selittävän mobiiliteknologian roolia työn tehokkuudessa.

Taulukko 9: Pappien mobiiliteknologian hallinnan ja mobiiliteknologian koetun tehokkuuden suhde, ristiintaulukointi. N = 462.⁹⁷

Mobiiliteknologian hallinta %	Mobiiliteknologian tehokkuus		
	Sekä hyötyä että haittaa	Ei juuri hyötyä, mutta ei myöskään haittaa	Tehostaa työtä paljon, ei juuri haittoja
Hallitsee älypuhelimien ja Facebookin kohtalaisesti, muut heikommin	65 %	30 %	6 %
Hallitsee mobiiliteknologian hyvin	46 %	10 %	44 %
Hallitsee mobiiliteknologian heikosti	34 %	55 %	11 %
Hallitsee perusmobiiliteknologiat melko hyvin, mutta erikoiset palvelut kohtalaisesti	62 %	10 %	29 %

Kuten taulukosta käy ilmi, mobiiliteknologian tarjoama tehokkuus vaikuttaisi olevan sidottuna siihen, kuinka hyvin käyttäjä hallitsee mobiiliteknologian. Mobiiliteknologian tuoma lisäarvo työn tehokkuudelle laskee, mitä heikommin käyttäjä hallitsee mobiiliteknologiaa. Vastaavasti vastaajat kertovat mobiiliteknologian tehostavan työtään käsi kädessä sen kanssa, kuinka hyvin mobiiliteknologian käyttö käyttäjältä taipuu. Tämä nostaa esiin seuraavan mielenkiintoisen kysymyksen: Jos kerran mobiiliteknologia oikein hallittuna lisää tehokkuutta työssä, millä pappeja saataisiin hallitsemaan mobiiliteknologiaa paremmin ja miten heitä saadaan motivoitua myös käyttämään sitä työtehtävissä?

5.2.4 Mobiiliteknologia ja motivaatio

Ennen kuin siirrytään tarkastelemaan varsinaisesti niitä tekijöitä, jotka motivoisivat pappeja käyttämään mobiiliteknologiaa enemmän työssään, on mielestäni paikallaan tarkastella ensin sitä, kuinka mobiiliteknologian eri käyttäjäryhmät ja mobiiliteknologian hallinta kohtaavat. Päätin ristiintaulukoida nämä kaksi ryhmittelyanalyysin tulosta:

⁹⁷ $\chi^2 = 94,159***$.

Taulukko 10: Pappien mobiiliteknologian käyttäjäryhmien suhde mobiiliteknologian hallintaan, ristiintaulukointi. N = 430.⁹⁸

Mobiiliteknologian käyttäjäryhmät %	Mobiiliteknologian hallinta			
	Hallitsee älypuhelimien ja Facebookin kohtalaisesti, muut heikommin	Hallitsee mobiiliteknologian hyvin	Hallitsee mobiiliteknologian heikosti	Hallitsee perusmobiiliteknologiat melko hyvin, mutta erikoiset palvelut kohtalaisesti
Käyttää mobiiliteknologiaa...				
valmisteluissa/tiedon etsimisessä ja somessa, mutta ei jumalanpalveluselämässä	36 %	20 %	5 %	39 %
monipuolisesti työssään	17 %	49 %	1 %	34 %
tiedon etsimisessä/valmisteluissa, mutta ei somessa	18 %	12 %	27 %	43 %
hyvin vähän työssään	30 %	3 %	57 %	10 %
vain tiedon etsintään ja valmisteluihin	44 %	10 %	31 %	15 %

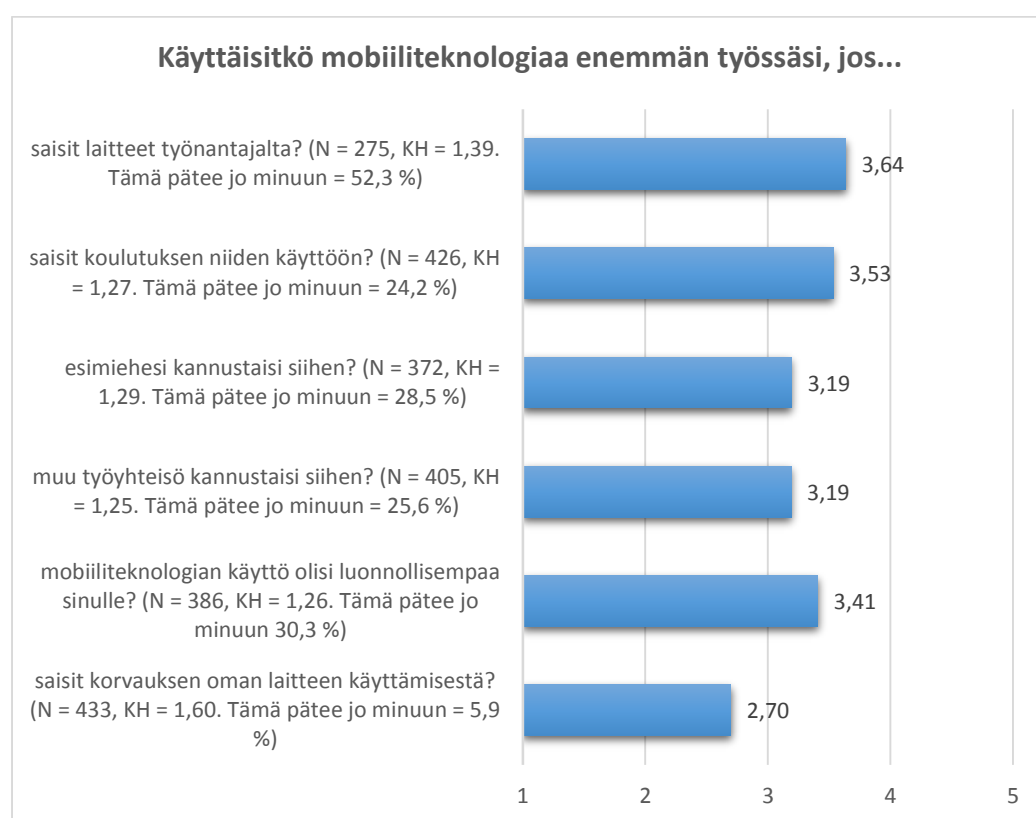
Ristiintaulukointi selventää, että kaikki mobiiliteknologiaa vähän työssään käyttävät eivät suinkaan ole täysin avuttomia mobiiliteknologian kanssa. Samoin myös vain puolet heistä, jotka käyttävät mobiiliteknologiaa työssään monipuolisesti, hallitsevat mobiiliteknologian monipuoliset mahdollisuudet hyvin. Tästä huolimatta peräti 57 prosenttia heistä, jotka käyttävät mobiiliteknologiaa hyvin vähän työssään, hallitsevat mobiiliteknologian huonosti. Näin ollen yhtenä syynä mobiiliteknologian käyttämättömyyteen on varmasti se, että he eivät yksinkertaisesti koe osaavansa sen käyttöä tarpeeksi hyvin. Tässäkin joukossa on kuitenkin varmasti myös heitä, joita ei osaamisesta huolimatta kiinnosta käyttää mobiiliteknologiaa työssään. Näitä on varmasti molemmissa ääripäissä.

Kysymys 18 mittasi erilaisia asioita, jotka saattaisivat motivoida vastaajia käyttämään mobiiliteknologiaa työssään enemmän. Perinteisen Likert-

⁹⁸ $\chi^2 = 290,783^{***}$.

asteikollisten vastausvaihtoehtojen ja ”En osaa sanoa”-vaihtoehdon lisäksi oli mahdollisuus vastata ”Tämä pätee jo minuun”, jonka lisäsin kyselylomakkeen testikierroksella saadun palautteen perusteella. Jos esimerkiksi laitteiden saaminen työnantajalta ei voisi mahdollisesti motivoida käyttäjää enempää, koska laitteet tulevat jo työnantajalta, vastaaja pystyi valitsemaan ”Tämä pätee jo minuun”, jolloin Likert-asteikon keskiarvo ei turhaan vääristy suuntaan tai toiseen näiden vastaajien toimesta. ”Tämä pätee jo minuun” on kuitenkin myös omalla tavallaan erittäin tärkeä tieto keskiarvojen ohella.

Kuvio 8: Pappien motivaatio mobiiliteknologian käytön lisäämiseen, kysymys 18, pappien keskiarvot.⁹⁹

Tulokset osoittavat, että suurin motivaattori mobiiliteknologian käyttämiseen olisi se, että työnantaja tarjoaisi laitteet. On kuitenkin tärkeää huomata, että tämä kohta pätee yli puoleen vastaajista. Mutta heitä, jotka ovat vielä ilman työperäistä mobiililaitetta motivoisi se, että työnantaja tarjoaisi laitteet. Tässä on toisaalta ehkä hieman määrittelyongelmaa. Yli kolmella neljästä kaikista kyselyyn

⁹⁹ Taulukon keskiarvoissa ”Tämä pätee jo minuun” on muutettu puuttuvaksi tiedoksi, mutta suluissa ilmoitettu prosentti on ”Tämä pätee minuun” vastanneiden osuus kaikista vastanneista.

vastanneista on työpuhelimenaan älypuhelin. Merkittävä osa vastaajista on siis todennäköisesti vastannut työälypuhelimien johdosta ”Tämä pätee minuun” huomioimatta esimerkiksi tablettia mahdollisena mobiililaitteena. Mutta myös toinen merkittävä osa on ilmeisesti ajatellut, että voisi olla työpuhelimien lisäksi vielä motivoituneempi käyttämään mobiiliteknologiaa, jos työkäytössä olisi myös muita mobiililaitteita. Myös Karoliina Malmelin muistuttaa, että työntekijät eivät voi viedä seurakuntaansa uusiin sovelluksiin, jos heillä ei ole laitteita käyttää niitä. Hän huomauttaa myös, että älypuhelimet ja tabletit ovat sen verran edullisia, että hinnan ei pitäisi olla tekosyy jättää jokin työntekijäryhmä pois verkosta.¹⁰⁰

Seuraavaksi suurimmat keskiarvot ovat mielestäni hyvin tärkeitä ja mielenkiintoisia. Toiseksi eniten pappeja motivoisi koulutus mobiiliteknologian käyttöön. Tämä kulkee selkeästi käsi kädessä aikaisempien tulosten kanssa heistä, jotka eivät käytä mobiiliteknologiaa työssään. Kuitenkin lähes neljännes papeista on vastausten perusteella saanut jonkinlaista koulutusta mobiiliteknologian käyttöön. Tämä saattaa selittyä esimerkiksi Hengellinen elämä verkossa-hankkeen tai muilla kirkon sosiaalisen median koulutuksilla.¹⁰¹ Seurakuntaakohtaisesti saattaa myös olla, että on järjestetty jonkinlainen koulutus myös esimerkiksi älypuhelimien käyttöön.

Kolmanneksi suurin keskiarvo oli mobiiliteknologian luontevampana kokeminen. 30,3 prosenttia vastaajista koki, että mobiiliteknologian käyttö oli heille jo luontevaa. Eli siis ylipäätänsä mobiililaitteiden saamisen jälkeen kahtena tärkeimpänä motivaattorina oli jollain tavalla se, että mobiiliteknologioita osattaisiin käyttää paremmin. Kirkon hengellisessä työssä saatava täydennyskoulutus työssä ollessa on melko monipuolista. Seurakunnissa olisikin hyvä pohtia seurakunnan työyhteisön tavoitteita ja painopisteitä myös mobiiliteknologian ja sosiaalisen median osalta ja pohtia sitä, olisiko henkilöstön koulutus asian tiimoilta tarpeen.¹⁰² Ainakin kirkon strategioiden antama kuva verrattuna kyselyn tuloksiin viittaisi siihen suuntaan, että koulutusta asian tiimoilta kyllä tarvittaisiin.

Tutkielman alkupuolella mainittu Bring Your Own Device (BYOD) -käytäntö ei näytä saavan suurta suosiota pappien keskuudessa, koska korvaus oman laitteen käyttämisestä sai selkeästi matalimman keskiarvon. Uskoisin

¹⁰⁰ Malmelin 2013, 22–23, 132, 164.

¹⁰¹ Hintsala & Ketola 2012, 19–20.

¹⁰² Marttila & Tamminen 2002, 74.

tulevina vuosina (tai vuosikymmenenä) tämän kuitenkin kasvavan, sillä koulutuksien haasteena on mobiiliteknologian ja –laitteiden nopea kehitys ja sykli. Muutamissa vuosissa kalliit koulutukset yhteen käyttöjärjestelmään tai alustaan saattavat mennä hukkaan, jos kyseisten laitteiden ja käyttöjärjestelmän tuki loppuu.¹⁰³

Mobiiliteknologian luontevuus käyttäjälle olisi siksi mielestäni kirkolle halvempaa. Kyse on oikeastaan samanlaisista oppimistavoista kuin koulussakin: Koealueen voi opetella pinnallisesti ennen tenttiä ja tentin jälkeen se helposti unohdetaan ilman, että pysyvään muistiin on välttämättä jäänyt syvempää ymmärrystä asiasta. Tai sitten opiskelussa tähdätään syvempään asian ymmärtämiseen, jolloin asian muistaa vielä vuosienkin päästä, koska ymmärtää opittavan asian suuremman kontekstin. Sama pätee mobiiliteknologiaan, yhden alustan tai käyttöjärjestelmän oppiminen pinnallisesti menee hukkaan, kun alusta tai käyttöjärjestelmä vaihtuu ja kaikki pitää opetella kaikki uudestaan. Jos mobiiliteknologia on puolestaan jo valmiiksi tarpeeksi luontevaa, uuden alustan tai käyttöjärjestelmän opetteleminen ei todennäköisesti ole läheskään yhtä haastavaa ja käyttäjä todennäköisesti oppii sen ilman erillistä koulutusta.

Ongelmana tässä on vain se, että tuollaisen luontevuuden oppiminen voi olla hyvin haastavaa ”jälkikäteen”. Luontevuus mobiiliteknologian kanssa näkyy paljolti tällä hetkellä nuoremmissa sukupolvissa, jotka ovat olleet enemmän tai vähemmän mobiiliteknologian ympäröimiä suuren osan elämästään ja jo kohtuullisen nuoresta iästä. Vanhempiakin ”diginatiiveja” kyllä löytyy, mutta heille mobiiliteknologia on todennäköisesti ollut ikään kuin harrastus ehkä yhtä kauan, kuin se on ollut osa nuoremman sukupolven elämää. Tällaisen luontevuuden oppiminen todennäköisesti vaatii aitoa ja syvää mielenkiintoa ja huomattavan määrän aikaa, eikä sitä todennäköisesti opita kursseilla ja koulutuksilla. Kohtaamista vai oikeaa tietoa?-julkaisu puhuu samanlaisesta ilmiöstä sosiaalisen median kohdalla: ”Ennakointi nähdään tärkeänä jo rekrytoinnissa: kirkkoon tulee palkata työntekijöitä, joilla on valmiiksi tietoa ja taitoa työskennellä sosiaalisen median tuomien haasteiden kanssa eri tehtävissä.”¹⁰⁴ Tähän liittyy myös kunkin työntekijän vahvuudet: siinä missä yhden työntekijän vahvuudet saattavat liittyä vaikkapa sielunhoitoon

¹⁰³ Hayes & Kotwica 2013.

¹⁰⁴ Hintsala & Ketola 2012, 37; Malmelin 2013, 164.

Facebookissa, saattavat toisen papin taidot olla muualla. Tehokkaaseen viestimiseen verkossa pappina vaatii toimintaympäristön tuntemista. Se, mikä toimii painetussa mediassa, ei todennäköisesti toimi sosiaalisessa mediassa.¹⁰⁵

Ristiintaulukoimalla vielä mobiiliteknologian käyttäjäryhmiä ja kysymyksen 18 muuttujia paljastuu vielä jotakin mielenkiintoista. Kun ristiintaulukoidaan käyttäjäryhmiä ja muuttujaa ”Käyttäisitkö enemmän mobiiliteknologiaa työssäsi, jos saisit koulutuksen niiden käyttöön?”¹⁰⁶ sekä käyttäjäryhmiä ja ”Käyttäisitkö mobiiliteknologiaa enemmän työssäsi, jos mobiiliteknologian käyttö olisi luonnollisempaa sinulle?”¹⁰⁷ voidaan huomata, että hyvin vähän mobiiliteknologiaa työssä käyttävistä noin viidesosaa papeista ei vaikuta juuri kiinnostavan mobiiliteknologia, vaikka olisi mahdollisuus oppia. Eli molemmissa tapauksissa kyseisen ryhmän vastaajista joka viides oli vastannut arvoilla 1 tai 2. Positiivista kuitenkin on, että neljä viidestä tähän ryhmään kuuluneista olisi ainakin jossain määrin kiinnostunut käyttämään mobiiliteknologiaa enemmän, jos vain osaisi. Kuitenkin se, kuinka todennäköisesti tämä porukka olisi lähtemässä koulutukseen asian tiimoilta, mikäli se ei olisi pakollinen, on aivan toinen kysymys, johon ei tässä yhteydessä voida edes vastata.

Aruba Networks in tuottama kysely ja siihen liittyvä julkaisu ”Are you ready for #GenMobile?” tuo esiin myös muita tärkeitä seikkoja, jotka motivoivat työntekijöitä käyttämään mobiiliteknologiaa. On kuitenkin hyvä huomata, että Aruba Networks on kaupallinen yritys, jonka alana ovat erityisesti erilaiset langattomat verkot ja vastaavat sovellutukset. Kysely kartoittaa erityisesti nuorempien sukupolvien näkemyksiä työelämästä ja mobiiliteknologian yhteensopivuudesta. Tärkeänä pointtina, joka tuntuu vielä puuttuvan monista seurakunnista, on seurakunnan oman inter- ja intranet-yhteyden saatavuus myös langattomana. Mobiililaitteiden käyttö työpaikalla jää pakostakin vähäiseksi, kun pääsy internetiin ja intranetin tärkeisiin tiedostoihin vaatii usein johdollisen internetyhteyden, johon vain harva mobiililaitte pystyy.¹⁰⁸ Internetyhteys on näistä ehkä se pienempi ongelma, vaikka silti epämieluisa lisäaskel työntekijälle. Valtaosa älypuhelimista pystyy jakamaan oman datayhteytensä langattoman verkon (WLAN) välityksellä, johon käytännössä mikä tahansa muu mobiililaitte pystyy yhdistämään saaden internetyhteyden. Ihan peruskäyttäjä ei välttämättä

¹⁰⁵ Malmelin 2013, 121, Leppänen 2002, 34.

¹⁰⁶ $\chi^2 = 49,845^{***}$.

¹⁰⁷ $\chi^2 = 95,364^{***}$.

¹⁰⁸ Aruba Networks 2014, 12.

tätä kuitenkin osaa tehdä ja se on suhteellisen kömpelöä siihen verrattuna, että laitteet yhdistyisivät seurakunnan työtilojen omaan WLAN-verkkoon automaattisesti.

5.3 Mobiiliteknologia seurakunnan tilaisuuksissa

Mobiiliteknologian käyttö seurakunnan tilaisuuksissa vaikuttaa anekdoottisesti jakavan mielipiteitä. Vaikka seurakuntalaiset vaikuttavat pääasiassa suhtautuvan mobiiliteknologian käyttöön positiivisesti, välillä ihan mielenkiinnollakin. Crux-lehden numero 4/2013, mielestäni varsin osuvasti mainitseekin, että kriittisimmin pappien mobiiliteknologian käyttöön seurakunnan tilaisuuksissa suhtautuvat ehkä papit itse. Lehden artikkelissa ehdotetaan syyksi ehkä sitä, että papit saattavat pelätä mobiiliteknologian vievän huomiota ihmisten kohtaamiselta.¹⁰⁹ Toinen huoli, johon olen itse usein törmännyt (yleensä kirkon työntekijöiden keskuudessa, mutta joskus myös paikallislehden tekstiviestipalstalla) on ”arvokkuus”. Tuo toisaalta varsin abstrakti käsite, joka on hankala ehkä pukea sanoiksi tai mitata, ehkä hieman samalla tavalla kuin sana ”pyhä”. Olen törmännyt keskusteluihin, joissa on ajateltu, ettei mobiiliteknologian käyttö sovi tilanteen arvokkuuteen.

Seurakunnan tilaisuuksia on monia, mutta usein arvokkuudesta puhuessa kyse on ollut jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista, erityisesti ”arvokkuuden ongelma” on tullut esiin hautaan siunaamisen yhteydessä. ”On se kumma kun pappi lukee Raamattua tabletista”. Onko tosiaan? Ei kai Raamatun sanoma ja ydin ole sidottu paperiin ja musteeseen? Täysin tuulesta temmattu ei kuitenkaan ole ajatus arvokkuudesta näissä tilanteissa. Tästä esimerkkinä vaikkapa jumalanpalvelusta tai kirkollista toimitusta toimittavien asustus, eihän niitä hoideta shortseissa ja t-paidassa, jos siltä sattuisi kuumana kesäpäivänä tuntumaan. Myös Jumalanpalveluksen opas ja Kirkollisten toimitusten opas ottaa asiaan kantaa. Vaikka kumpikaan opas ei sanallakaan mainitse mobiiliteknologiaa, mainitaan molemmissa, että irrallisia paperitulosteita parempi vaihtoehto on lukea Raamatusta tai käsikirjasta.¹¹⁰

Itse ajattelen, että digitaalisuus ei lähtökohtaisesti ole ongelma kovin monelle, mutta mobiiliteknologiaan varmasti pätee samalla tavalla kysymys

¹⁰⁹ Crux 4/2013, 29.

¹¹⁰ Palvelkaa Herraa iloiten 2009, 91; Sinä olet kanssani, 2006, 40–41.

arvokkuudesta. Mobiililaitteita on monenlaisia ja toiset ovat ulkonäöltään ja olemukseltaan todennäköisesti sopivampia kuin toiset joissain tilanteissa. Yksi tekijä saattaa olla sopiva koko: vaikka älypuhelin olisi muuten olemukseltaan siisti ja asiallinen, se saattaisi herättää kokonsa puolesta hieman ihmettelyä. Se ei olisi varmasti käyttäjällekään optimaalinen: on varmasti syy, miksi usein pappien käyttämät kansiot toimituksissa ja jumalanpalveluksissa ovat suunnilleen A4 tai A5-kokoisia. Itselläni oli muutaman vuoden käytössä eräs tabletti, joka oli väriykseltään erittäin tumman harmaata metallia mattavärinä. Käyttäessäni tätä kesäteologina jumalanpalveluksia ja muita tilaisuuksia toimittaessa, sain usein kehuja laitteen hillitystä olemuksesta ja siitä, että se ei kiinnittänyt huomiota ”toisin kuin monet muut tabletit”.

Päätin tarkastella miesten ja naisten mielipide-eroja mobiiliteknologian sopivuudesta seurakunnan tilaisuuksissa.

Taulukko 11: Pappien mielipiteet mobiiliteknologian sopivuudesta seurakunnan eri tilaisuuksissa, miesten ja naisten tilastollisesti merkittävät erot.

	Sukupuoli	N	KA	KH
16.1 Kuinka sopivaksi koet mobiiliteknologian seuraavissa tilaisuuksissa/tehtävissä? Koulujen aamun/päivänavaukset. $t = -3,75^{***}$	Mies	290	3,21	1,28
	Nainen	240	3,62	1,24
16.2 Kuinka sopivaksi koet mobiiliteknologian seuraavissa tilaisuuksissa/tehtävissä? Rippikoulut. $t = -3,97^{***}$	Mies	297	3,95	1,11
	Nainen	247	4,31	0,91
16.3 Kuinka sopivaksi koet mobiiliteknologian seuraavissa tilaisuuksissa/tehtävissä? Nuorisotyö. $t = -4,42^{***}$	Mies	295	4,02	1,09
	Nainen	241	4,41	0,91

Tarkastelin t-testillä miesten ja naisten eroja kokemuksista mobiiliteknologian sopivuudesta erilaisissa seurakunnan tilaisuuksissa. Erilaisia tilaisuuksia oli yhteensä 12, joista kolmesta löytyi t-testin mukaan tilastollisia merkitsevyyksiä.¹¹¹

Miesten ja naisten vastauksissa mobiiliteknologian soveltuvuudesta koulujen aamun/päivänavauksiin ($t=-3,75^{***}$), rippikouluihin ($t=-3,97^{***}$) ja nuorisotyöhön ($t=-4,42^{***}$) oli erittäin merkittäviä tilastollisia eroja. Naisten

¹¹¹ Kaikki tilaisuudet: Messut, sanajumalanpalvelukset, erityismessut ja –sanajumalanpalvelukset, hartaudet, koulujen aamun/päivänavaukset, toimituskeskustelut, sielunhoidolliset keskustelut, vanhainkotivierailut, rippikoulut, seurakunnan kerhot, lähetystyöhön liittyvät tilaisuudet, nuorisotyö.

mielestä mobiiliteknologia sopi kuhunkin näistä kolmesta tilaisuudesta miehiä paremmin. Tämä ei kuitenkaan ollut tyypillistä vain näille kolmelle tilaisuudelle, vaan naiset kokivat mobiiliteknologian sopivan paremmin kaikkiin listattuihin seurakunnan tilaisuuksiin, lukuun ottamatta toimituskeskusteluja.

Toimituskeskusteluissa miehet kokivat mobiiliteknologian olevan sopivampaa kuin naiset, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkittävä ($t=0,136$). Naisten vastausten keskihajonta oli myös miehiä alhaisempaa, joten kysymykset jakoivat enemmän mielipiteitä miesten keskuudessa. Tulokset ovat mielenkiintoisia sikäli, että miesten keskiarvot olivat myös korkeimmillaan juuri näissä kolmessa kysymyksessä, mutta samaan aikaan myös naisten keskiarvovastaukset nousivat niin paljon, että merkittävät tilastolliset erot löytyivät juuri näistä kysymyksistä. Näin ollen miehet ja naiset ovat melko samaa mieltä mitä tulee mobiiliteknologian sopivuuteen muissa kuin yllämainituissa tilaisuuksissa.

On kuitenkin mielenkiintoista vielä tarkastella keskiarvoja yleisellä vastaajajoukolla, kun miesten ja naisten väliset merkittävät erot jäivät vain näihin muuttujiin. Koska mobiiliteknologian sopivuutta mittaavia muuttujia oli yhteensä 12, on selkeyden vuoksi mielekästä tehdä niistä pienempiä faktoreita.

Taulukko 12: Faktorianalyysi mobiiliteknologian koetusta sopivuudesta seurakunnan eri tilaisuuksissa pääakseliratkaisua käyttäen, varimax-rotatointi.¹¹²

16. Kuinka sopivaksi koet mobiiliteknologian työntekijän käytössä seuraavissa seurakunnan tilaisuuksissa/tehtävissä?	1	2	3
Messut	,893		
Sanajumalanpalvelukset	,889		
Eryityismessut ja - sanajumalanpalvelukset	,799		
Hartaudet	,700	,463	
Rippikoulut		,855	
Nuorisotyö		,852	
Lähetystyöhön liittyvät tilaisuudet		,675	
Seurakunnan kerhot		,644	
Koulujen aamun/päivänavaukset	,489	,627	
Sielunhoidolliset keskustelut			,760
Toimituskeskustelut			,678
Vanhainkotivierailut	,406		,575

Tein faktorianalyysin kysymyksestä 16, joka mittasi vastaajien mielipiteitä mobiiliteknologian sopivuudesta erilaisiin seurakunnan tilaisuuksiin. Varimax-rotatoinnilla ajettu faktorianalyysi paljasti kolme melko selkeää faktoria. Myös KMO- ja Bartlett-testit osoittivat faktorianalyysin olevan mielekäs. Seuraava vaihe on testata uusien potentiaalisten summamuuttujien reliabiliteetti.

Ensimmäisestä faktorista muodostuvan summamuuttujan nimesin ”Mobiiliteknologia jumalanpalveluselämässä”. Se sisälsi messut, sanajumalanpalvelukset, erityismessut ja –sanajumalanpalvelukset sekä hartaudet. Sen reliabiliteetti osoittautui hyväksi, Cronbachin alfa-arvon ollessa ,967. Poistamalla hartaudet summamuuttujasta alfa-arvo olisi noussut ,975, mutta päätin kuitenkin pitää myös hartaudet tässä summamuuttujassa hartauksien jumalanpalvelusluonteen vuoksi. Hartauksilla kuitenkin oli melko korkea sivulataus toiseen faktoriin.

¹¹² KMO = ,92.
Bartlett = 5373,8***.

Toisen faktorin päätin nimetä ”Mobiiliteknologia nuorten kanssa toimiessa”. Siihen sisältyi nuorisotyö, rippikoulut, seurakunnan kerhot sekä koulujen aamun/päivänavaukset. Faktorissa riittävän korkean faktorin sai myös lähetystyöhön liittyvät tilaisuudet, mutta koska se ei sisällöltään kuitenkaan sopinut juuri muihin korkean latauksen saaneisiin muuttujiin, päätin jättää sen pois summamuuttujasta. Tällaisenaan alfa-arvo oli ,90. Koulujen aamun/päivänavauksilla oli myös kohtalainen sivulataus ensimmäiseen faktoriin, mutta korkeamman arvonsa ja teemansa puolesta se sopi kuitenkin tähän faktoriin paremmin.

Kolmannella faktorilla oli myös selkeä teema. Se keskittyi selkeästi eräänlaiseen kohtaamiseen ja keskusteluun seurakuntalaisten kanssa. Tämän summamuuttujan nimesin ”Mobiiliteknologia seurakuntalaisten kanssa keskustellessa”. Tällä faktorilla oli heikoin reliabiliteetti, mutta se sai kuitenkin Cronbachin alfa-arvoksi ,776. Lopuksi tarkistin frekvenssit kaikille uusille summamuuttujille varmistaakseni, ettei mitään selkeitä virheitä ollut tapahtunut.

Taulukko 13: Pappien mielipiteet mobiiliteknologian sopivuudesta erilaisissa seurakunnan tilaisuuksissa ryhmittäin, ryhmittelyanalyysi kysymys 16 tehdyistä summamuuttujista, keskiarvot.

	1 (N = 167)	2 (N = 103)	3 (N = 123)	4 (N = 59)
K16SM: Mobiiliteknologia jumalanpalveluselämässä	2,4	1,4	3,9	4,5
K16SM: Mobiiliteknologia nuorten kanssa työskennellessä	3,7	2,3	4,4	4,8
K16SM: Mobiiliteknologia seurakuntalaisten kanssa keskustellessa	2,0	1,3	2,3	4,0

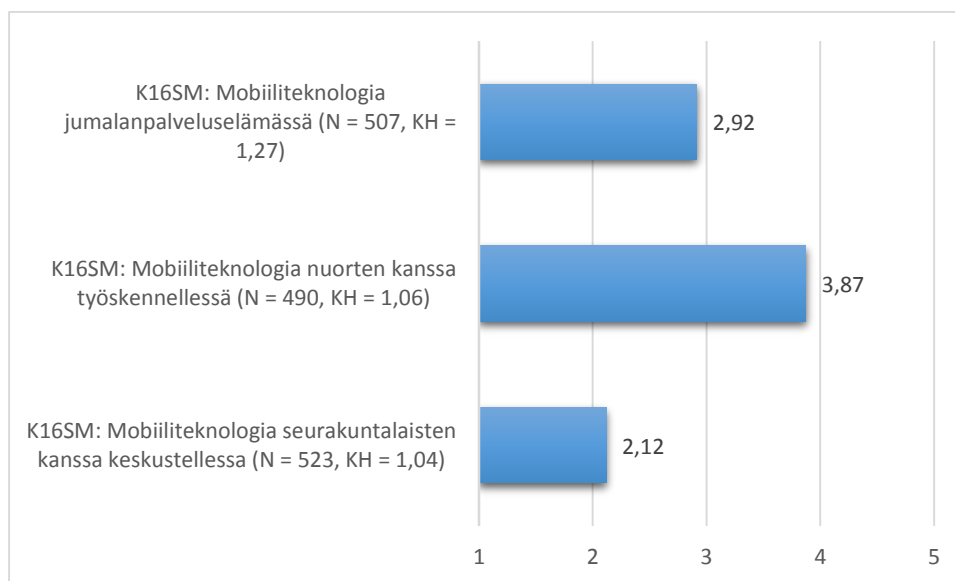
Kun juuri luodut summamuuttujat ajetaan ryhmittelyanalyysin läpi neljällä klusterilla, saadaan aikaiseksi melko mielekkäät ryhmät. Neljännen ryhmän määrä on selkeästi pienempi kuin muiden (N = 59), mutta sen saamat arvot ovat kuitenkin mielekkäitä ja kuvaavat mielestäni hyvin todellista ryhmää pappien keskuudessa, joka varmasti onkin vähemmistöä: niitä, jotka hyödyntävät mobiiliteknologiaa monipuolisesti lähes kaikissa seurakunnan tapahtumissa. Kaikissa ryhmissä heikoin summamuuttuja liittyy mobiiliteknologian käyttöön seurakuntalaisten kanssa keskustellessa (toimituskeskustelut, sielunhoidolliset

keskustelut, vanhainkotivierailut) ja vahvin muuttuja kaikissa ryhmissä on mobiiliteknologia nuorten kanssa toimiessa.

Toinen ääripääryhmä löytyy ryhmästä kaksi (N = 103), joka suhtautuu melko nihkeästi mobiiliteknologian käyttöön tilaisuudesta riippumatta, mutta nuorison kanssa työskennellessä arvo on hieman korkeampi kuin muiden summamuuttujien kohdalla. Ryhmät yksi (N = 167) ja kolme (N = 123) puolestaan kuvaavat ääripäiden välissä olevia ryhmiä. Ryhmä yksi edustaa näistä välimaaston ryhmistä sitä hieman nihkeämpää suhtautumista mobiiliteknologian käyttöön seurakunnan tilaisuuksissa ja ryhmä kolme puolestaan hieman myönteisempää suhtautumista mobiiliteknologiaan eri tilaisuuksissa. Selkeä enemmistö papeista sijoittautuu näille välimaastoryhmille yksi ja kolme, joista selkeästi suosituin on kuitenkin ryhmä yksi, joka oli ryhmänä selkeästi hieman varauksellinen mobiiliteknologian käytön suhteen, mutta ei kuitenkaan selkeästi sitä vastaan.

Miesten ja naisten välillä ei ole merkitseviä eroja näihin ryhmiin sijoittautumisessa. Koska miesten ja naisten suhtautuminen mobiiliteknologiaan seurakunnan tilaisuuksissa oli pääosin yhtenevää, lienee vielä paikallaan tarkastella koko vastaajajoukon keskiarvoja luotuihin summamuuttujiin.

Kuvio 9: Pappien kokemukset mobiiliteknologian sopivuudesta eri seurakunnan tilaisuuksissa, keskiarvot.

Crux-lehden artikkeli vaikutti olevan ainakin siinä määrin oikeassa, että papit itse selkeästi vaikuttavat kriittisiltä mobiiliteknologian käyttöä kohtaan, mikäli se

tapahtuu muussa kontekstissa kuin nuorten kanssa toimiessa. Tärkeää on luontevuus. Papin täytyy olla kaikessa viestinnässään, myös non-verbaalisessa, luonteva. Toki mobiililaitteiden käyttöön varmasti pätee myös monet ajatukset ja vaatimukset arvokkuudesta, mutta suurimpana ongelmana kokisin itse sen, jos mobiiliteknologian käyttö olisi käyttäjälleen siinä määrin haastavaa, että toimituksen luontevuus kärsisi. Tästä puhuu myös Jumalanpalveluksen opas:

Johtamisen tavasta ja tyylistä on vaikea antaa ohjeita, mutta jotakin voidaan sanoa. Papin tulee johtaa jumalanpalvelusta varmasti ja hallitusti niin, että seurakuntalainen voi kokea olonsa turvalliseksi. Epävarma tai kireä esiintyminen häiritsee keskittymistä. Imelä mielistely tai narsistinen itsekorostus herättää ärtymystä. Liturgian hengen sisäistänyt pappi johtaa jumalanpalvelusta keskittyneesti ja omistautuneesti siten, että hänen toimintansa heijastaa kunnioitusta Pyhän edessä. Pappi saa toimia luontevasti ja olla oma itsensä – Jumalan sanan vaikuttavuus ei riipu ihmisen persoonallisista kyvyistä.¹¹³

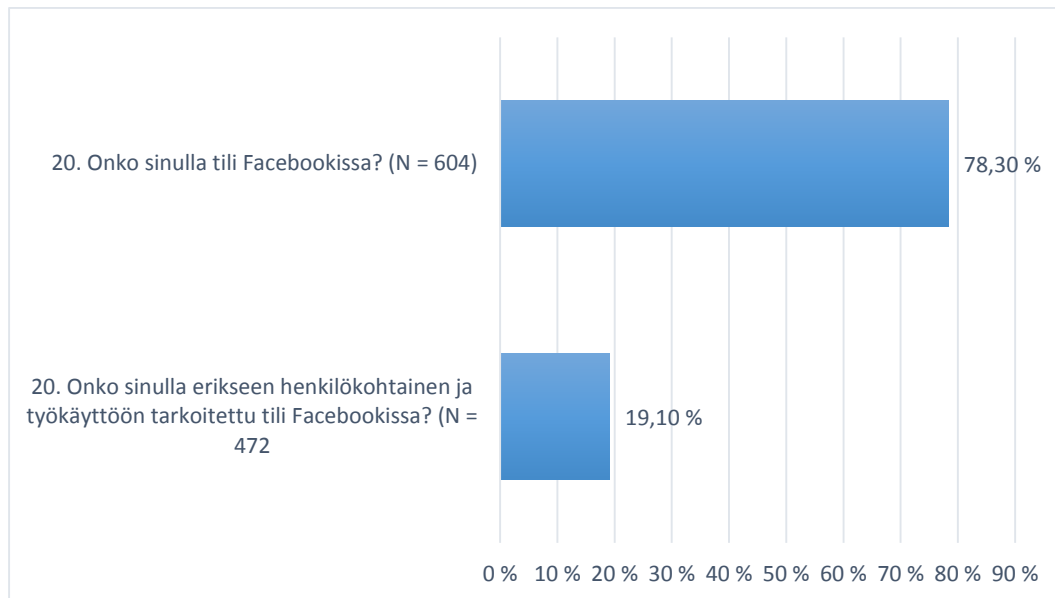
6 Papit sosiaalisessa mediassa

6.1 Pappien tilit Facebookissa

Seurakuntien sosiaalisen median hyödyntämisestä saisi helposti laajan tutkimuksen vain pelkästään siihen keskittyen. Omassa tutkimuksessani sosiaalinen media on merkittävässä asemassa, koska se liittyy niin vahvasti mobiiliteknologiaan ja mobiililaitteisiin. Rajauksesta johtuen ihan kaiken selvittäminen sosiaalisen median osalta ei kuitenkaan ollut mahdollista. Onneksi kuitenkin Meri-Anna Hintsalan ja Kimmo Ketolan Kohtaamista vai oikeaa tietoa?-julkaisu pureutuu moniin niihin tärkeisiin perusasioihin kirkon sosiaalisen median työskentelyn osalta, johon minulla ei ollut tässä tutkimuksessa mahdollista perehtyä. Heidän tutkimuksensa, vaikka onkin vuodelta 2012, on edelleen varsin ajankohtainen ja tukee monia omasta aineistostani löytämiäni havaintoja.

¹¹³ Palvelkaa Herraa iloiten, 2009, 77.

Kuvio 10: Papit, jotka vastasivat ”kyllä” Facebook-tilien omistamiseen liittyviin kysymyksiin.

Kuviosta voi helposti todeta, että lähes neljällä viidestä papista on tili Facebookissa. Toisen kysymyksen vastaajajoukosta on poistettu ne vastaajat, jotka vastasivat ensimmäiseen kysymykseen kieltävästi. Näin ollen Kuvio näyttää aktuaaliset prosentit, eikä Kuviota väärennä ne vastaajat, jotka olisivat toiselle kysymykselle täysin irrelevantteja. Eli heistä, joilla Facebook-tili oli, vain 19,1 prosenttia oli tehnyt erikseen henkilökohtaisen ja työkäyttöön tarkoitetun tilin. Hypoteettisesti ajattelin tällä olevan vaikutusta siihen, kuinka yliläikkyyväksi työ sosiaalisessa mediassa koetaan vapaa-ajalla. Tilastot eivät kuitenkaan juuri tukeneet tätä hypoteesia. Tein kahden riippumattoman otoksen t-testin, jonka kahtena ryhmänä olivat ne Facebook-tilin omanneet vastaajat, joilla joko oli tai ei ollut erikseen työkäyttöön tarkoitettua tiliä Facebookissa. Pyrin löytämään eroja erilaisista työajan hallintaa ja työhyvinvointia mittaavista kysymyksistä, mutta tilastollisesti merkittäviä eroja löytyi heikonlaisesti.¹¹⁴ Tilastollisesti merkittäviä eroja löytyi seuraavista muuttujista:

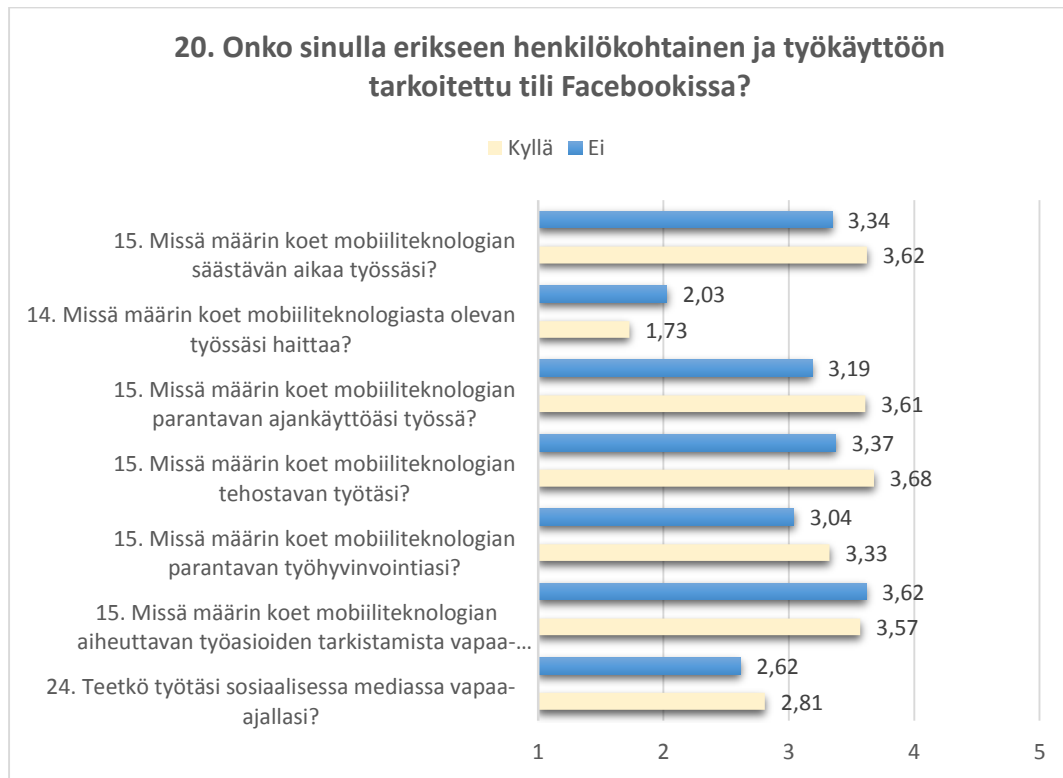
¹¹⁴ Muuttujat kysymyksistä: 3, 5, 6, 14, 15, 22, 25, 27.

Taulukko 14: Pappien mielipiteet mobiiliteknologian vaikutuksista. Erillisen työperäisen Facebook-tilin omaavien ja omaamattomien erot. Kahden riippumattoman otoksen t-testi.

	t	Merkitsevyys
14. Missä määrin koet mobiiliteknologiasta olevan työssäsi haittaa?	-4,249	,013
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian säästävän aikaa työssäsi?	1,970	,049
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian tehostavan työtäsi?	2,280	,023
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian parantavan ajankäyttöäsi työssä?	2,856	,004
15. Missä määrin koet mobiiliteknologian parantavan työhyvinvointiasi?	1,931	,054

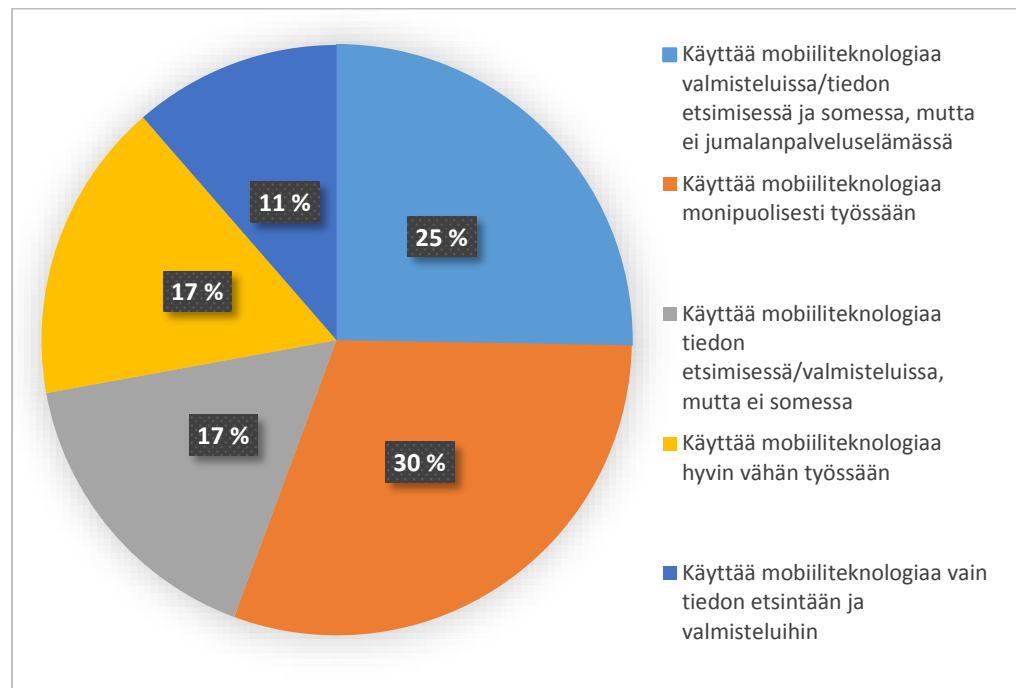
On syytä ottaa myös huomioon, että tilastollisesti merkitsevien erojen löytäminen on hieman vaikeampaa, kun erillisen työkäyttöön tarkoitetun Facebook-tilin omaavien ryhmä on melkoisen pieni ($N = 90$). Oletin joidenkin muuttujien saavan tilastollisesti merkitseviä arvoja, kuten ”24. Teetkö työtäsi sosiaalisessa mediassa vapaa-ajalla?” ($t = 1,324$) ja ”15. Missä määrin koet mobiiliteknologian aiheuttavan työasioiden tarkistamista vapaa-ajallakin?” ($t = -3,13$). Ainakin siis tältä osin alkuperäinen hypoteesi joutui roskakoriin. Mielenkiintoisia eroja kuitenkin löytyi. Tässä kohtaa on ehkä paikallaan tarkastella vielä näiden kahden ryhmän antamia keskiarvoja näihin muuttujiin, joista eroja löytyi.

Kuvio 11: Pappien mielipiteet mobiiliteknologian vaikutuksista. Erillisen työperäisen Facebook-tilin omaavien ja omaamattomien erot. Keskiarvot t-testin tuloksen pohjalta. N = 602.

Laitoin taulukkoon lisäksi näkyviin ne kaksi muuttujaa keskiarvoineen, joista oletin löytäväni merkitseviä eroja, mutta joista niitä ei kuitenkaan löytynyt. Kysymys työasioiden tarkistamisesta vapaapäivinä oli sentään keskiarvonsa puolesta ennusteeni mukaiseen suuntaan, mutta ero on erittäin pieni niiden hyväksi, joilta erillinen tili työkäyttöön löytyi. Yllättäen kuitenkin ne, joilta erillinen työtili löytyi, olivat silti ahkerammin tekemässä työtään sosiaalisessa mediassa vapaa-ajallaan. Ero ei siis ollut tilastollisesti merkitsevä, mutta eroa keskiarvoissa kuitenkin on. Ne testatut muuttujat, joista merkitseviä eroja löytyi, olivat selkeästi yleisesti mobiiliteknologian käyttöä puoltavia ja muistuttivat paljon aikaisemmin vertailtuja mobiiliteknologian käyttäjäryhmiä. Tämä sai minut tarkastelemaan, että minkälaisista mobiiliteknologian käyttäjistä tuo erillisen tilin omaavien ryhmä koostui.

Kuvio 12: Ne papit käyttäjäryhmittäin, jotka omaavat erillisen Facebook-tilin. N = 90.

On erittäin tärkeää muistaa, kuten eräs kyselyyn vastaajakin oli lopuksi kommentoinut, että sosiaalista mediaa on lähes mahdotonta nykyään tarkastella irrallisena muusta mobiiliteknologiasta. Ei ole siis välttämättä yllätys, että yli puolet erillisen Facebook-tilin omaavista kuuluu mobiiliteknologiaa paljon käyttäviin ryhmiin. Siten ei myöskään ole yllätys, että erot heihin, joilla ei erillistä tiliä ole, liittyvät paljolti mobiiliteknologian yleisiin hyötyihin. On siis oltava varovainen tehdessään johtopäätöksiä esimerkiksi erillisen Facebook-tilin omaavien työhyvinvoinnista, joka keskiarvoisesti näyttää korkeammalta. Todellisuudessa ero saattaa selittyä mobiiliteknologialla yleensä, mutta hyvin todennäköisesti tekijänä on suurilta osin sekä sosiaalinen media ja muut mobiiliteknologiat. Tutkimuksen kannalta tämä osoittautuu hieman ongelmalliseksi, koska joissain tapauksissa on hankala osoittaa tuloksen syyksi mobiililaitteita, sosiaalista mediaa tai niiden yhteisvaikutusta.

6.2 Sosiaalinen media ja työajan hallinta

6.2.1 Sosiaalisessa mediassa työskentelyn huomioiminen työntekijän omassa työajan hallinnassa

Työntekijän mahdollisuudet varata kalenteriinsa aikaa sosiaalisessa mediassa työskentelyyn ovat rajalliset, mikäli hänellä ei ole esimiehen tai työyhteisön tukea

siihen. Vain noin seitsemän prosenttia vastaajista kertoo varaavansa kalenteriinsa aikaa työskentelyyn sosiaalisessa mediassa. Nämä seitsemän prosenttia kokivat huomattavasti muita enemmän, että heidän esimiehensä ja muu työyhteisö kannustivat heitä mobiiliteknologian käyttöön työssään. Lähes puolet niistä papeista, jotka varasivat kalenteriinsa aikaa, kokivat esimiehen ja työyhteisön kannustavan heitä mobiiliteknologian käyttöön. Heistä, jotka eivät varanneet kalenteriinsa aikaa sosiaalisessa mediassa työskentelyyn, vain noin neljännes koki samoin.

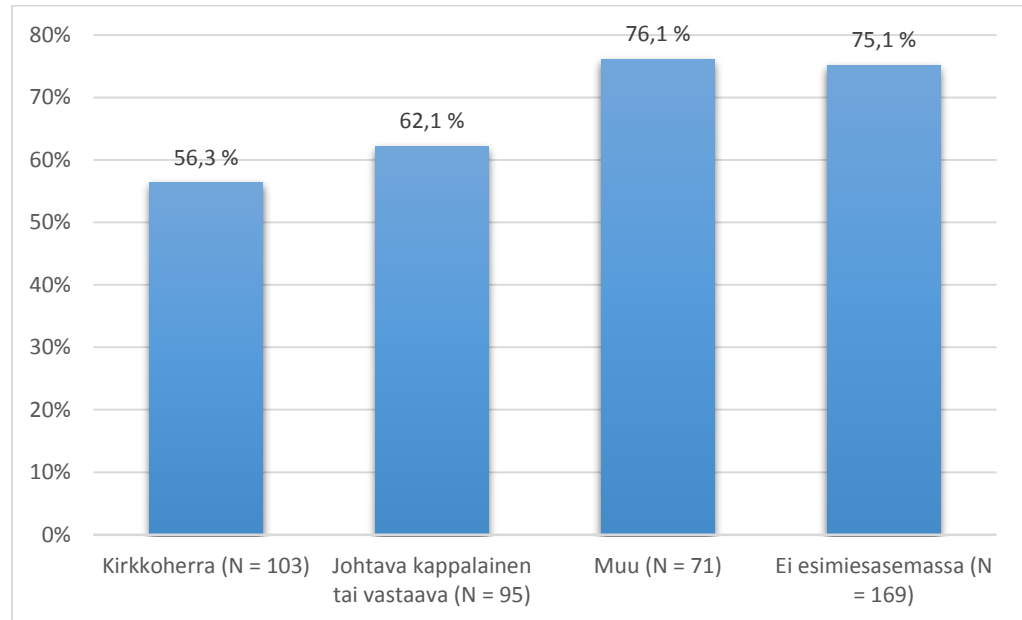
On hyvin mahdollista, että vaikka työntekijä varaisi itselleen työviikosta aikaa sosiaalisessa mediassa työskentelyyn, he eivät välttämättä laita sitä kalenteriin. Kysymys perustui erään papin kokemuksiin siitä, että jos haluaa varata itselleen aikaa johonkin, se on hyvä laittaa yhteiseen varauskalenteriin. Muuten käy helposti niin, että tyhjä kohta papin kalenterissa saattaa täyttyä jonkinlaisella toimituksella, vaikka mielessään oli ehkä ajatellut käyttävänsä ajan vaikkapa Facebook-yhteydenottoihin vastaamiseen. Muutamissa avoimissa vastauksissa valiteltiin hieman tätä asiaa: jotkut vastaajista kokivat, että on joskus vaikea suunnitella työaikaansa ja sen hallintaa, kun muut seurakunnan työntekijät pystyvät lisäämään työtehtäviä toistensa kalentereihin.

Toisaalta sosiaalisessa mediassa työskentely on hieman sen luonteista, että sitä on ehkä hankala budjetoida kalenteriin sillä ajatuksella, että tuossa kohtaa käytän kaksi tuntia sosiaalisessa mediassa työskentelyyn. Ongelma kuitenkin tulee esille, jos sitä ei huomioi työaikasuunnittelussa lainkaan, jolloin viikko helposti täyttyy muilla tehtävillä ja työskentely sosiaalisessa mediassa saattaa jäädä vapaa-ajalle ja oman harrastuneisuuden piikkiin. Tällaisessa tilanteessa voi olla hankalaa seurata kirkon ”somen suuntaviivoja” ja taata muun muassa laadukasta kohtaamista.

Toisaalta tyypillinen analogia sosiaalisessa mediassa työskentelylle ovat papin satunnaiset kohtaamiset vaikkapa kadulla tai kaupan kassajonossa. Vaikka uskoisin tällaisten kohtaamisten olevan myös varsin tärkeitä, ei niitäkään juuri kalenteriin laiteta, vaan ne tapahtuvat muun työn ja elämän ohella. Ainakin joissain seurakunnissa on kyllä tapana ihan aikatauluttaa tällaisiakin mahdollisuuksia, esimerkiksi ”kauppakeskuspapin” roolin kautta, jossa pappi varaa osan työajastaan silloin tällöin ihan vain siihen, että tämä on läsnä ihmisten keskellä, vaikkapa sitten siellä kauppakeskuksessa.

6.2.2 Sosiaalisessa mediassa työskentelyn huomioiminen työaikasuunnittelussa

Kuvio 13: Eri asemassa toimivien pappien mielipiteet siitä, pitäisikö sosiaalisessa mediassa läsnäolo ottaa huomioon työaikasuunnittelussa.¹¹⁵

Ristiintaulukointi ja khiin neliö-testi osoittavat, että vastaajan esimiesasema vaikuttaa tilastollisesti merkittävästi¹¹⁶ siihen, mitä mieltä on sometyöskentelyn huomioonottamisesta työaikasuunnittelussa. Ristiintaulukointia tarkastellessa voimme esimerkiksi huomata, että kirkkoherrat ovat keskiarvoisesti muita ryhmiä enemmän sometyöskentelyn erityishuomioimista vastaan työaikasuunnittelussa. Kuitenkin myös kirkkoherroista valtaosa on vastannut ”Kyllä”. Suurin puolestapuhujaryhmä ei kuitenkaan löydy niiden keskuudesta, jotka eivät ole esimiesasemassa, vaan heistä, jotka ovat luokitelleet itsensä muunlaisiksi esimiehiksi. Ero on kuitenkin pieni, yhden prosentin. Vastaajia kyselyssä oli yhteensä 609, mutta näihin molempiin kysymyksiin vastanneita pappeja oli kuitenkin vain 438. Frekvenssi-testi molemmista muuttujista osoittaa, että vastaajakato selittyy nimenomaan sometyöskentelyn huomioimisessa työaikasuunnittelussa. Kysymys on ilmeisen moniulotteinen, koska peräti neljännes kaikista vastaajista valitsi ”En osaa sanoa”.

Tein osittaiskorrelaation yllä olevista muuttujista, sulkien ensin pois sukupuolen vaikutus. Korrelaation merkitsevyys putosi ,001:stä 0,032:een. Tämä osoittaa, että myös sukupuolella on jonkin verran vaikutusta pappien mielipiteisiin

¹¹⁵ $\chi^2 = 14,1^{**}$.

¹¹⁶ $p < .01^{**}$.

siitä, pitäisikö sosiaalisessa mediassa työskentely ottaa huomioon työajassa. Tehdessäni vielä saman osittaiskorrelaation, mutta rajasinkin pois iän vaikutuksen, korrelaatio menetti merkitsevyytensä.¹¹⁷ On vaikea sanoa, että johtuuko ero enemmän iästä vai esimiesasemasta. Kuten aikaisemmin tuli esille, tilastoissa esimiesasema ja ikä kulkevat melko käsi kädessä.¹¹⁸ Siksi toisinaan on vaikea osoittaa kummasta muuttujasta ilmiö oikeasti johtuu. Regressioanalyysi osoitti näiden kahden osalta esimiesasemaa enemmän selittävän.¹¹⁹ Jos tarkastellaan molempia vaihtoehtoja ristiintaulukoiden, saa ikä suuremman arvon khiin neliö-testissä.¹²⁰

Tarkastelin vielä ristiintaulukoiden samaista muuttujaa kolmen eri ryhmittelyanalyysin tulosten kanssa: Mobiiliteknologian hallinta¹²¹, asenteet mobiiliteknologian käyttämistä kohtaan seurakunnan tilaisuuksissa¹²² ja mobiiliteknologian käyttäjäryhmiin.¹²³ Tulokset olivat kaikissa samansuuntaisia. Ne, jotka osasivat käyttää, käyttivät tai olivat jossain määrin myönteisesti asennoituneita mobiiliteknologian käyttämiseen, olivat myös huomattavasti todennäköisemmin sitä mieltä, että sosiaalisessa mediassa työskentely tulisi ottaa huomioon työaikasuunnittelussa. Tulos ei siis ole erityisen yllättävä, vaan sama trendi toistuu läpi tutkimuksen. Ristiintaulukoinneista tilastollisesti merkitsevin oli se, missä toisena osapuolena oli mobiiliteknologian hallinta-ryhmittely.

On samaan aikaan mielestäni hieman surullista, mutta kuitenkin ymmärrettävää, että monet niistä esimiehistä, jotka eivät henkilökohtaisella tasolla hallitse mobiiliteknologiaa, eivät myöskään vaikuta antavan työntekijöilleen kunnan mahdollisuutta laadukkaaseen työskentelyyn sosiaalisessa mediassa työajan hallinnan puitteissa. Samaan aikaan ehkä kuitenkin ymmärrän, että on hankala johtaa ja koordinoita jotain, jota ei itse välttämättä osaa käyttää. Tämä ei kuitenkaan saisi olla este ainakaan esimiestasolla, vaan siinä kohdassa pitäisi harkita kouluttautumista tai ulkopuolisia osaajia. Verkko- ja sometyöskentelyn ollessa keskeinen osa työtä, yhden esimiestason ihmisen epävarmuus teknologiaa kohtaan ei saisi olla seurakunnan verkkotyön kehittymisen esteenä.¹²⁴ Hintsalan ja

¹¹⁷ p =,130.

¹¹⁸ Myös Frosti 1996, 37.

¹¹⁹ p.<,05*.

¹²⁰ Ikä: $\chi^2 = 17,687^{**}$. Esimiesasema: $\chi^2 = 14,327^{**}$.

¹²¹ $\chi^2 = 18,940^{***}$.

¹²² $\chi^2 = 13,641^{**}$.

¹²³ $\chi^2 = 13,790^{**}$.

¹²⁴ Malmelin 2013, 164.

Ketolan mukaan tämä juuri vaikuttaa yhdeltä suurelta ongelmalta, sillä kun esimies ei tunne tai välitä uudesta työympäristöstä, muut työt priorisoidaan helposti ennen sitä.¹²⁵

Hintsala ja Ketola havaitsivat, että sometyöskentelyn huomioiminen työaikasuunnittelussa on melko kirjavaa eri seurakunnissa:

Hengellinen elämä verkossa -hankkeen toimesta seurakuntia on kehoitettu sopimaan työajan määrästä ja käytöstä sosiaalisessa mediassa. Käytännöt ovat kuitenkin kirjavat. Kyselytulosten mukaan 28 % vastaajista ilmoitti tekevänsä työtä sosiaalisessa mediassa joko sovitusti (21 %) tai vapaa-ajallaan (7 %). Vastaavasti 72% vastaajista ilmoitti, ettei lainkaan tee työtä somessa.¹²⁶

Tästä käy ilmi muutamia asioita. Vaikuttaa siltä, että työntekijän oman ja esimiestason työaikasuunnittelun välille ei välttämättä voida vetää selkeää rajaa. Erityisen mielenkiintoista on mielestäni se, että 72 prosenttia Hintsalan ja Ketolan kyselyyn vastanneista ei tehnyt lainkaan työtä sosiaalisessa mediassa. Oman aineistoni pohjalta taas hieman vajaa 70 prosenttia vastaajista käytti ainakin jossain määrin sosiaalista mediaa papin roolissa. Hiilamon kyselyssä 43 prosenttia vastaajista (N = 547) kertoi käyttävänsä Facebookia papin roolissa. Ero on melkoinen, mutta saattaa heijastella Facebookin ja muiden sosiaalisten medioiden relevanssin kasvua myös pappien keskuudessa. Hintsalan ja Ketolan kysely on tehty alkuvuodesta 2012, Hiilamon alkuvuodesta 2013 ja omani alkuvuodesta 2015.¹²⁷

Yleisimmin (8%) työaikaa oli sovittu alle tunti viikossa, yhdestä kahteen tuntia kuudella prosentilla vastaajista, kahdesta neljään tuntia kahdella prosentilla vastaajista ja neljästä kahdeksaan tuntia kahdella prosentilla vastaajista. Naiset olivat kyselyn mukaan sopineet työajasta esimiehensä kanssa hieman useammin kuin miehet. Miehet taas tekivät verkkotyötä vapaa-ajallaan hieman useammin kuin naiset (9 %/6 %). Neljä prosenttia vastaajista kertoi työaikaa olevan sovittu enemmän kuin kahdeksan tuntia viikossa. Suurin osa tästä joukosta kertoi saavansa itse määritellä työajan sosiaalisessa mediassa tarpeen mukaan. Sopimista vaikeutti vastaajien mukaan muun muassa pappien työajattomuus, jolloin työmääriä ei muutenkaan lasketa tunteina.¹²⁸

Hintsalan ja Ketolan kyselystä käy myös ilmi, että lähes neljä viidestä vastaajasta, joilla oli sovittua työaikaa sometyöskentelyyn, kokivat sovitun ajan olevan riittävä. Kuten yllä olevasta lainauksesta käy ilmi, eivät sovitut tuntimäärät ole olleet kovin suuria. Jos suurelle enemmistölle riittää suhteellisen pienikin aika,

¹²⁵ Hintsala & Ketola 2012, 10.

¹²⁶ Hintsala & Ketola 2012, 9–10.

¹²⁷ Hintsala & Ketola 2012, 9–10; Crux 4/2013, 18.

¹²⁸ Hintsala & Ketola 2012, 9–10.

voitaisiinko seurakunnissa harkita edes sen 1-2 viikkotyötunnin antamista sosiaalisessa mediassa työskentelylle? Malmelin toteaa, että moni hengellisen työn tekijä tekee jo työtään verkossa ja esimiehen olisi tärkeää antaa tunnustusta tälle työlle sisällyttämällä se työaikaan. Samalla kuitenkin todetaan, että ketään ei kuitenkaan saa patistaa työskentelemään verkossa. Tästä voidaan ehkä olla hieman eri mieltä, kuten Turun Henrikinseurakunnassa esimerkiksi tehdään. Siellä sometyöskentely nähdään työtehtävänä siinä missä muukin kohtaaminen papin työssä ja työtehtävänä siitä ei voi kieltäytyä. Yksityistä elämäänsä ei tietenkään ole pakko mukanaan viedä, mutta työntekijän roolissa sometyöskentely voidaan nähdä yhtenä työtehtävänä muiden joukossa.¹²⁹

Hengellinen elämä verkossa-hankkeen eräs yksittäinen tilapäivitys sai parhaimmillaan 83 000 lukijaa. Malmelin kysyykin osuvasti, kuinka yhdelläkään työntekijällä (tai esimiehellä) on varaa olla käyttämättä verkkoa työssään.¹³⁰ Aiemmat tutkimukset myös osoittavat, että monen seurakuntatyöhön hakeutuvan teologin yhtenä motiivina uravalinnalle oli ihmisten kohtaaminen. Vaikka tietysti ihmisten kohtaaminen verkossa on varsin erilaista kuin kasvokkain kohtaaminen, on se kuitenkin yhtä lailla tärkeä kohtaamisen muoto.¹³¹ Tämä tuo mieleeni tutkimuksen erään sairaalapastorin työnkuvasta, jossa pohdittiin kohtaamisen haastavuutta: työssä on jatkuvasti kova kiire, mutta silti on pakko saada sovitettua aitoa kohtaamista erilaisten ihmisten ja heidän tarinoidensa ja kohtaloidensa kanssa. Sosiaalisen median ollessa matalan kynnyksen tapa ottaa yhteyttä tuttuun pappiin yksityisesti, on varmasti toisinaan hankalaa antaa aikaa aidolle kohtaamiselle verkossa, jos se täytyy tehdä muuten täyteen varatun työviikon lisäksi.¹³²

6.3 Mihin papit käyttävät työaikaansa sosiaalisessa mediassa?

Kartoitin kyselyssäni myös sitä, mihin papit eniten hyödyntävät sosiaalista mediaa työssään. Tätä on jonkun verran tutkittu ja käsitelty myös kirkon Hengellinen elämä verkossa-hankkeen puitteissa ja siitä puhuu myös Kohtaamista vai oikeaa tietoa?-julkaisu. Omassa kyselyssäni ollut kysymyspatteri asian tiimoilta perustui Kirsi Hiilamon Crux-lehden numerossa 4/2013 olleeseen artikkeliin ja kyselyyn,

¹²⁹ Mäntylä 2015.

¹³⁰ Malmelin 2013, 157–158.

¹³¹ Leppänen 2002, 31, 44; Kinanen 2008, 253.

¹³² Häkkinen 2001, 58, 97.

johon artikkeli pohjautui. Oma kysymykseni oli kuitenkin siinä mielessä erilainen, että päätin laittaa kyllä/ei-asteikon sijasta asteikon 1-5. Tulokset ovat kuitenkin hyvin samansuuntaisia erilaisista asteikoista huolimatta.

Kuvio 14: Facebook-tilin omaavien pappien käyttötarkoitukset Facebookille papin roolissa, keskiarvot. N = 457–589.

Eroja löytyi myös hiippakuntien väliltä, vaikkakaan erot eivät olleen tilastollisesti merkitseviä. Esimerkiksi Espoon, Helsingin, Porvoon ja Lapuan hiippakuntien papit antoivat keskiarvoksi ”Kirkon/seurakunnan näkökulman pitämiseen esillä somessa” 3,3. Toista ääripäätä puolestaan edustivat Tampereen, Oulun ja Mikkelin hiippakuntien papit, joiden keskiarvo samaan kysymykseen oli 2,8.

Sosiaalinen media voi helposti viedä huomiota työnteosta. Päätin tarkastella sitä, riippuuko Facebookissa turhan harhailun määrä töissä ollessa mobiiliteknologian hallinnasta tai käyttötavasta/määrästä. Suomalaisten pappien itse arvioitu Facebookissa harhailu ei kuitenkaan vaikuta kovin vakavalta, sillä keskiarvo kysymykseen¹³³ oli 2,4. Pahimmillaan keskiarvo nousi 2,7:ään mobiiliteknologiaa paljon käyttävien keskuudessa. Keskiarvoissa näkyikin selkeä trendi: mitä enemmän mobiiliteknologiaa käytti työssään, sitä useammin koki harhailevansa Facebookissa. Erot ryhmien välillä olivat kuitenkin merkitseviä

¹³³ 27. Kuinka usein löydät itsesi harhailemasta sosiaalisesta mediasta ilman sen suurempaa työperäistä syytä töissä ollessasi?

sekä yksisuuntaisessa varianssianalyysissä että ristiintaulukoiden.¹³⁴ Käy järkeen, että he, joilla todennäköisesti on useammin mobiililaitte käytössä ja mukana, saattavat myös helposti eksyä Facebookiin kesken esimerkiksi saarnan valmistuksen. Asiaa ei tietysti helpota myöskään se, että laitteet usein ilmoittavat viesteistä ja muista asioista, jolloin uteliaisuus vie helposti voiton.

7 Papit pirstoutuneessa työajassa

7.1 Pappien tyytyväisyys työaikaan

Yli yhdeksän vastaajaa kymmenestä (91,6 %) oli työajattoman järjestelmän piirissä. Vastaajat olivat varsin tyytyväisiä työaikajärjestelmäänsä. Kysyttäessä vastaajien tyytyväisyyttä työaikajärjestelmäänsä asteikolla En lainkaan tyytyväinen 1 – 5 Erittäin tyytyväinen, kaikkien vastaajien keskiarvoksi tuli 4,0. Tätä tukee myös kysymyksessä 4 ollut muuttuja, jossa kysyttiin vastaajien ajatuksia työajallisuuden vaikutuksesta työajan hallintaan asteikolla Heikentävän huomattavasti 1 – 5 Parantavan huomattavasti, joka sai keskiarvoksi 2,7. Kysymys kuitenkin jakoi muutenkin huomattavasti enemmän mielipiteitä kuin kysymys tyytyväisyydestä työaikajärjestelyyn: keskihajonta oli 1,29 (tyytyväisyys työaikajärjestelyyn: 0,89), lisäksi 22 prosenttia oli vastannut kysymykseen ”En osaa sanoa”.

Tämä saattaa johtua toisaalta siitä, että moni pappi, jolla ei ollut kokemusta työajallisesta mallista, ei halunnut arvailla työajallisuuden vaikutuksia ilman omaa kokemusta. Toisaalta ”En osaa sanoa”-vaihtoehdon suuri prosentti (pienillä eroilla suurin vaihtoehto) saattaa selittyä myös työajallisen mallin ympärillä pyörivästä keskustelusta, joka jakaa pappien mielipiteitä aika vahvasti. Akavan jäsenkysely vuodelta 2014 selvitti pappien mielipiteitä asiasta: 39 prosenttia papeista oli työajalliseen järjestelmään siirtymisen kannalla, kun taas 44 prosenttia papeista vastusti siirtymistä.¹³⁵ Oman kyselyni avoimissa vastauksissa tuli myös erilaisia kannanottoja molemmilta puolilta: moni vastaaja koki, että seurakuntapapin työ soveltuu huonosti työajalliseen malliin, mutta useat vastaajat olivat myös sitä mieltä, että työajalliseen malliin pitäisi siirtyä. Eräs vastaajista kommentoi, että omalla kohdallaan ei paluuta enää työajattoman järjestelmän piiriin ole, kun on päässyt nauttimaan työajallisesta papin työstä.

¹³⁴ ANOVA: $F = 9,991***$, $\chi^2 = 54,017***$.

¹³⁵ Niemelä 2014, 78.

Kati Niemelän ja Veli-Matti Salmisen toimittama Teologiksi kasvamassa-teos osoittaa, että papin työn työajattomuus jakaa myös teologian opiskelijoita, joille työajattomuus oli haastateltaessa usein sekä puoleensa vetävä että luotaan työntävä, usein vielä samaan aikaan.¹³⁶

7.2 Luppoajan ja työtehtävien väliin jäävien aikojan hyödyntäminen papin työssä

Kauppinen ja Rantama kuvailevat papin työpäivää siten, että ei ole edes epätodennäköistä sen jakautuvat peräti neljään tai viiteen osaan. Työtehtävien välille jää usein taukoja, jotka saattavat olla puolesta tunnista puoleen toista tuntiin. Näiden luppoaikojen hyödyntäminen vapaana saattaa olla hankalaa, koska noin lyhyessä ajassa ei välttämättä pääse irti työasioista kunnolla.¹³⁷ Tuollaisen luppoajan hyödyntäminen työnä saattaakin olla monelle hedelmällistä esimerkiksi tulevien tehtävien valmistelussa, mutta moniko pystyy hyödyntämään luppoajan kunnolla vapaa-aikana? Pirstoutuneen työpäivän kaikki luppoajat hyödyntäen työnä on vaara, että työpäivän työtunnit venyvät liian pitkiksi työntekijän hyvinvoinnin kannalta.

Tutkin Spearmanin korrelaatiokerrointa käyttäen yhteyttä luppoajan hyödyntämisen ja asuinpaikan välillä. Luppoajan hyödyntämistä mitattiin sekä hyödynnettynä vapaa-aikana että hyödynnettynä työnä. Asuinpaikan kohdalla taas mitattiin vastaajan asuinpaikkaa työpaikkaansa nähden. Tuloksista löytyy asuinpaikan ja luppoajan hyödyntämisen väliltä korrelaatio. Ne, jotka asuvat samalla paikkakunnalla työpaikkaansa nähden pystyvät hyödyntämään luppoajan vapaa-aikana tehokkaammin kuin ne, jotka asuvat eri paikkakunnalla työpaikkaan nähden. Korrelaatio näiden välillä on merkitsevä.¹³⁸ Asuinpaikan ja luppoajan hyödyntämisenä työn tekoon väliltä merkittävää korrelaatiota ei kuitenkaan löytynyt. Mutta luppoaika työn tekemisenä ja luppoaika vapaa-aikana korreloivat toistensa kanssa erittäin vahvasti.¹³⁹ Luppoajan hyödyntäminen ei siis ole ehkä ensisijaisesti kysymys siitä, onko koti lähellä työpaikkaa, vaan ehkä enemmän persoonallisuuskysymys. Ne, jotka pystyvät hyödyntämään luppoajan vapaana, pystyvät myös tarvittaessa hyödyntämään sen työnä. Mutta kuitenkin merkittävä huomio on mielestäni se, että tästä huolimatta luppoajan hyödyntäminen vapaa-

¹³⁶ Niemelä & Salminen, 2013.

¹³⁷ Kauppinen 2003, 59, 85.

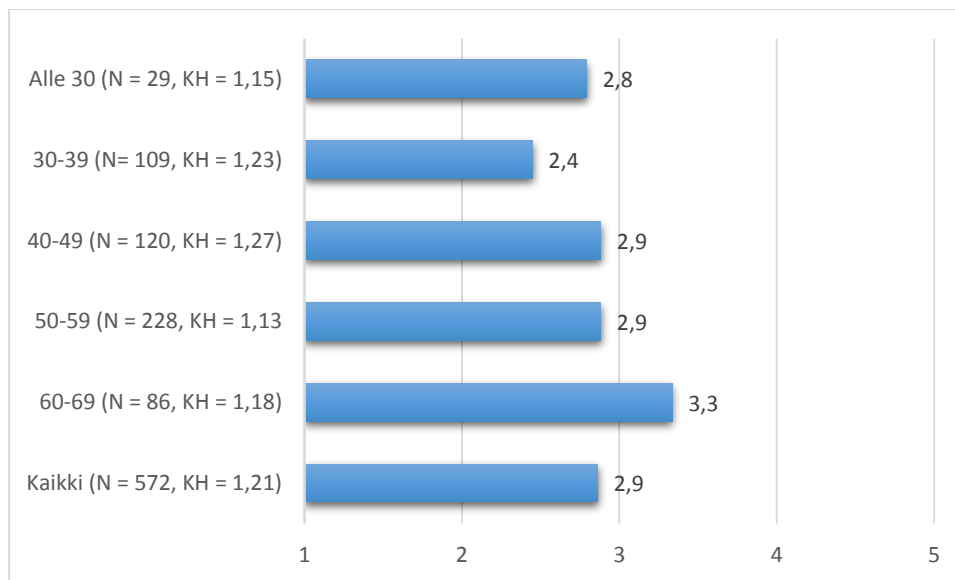
¹³⁸ $p < .01$ **.

¹³⁹ $p = .00$ ***.

aikana on selvästi hankalampaa, mikäli ei asu samalla paikkakunnalla kuin missä työskentelee.

Vastaajien ikä vaikutti olevan merkittävä tekijä siinä, kuinka hyvin vastaaja pystyi hyödyntämään loppoajan vapaa-aikana. Ikä itsessään ei välttämättä ole suurin selitys, mutta kaikki korkeasti korreloivat muuttajat tuntuivat kulkevan käsi kädessä vastaajan iän kanssa. Iän lisäksi näitä oli vastaajan esimiesasema ja työkokemus. Esimiesasema ei ole yhtä ikäsidoonainen kuin työkokemus, mutta aineistossa erityisesti kirkkoherrat edustivat selkeästi vanhempia ikäluokkia. Pääasiassa myös johtavat kappalaiset ja vastaavat keskittyivät ikäluokkien vanhempaan päähän, mutta heidän joukossaan oli kirkkoherroja enemmän nuorempia ikäluokkia. Ikää, esimiesasemaa ja työkokemusta tarkastellessa pystyi selkeästi huomaamaan, että kun ikä¹⁴⁰, esimiesasema¹⁴¹ tai työkokemus¹⁴² kasvoi, myös loppoajan hyödyntäminen vapaa-aikana kasvoi. Näistä kuitenkin ikä sai korkeimman arvon ja merkitsevyyden Pearsonin Khiin neliö-testissä.

Kuvio 15: Eri-ikäisten pappien loppoajan hyödyntäminen vapaa-aikana, keskiarvot.¹⁴³

¹⁴⁰ $\chi^2 = 41,513^{***}$.

¹⁴¹ $\chi^2 = 34,152^{**}$.

¹⁴² $\chi^2 = 35,934^*$.

¹⁴³ 5. Missä määrin pystyt hyödyntämään loppoajan tehokkaasti vapaa-aikana? En lainkaan 1 – 5
Erittäin paljon.

Työkokemusta ja esimiesasemaa tarkastellessa keskiarvot olivat hyvin samansuuntaisia, joten valitsin vain näistä kolmesta iän suurimman tilastollisen merkitsevyyden takia. Kyseessä on todennäköisesti sama ilmiö, jonka Kauppinen ja Rantama tuovat esiin: Työajattoman työn hallinta kehittyy vuosien ja kokemuksen myötä, kun työntekijä oppii entistä paremmin erottamaan työn ja vapaa-ajan, kuitenkin tinkimättä kummankaan laadusta. Kauppinen ja Rantama myös toteavat, että parhaat kokemukset työn ja vapaa-ajan erottamisesta löytyvät niiltä työntekijöiltä, joiden seurakunnassa esimies ja muu työyhteisö tukevat sitä.¹⁴⁴

Ristiintaulukoin myös mobiiliteknologian käyttäjäryhmiä ja luppoajan hyödyntämistä työssä¹⁴⁵ sekä vapaa-aikana¹⁴⁶, mutta erot eivät riittäneet tilastolliseen merkitsevyyteen. Eroissa kuitenkin oli selkeä trendi mobiiliteknologiaa jollain tavalla käyttävien hyväksi, mutta erot mobiiliteknologiaa hyvin vähän käyttäviin olivat reilun 10 % luokkaa. On kuitenkin hyvä muistaa myös se, että tilastollisten merkitsevyyksien löytymättömyys on tärkeä tulos myös sellaisenaan. Se kertoo siitä, että kyseinen asia ei todennäköisesti selity mobiiliteknologialla hyvässä tai pahassa.

7.3 Työn ja vapaan häilyvä raja

Kuurojen pappina pitkään toiminut, nyt jo eläkkeellä oleva Mauri Hyvärinen kirjoitti eräässä artikkelissaan näin:

Nyt tajuan, että viikkovapaat ja vuosilomat ovat välttämättömiä. Samoin ymmärrän, että aikaa tarvitaan oikein jaettuna työlle, perheelle ja omalle itselle. Silloin jaksan, en ehkä kovin porskutellen, mutta sopivasti.¹⁴⁷

Pontus Salmi osoittaa väitöskirjassaan, miten hengellisen työn tekijöiden tärkein arvo, uskon, työn ja ystävien edellä, on perhe-elämä.¹⁴⁸ Papin työ ei verota pelkästään pappia itseään, vaan usein työn ja vapaa-ajan yhteensovittamisessa kärsii mahdollinen puoliso ja lapset.¹⁴⁹ Koska aiempi tutkimus antaa viitteitä siitä, että miesten ja naisten välillä on jonkin verran eroja mitä tulee työn ja vapaa-ajan

¹⁴⁴ Kauppinen 2003, 56–57.

¹⁴⁵ $\chi^2 = 25,211$.

¹⁴⁶ $\chi^2 = 26,231$.

¹⁴⁷ Hyvärinen 2004, 54.

¹⁴⁸ Salmi 2002, 93. Myös esim. Lainimo 2009, 34.

¹⁴⁹ Kauppinen 2003, 61.

suhteeseen¹⁵⁰, päätin tutkia miesten ja naisten eroja kysymyksen 10¹⁵¹ eri muuttujissa, jotka mittasivat työn ja vapaa-ajan suhdetta. Koska asteikko ei ollut tyypillinen Likert-asteikko, vaan ”Nykyistä enemmän aikaa – Pitäisin samana – Nykyistä vähemmän aikaa”, käytin t-testin non-parametrisia vastineita. Mann-Whitneyn U-testi paljasti merkitseviä eroja miesten ja naisten välillä kysymyksen kaikissa muuttujissa, paitsi työhön käytetyssä ajassa.¹⁵² Erittäin merkitsevät erot löytyivät muuttujista ”Mahdollisuus hengellisen elämän ylläpitoon ja harjoittamiseen”¹⁵³ sekä ”Aika ystävien kanssa”.¹⁵⁴ Lisäksi merkitseviä eroja löytyi muuttujista ”Harrastukset”¹⁵⁵ ja ”Aika perheen kanssa”.¹⁵⁶

Ristiintaulukoidessa näitä samoja muuttujia sukupuolen kanssa käy ilmi, että lukuun ottamatta työhön käytettävää aikaa, jossa miehet ja naiset olivat hyvin samoilla linjoilla¹⁵⁷, naiset olivat halukkaampia käyttämään nykyistä enemmän aikaa vapaa-aikaan erilaisilla tavoilla. Miesten ja naisten ero merkitseviä eroja sisältäneiden muuttujien ”Nykyistä enemmän aikaa”-vaihtoehdon kohdalla oli noin 10–15 prosentin luokkaa. Ajattelin, että ero saattaisi selittyä miesten ja naisten eroilla esimerkiksi siviilisäädystä tai perheen määrässä, mutta aivan suoraa yhteyttä ei kuitenkaan tuntunut löytyvän. Miespapit olivat naispappeja useammin naimisissa (Miehet: 88,1 %, naiset: 69,5 %), mutta naisilla oli keskiarvoisesti miehiä useammin vielä huollettavia lapsia kotona. Tämä saattaa kuitenkin selittyä vastaajien ikäjakaumalla, sillä naisvastaajat olivat tyypillisesti miesvastaajia nuorempia.¹⁵⁸ Yksi mahdollinen selitys tutkimuksessa ilmeneviin eroihin miesten ja naisten välillä vapaa-ajan tarpeissa saattaisi siis olla vastaajien ikä tai ainakin jokin ikään liittyvä tekijä, sillä kysymyksen 10 muuttujien ja sukupuolen väliset tilastollisesti merkitsevät korrelaatiot hävisivät ajettaessa osittaiskorrelaatiota siten, että iän vaikutus suljettiin pois. Yhtenä selittävänä tekijänä saattaa olla myös miesten tyypillisesti hieman voimakkaampi kutsumuksellinen motivaatio teologisiin töihin.¹⁵⁹

¹⁵⁰ Hintsala & Ketola 2012, 9. Myös oma aineisto tukee väitettä.

¹⁵¹ 10. Kuinka tyytyväinen olet vapaa-aikaasi suhteessa työhön? Työhön käytetty aika/Aika perheen kanssa/Mahdollisuus oman hengellisen elämän ylläpitoon ja harjoittamiseen/Harrastukset/Aika ystävien kanssa.

¹⁵² Mann-Whitney U = 42094, Wilcoxon W = 78950, Z = -1,332.

¹⁵³ Mann-Whitney U = 37558, Wilcoxon W = 91514, Z = -3,621***.

¹⁵⁴ Mann-Whitney U = 36617, Wilcoxon W = 89918, Z = -3,989***.

¹⁵⁵ Mann-Whitney U = 38538, Wilcoxon W = 92494, Z = -3,158**.

¹⁵⁶ Mann-Whitney U = 39282, Wilcoxon W = 93238, Z = -2,732**.

¹⁵⁷ Noin 60 % sekä miehistä ja naisista pitäisi työhön käytetyn ajan samana ja noin 30 % käyttäisi vähemmän aikaa työhön.

¹⁵⁸ $\chi^2 = 50,865$ ***.

¹⁵⁹ Niemelä 2014, 9–10.

Tutkin ANOVA-testin non-parametrisella vastineella (Kruskal-Wallis) eri mobiiliteknologian käyttäjäryhmien eroja työn ja vapaa-ajan suhteesta. Merkitseviä eroja löytyi näin vähemmän kuin tutkittaessa miesten ja naisten eroja samoihin muuttujiin.

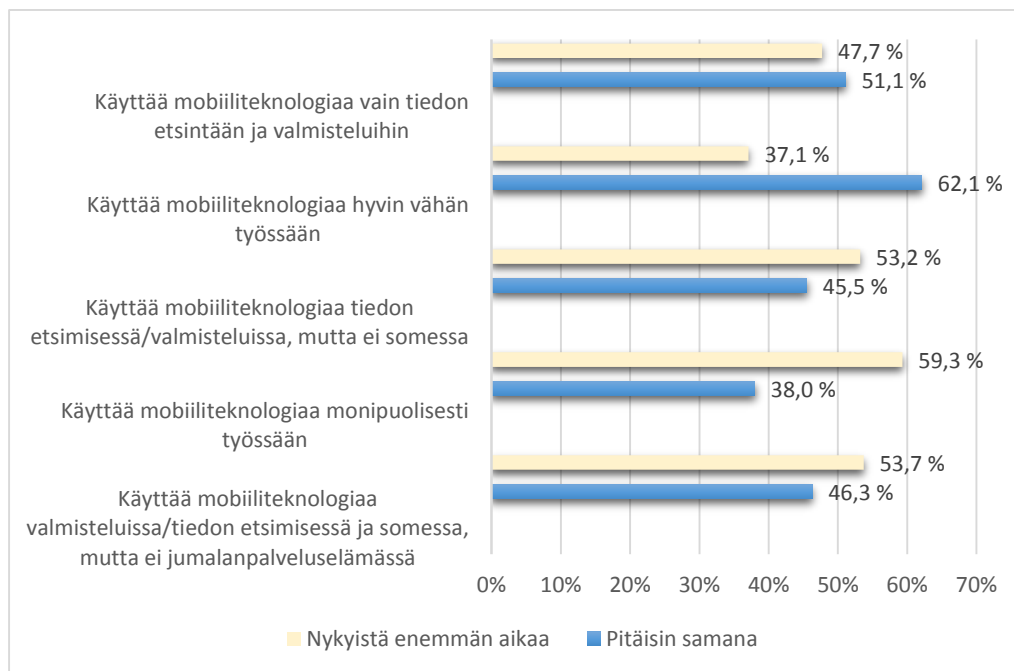
Taulukko: Mobiiliteknologian eri käyttäjäryhmien erot tyytyväisyydessä vapaa-ajan ja työn suhteeseen, Kruskal-Wallis non-parametrinen testi.

10. Kuinka tyytyväinen olet vapaa-aikaasi suhteessa työhön?	χ^2	Merkitsevyys
Työhön käytetty aika	1,093	,779
Aika perheen kanssa	12,424	,006
Mahdollisuus oman hengellisen elämän ylläpitoon ja harjoittamiseen	7,285	,063
Harrastukset	7,847	,049
Aika ystävien kanssa	4,616	,202

Merkitseviä eroja sisältäneiden muuttujien jatkotutkimus ristiintaulukoiden ei aivan yltänyt tilastollisiin merkitsevyysiin harrastusten kohdalla¹⁶⁰, mutta ”Aika perheen kanssa”-muuttujan kohdalla ero oli selkeä.

¹⁶⁰ Aika perheen kanssa, $\chi^2 = 19,018^{**}$.
Harrastukset, $\chi^2 = 10,132$.

Kuvio 16: Mobiiliteknologian eri käyttäjäryhmien erot tyytyväisyydestä aikaan perheen kanssa. N = 539.¹⁶¹

Käytännössä ero saattaa selittyä juuri ikään liittyvillä tekijöillä, kuten käyttäjäryhmien välisillä eroilla keski-ikässä ja tämän mukanaan tuomilla asioilla. Esimerkiksi mobiiliteknologiaa hyvin vähän käyttävät olivat keskimääräisesti vanhempia kuin mobiiliteknologiaa paljon käyttävät. Näin ollen on mahdollista, että mobiiliteknologiaa vähän käyttävillä ei esimerkiksi ole yhtä usein huollettavia lapsia enää kotona, jolloin perheen kanssa vietetty aika ei välttämättä ole aivan yhtä tärkeää, kuin vielä pienempiä lapsia omaavilla.¹⁶² On kuitenkin jälleen tärkeä muistaa, että on oltava erittäin varovainen tehdessä johtopäätöksiä iän perusteella. On myös hyvin todennäköistä, että mobiiliteknologialla itsellään saattaa olla myös vaikutusta tähän. Jos mobiililaitteet aiheuttavat papin hoitavan työasioitaan enemmän myös kotona ollessaan, voi näin ollen aika perheen kanssa kärsiä.

Aiempi tutkimus kuitenkin tarjoaa selitykseksi myös juuri ikään ja sukupolviin liittyviä seikkoja. Kauppinen ja Rantama korostavat työntekijän perhesuhteiden merkitystä työajattomassa työssä. Pienten lasten vanhemmat tarvitsevat enemmän aikaa, eivätkä pysty venymään yllättäviin työtehtäviin yhtä

¹⁶¹ Vaihtoehtona oli myös ”Nykyistä vähemmän aikaa”, jonka yhteensä kuusi vastaajaa koko vastaajajoukosta oli valinnut tämän muuttujan kohdalla, mutta en sisällyttänyt näitä taulukkoon.

¹⁶² Kauppinen 2003, 61; Frosti 1996, 55–56.

hyvin kuin perheettömät työntekijät. Työtä ei kuitenkaan voida tehdä pelkästään perheellistenkään ehdoilla, vaan myös perheettömillä on oikeus omiin vapaa-ajan sitoumuksiinsa. On kuitenkin selvää, että mahdollisuus riittävään perhe-elämään on hengellisen työn tekijöille tärkeä voimavara ja tärkeä osa hyvinvointia, jolloin tätä seikkaa ei ole hyvä ainakaan täysin ohittaa työaikasunnittelussa ja tehtävien jaossa.¹⁶³ Hengellinen työ sijoittuu usein juuri viikonloppuihin ja tärkeisiin pyhiin, jolloin muu perhe ja lapset ovat vapaalla, joten tästäkin syystä hieman muita ammatteja aktiivisempi ote työntekijöiden perhe-elämän takaamiseen saattaisi olla hyödyllistä. Papin ehtiessä kunnolla levätä ja viettää aikaa perheensä kanssa, saa sekä perhe paremman puolison ja vanhemman ja seurakuntalaiset paremman papin. Tilanne on kuitenkin myös hankala papeilla, jotka saattavat potea huonoa omaatuntoa, olivat sitten kotona tai töissä. Kotona ollessaan on tunne, että pitäisi tehdä töitä, kun töissä ollessaan taas tuntee velvollisuutta perhettään kohtaan.¹⁶⁴

Myös selkeitä sukupuolten välisiä eroja on. Vanhemmat pappissukupolvet ovat saattaneet aloittaa papin uransa jo aikana, jolloin papeilla ei edes ollut viikoittaisia vapaapäiviä. Nuoremmat papit eivät taas puolestaan ole kokeneet näitä aikoja, jolloin he peilaavat omaa työtään enemmän muiden alojen työajalliseen työhön. Aiempi tutkimus on osoittanut, että vaikka työ on nuorille yhä tärkeä arvo, sillä on vähemmän hallitseva rooli kuin vanhemmilta sukupolvilta kysyttäessä. Sen sijaan nuorilla korostuu enemmän muita tärkeitä elämän arvoja työn ohessa.¹⁶⁵

8 Papit muuttuvassa mobiiliteknologian maailmassa

8.1 Avoimet vastaukset tilastoja selittämässä

Vaikka tutkimukseni on pääasiassa määrällinen, sain moniin avoimiin kysymyksiin erittäin paljon ja rikkaita vastauksia. Monet vastaukset tuovat esiin näkökulmia, joita en ehkä osannut tai pystynyt ottamaan huomioon kyselyn kysymyksissä tai niiden tilastollinen osoittaminen ja tulkitseminen olisi hankalaa. Näin ollen päätin luokitella vastaajien avoimia vastauksia kysymykseen ”Miten työsi on muuttunut vuosien varrella mobiiliteknologian yleistyttyä?”. Vaikka kysely oli ilman avoimia vastauksiakin melko työläs, oli moni kuitenkin halunnut

¹⁶³ Kauppinen 2003, 78.

¹⁶⁴ Frosti 1996, 4, 40–41.

¹⁶⁵ Kauppinen 2003, 79.

vastata tähän ja muihin avoimiin kysymyksiin melko ahkerasti. Tähän kysymykseen oli vastannut 321 vastaajaa. Mobiiliteknologian luonteen takia on työ muuttunut usein toisaalta parempaan suuntaan, mutta jollain muulla tavalla huonompaan suuntaan. Tästä syystä otin kustakin avoimesta vastauksesta yhden positiivisen ja yhden negatiivisen muutoksen, mikäli vastauksesta molempia löytyy. Kustakin avoimesta vastauksesta valitsin aina ensimmäisen mainitun muutoksen.

Positiivisten muutosten teemoja löytyi 27 erilaista, negatiivisten muutosten teemoja 25. Monet näistä löydettyistä teemoista olivat kuitenkin samantyyllisiä joten yhdistin niitä vielä isommiksi teemoiksi. Näin positiivisia ja negatiivisia teemoja tuli molempia neljä. Lisäksi löytyi ikään kuin neutraaleja teemoja, joiden suuntausta oli hankala arvioida ilman tarkempaa kontekstia ja saattaisi riippua täysin henkilöstäkin. Näistä keskeisemmät vastaukset olivat lähinnä ”Ei juuri mitenkään” tyyppisiä vastauksia, joita oli vajaa 30. Lisäksi useampi vastaaja toi esille yhteydenpidon siirtyneen puheesta tekstiksi, ilman sen kummempaa mainintaa siitä, koettiinkö tämä hyväksi vai huonoksi asiaksi.

8.2 Positiivisina koetut muutokset

Suurin mobiiliteknologian mukanaan tuoma positiivinen muutos liittyi erilaisten resurssien ja tiedon digitaaliseen mukana kulkemiseen. Kiitosta mobiiliteknologia sai siitä, että esimerkiksi sähköposti, varauskalenterit ja muut vastaavat olivat käytettävissä lähes missä tahansa. Oman sähköisen kalenterin merkitystä painotettiin myös. Papit olivat myös tyytyväisiä siihen, että nykyään ei tarvitse ihan joka paikkaan kantaa ihan joka opusta. Kirkkokäsikirjan ja virsikirjan voi esimerkiksi jättää kotiin, koska ne löytyvät kaikki helposti digitaalisessa muodossa internetistä. Tiedon etsinnän reaaliaikaisuutta kiiteltiin myös, asiat on helppo tarkistaa välittömästi.

Älypuhelimet, jonka ansiosta sekä sähköposti että varauskirjamme on työkännykässä. Ei enää tarvi soittaa tai lähteä tarkistamaan työkoneelta, mitä töitä on tullut. Aikaa jää enemmän ihan työn tekemiseen ja valmisteluun.

Virsikirja on jäänyt välillä kotiin, virsiä voi katsella esim. omaisten kanssa toimituskeskustelussa evl.fi-sivustolta. Sähköisestä kalenterista on saanut nopeasti esim. osoitetiedon, mikäli se on hukkunut. Joskus vastaavassa tilanteessa on tullut soitettua virastoon ja pyydettyä, että joku tarkistaisi asian kalenteristani.

Oleellista on mukana kulkevan laukun pienentyminen ja keventyminen.

Toinen tärkeä mobiiliteknologian mukanaan tuoma muutos liittyi yhteydenpitoon. Työkavereihin on helppo pitää yhteyttä, asioida voidaan sopia nopeammin ja helpommin. Seurakuntalaisten on myös helppo ottaa yhteyttä pappiin ja mobiiliteknologiat tarjoavatkin aikaisempaa matalamman kynnyksen yhteyden ottamiseen. Yhteydenpito nuoriin ja suurille joukoille tiedottaminen on myös helpottunut mobiiliteknologian myötä.

Yhteydenpito on helpompaa, joustavampaa, nopeampaa ja saavutta paremmin.

Facebookissa tulee käytyä paljon keskusteluja. Näitä ei myöskään tule kirjattua mihinkään, mutta ne ovat silti yhtä todellisia kuin kasvotusten käydyt keskustelut.

On helppoa olla osana seurakuntalaisten elämästä esim. tykkäämällä facebookissa.

Kolmas esille noussut tema liittyi mobiiliteknologialla saavutettavaan joustavuuteen ja tehokkuuteen. Positiivisia muutoksia olivat se, että mobiiliteknologian aikana papit ovat kokeneet olevansa vähemmän sidottuja paikkaan ja aikaan työtehtävissään ja niihin valmisteluissa. Myös paperien väheneminen on ollut myönteistä: mobiiliteknologian ansiosta ei tarvitse tulostaa läheskään niin suuria määriä papereita, kuin mitä ennen helposti tuli tulostettua. Tämä säästi vastaajien mielestä myös ihan konkreettisesti aikaa, kun ei aina tarvinnut miettiä tulostamista ja paperien järjestämistä. Samalla kaikki itselle tärkeät materiaalit kulkivat mukana mobiililaitteessa ja pilvessä. Pienistä mobiililaitteista on myös moneksi: moni vastaaja toi esiin mobiililaitteiden hyödyn navigaattorin roolissa, kun oli menossa vieraaseen paikkaan esimerkiksi toimituskeskusteluun.

Vain helpottunut. Työtä voi tehdä esim. lasta balettitunnilta odottaessa eli myös aika perheelle lisääntyy.

Työ on muuttunut olennaisesti, koska työstä on tullut joustavampaa. Milloin tahansa asiat voi tarkistaa, voi hakea taustoja, selata käsikirjoja ym. sekä pitää yhteyttä ihmisiin. Uutta teknologiaa käyttäen voi myös musiikkia soittaa aivan uudella tavalla esim. tekemällä soittolistoja, yhdistämällä kuvaa ja ääntä ym.

Omasta henkilökohtaisesta älypuhelimestani on apua navigoinnissa ja esim. kastekeskusteluissa voimme tutkia etunimien harvinaisuutta. Lisäksi voin etsiä nopeammin tietoa kun ei tarvitse olla oman työ- tai kotitietarin äärellä.

Viimeiseen teemaan sijoittuivat kaikki loput positiiviset kokemukset, jotka eivät mahtuneet näiden teemojen sisälle. Moni oli yksinkertaisesti vastannut, että mobiiliteknologia on esimerkiksi helpottanut tai parantanut työtä, tai tuonut

mukanaan kaikenlaista hyödyllistä. Useamman maininnan sai myös työn laadun kasvaminen tai monipuolistuminen.

Paljon kivaa ja hyödyllistä on tullut. Tältä osin en menneitä haikaile.

Varmasti työn jälki monipuolisempaa ja jollain tavalla laadukkaampaa

Rippikoulun oppimisissa voi hyödyntää sitä, että käytännössä kaikilla nuorilla on älypuhelin.

Taulukko 15: Pappien avoimet vastaukset teemoittain kysymykseen ”Kuinka työsi on muuttunut vuosien varrella mobiiliteknologian yleistyttyä?”, positiivisina koetut teemat.

Teema	N	%
Erilaiset resurssit ja internet aina helposti saatavilla	75	42 %
Mobiililaitteiden mukanaan tuoma joustavuus ja tehokkuus työssä, kattavat ominaisuudet	43	24 %
Mobiiliteknologia helpottamassa yhteydenpitoa työyhteisöön ja seurakuntaan	38	22 %
Muu	21	12 %

8.3 Negatiivisina koetut muutokset

Suurin negatiivisten muutosten teema liittyi yhteydenpidon kaksiteräiseen miekkaan: tavoitettavuuteen. Moni pappi koki ongelmalliseksi sen, että mobiiliteknologian myötä on entistä enemmän aina tavoitettavissa.

Vastaavanlaisissa tutkimuksissa tämä tuntuikin olevan toistuva teema.¹⁶⁶ He, joilla ei ole erillistä työperäistä Facebook-tiliä joutuvat helposti tekemisiin työasioiden kanssa ollessaan vapaa-ajallaan Facebookissa. Vapaa-ajan ja työn raja on siten entistä häilyvämpi. Myös työn tempo vaikutti muuttuneen, kun ollaan aina tavoitettavissa, odottavat ihmiset vastausta sähköposteihin ja muihin viesteihin entistä nopeammin.

Oletetaan, että on aina tavattavissa ja työssä. Ei hyvä.

¹⁶⁶ Lainimo 2009, 44–45.

Työ muistuttaa kotonakin liikaa olemassaolostaan, kun en pidä vapaapäivinä kännykkää kiinni, koska se on ainoa henkilökohtainen puhelimeni. Siitä tulee katsottua esim. sähköposteja vapaallakin.

Tunne, että on aina työn äärellä. Kun näkee saapuneen viestin, vaikka vain vilkaistuaan puhelinta, alkaa asiat/ihmiset pyörimään mielessä.

Toinen negatiivisten muutosten teema liittyy mobiiliteknologian mukanaan tuomaan lisätyöhön työntekijälle. Erityisesti, kun osalle se ensimmäinen suuri lisätyö on kyseisten laitteiden ja järjestelmien opettelu. Usein vielä tuo opettelu jää joko täysin työntekijän harteille tai sitten koulutus ja tekninen tuki ei ole aina riittävää. Monet hallinnolliset tehtävät ovat muuttuneet yksinkertaisista paperiversioista digitaalisiksi, jotka myös usein vaativat kouluttautumista ja opettelua. Osa vastaajista ei ollut innoissaan siitä, miten paljon enemmän nykyään kuluu työaika näytön edessä istuessa.

Se on lisännyt tietokoneella istumista ja asioiden kirjaamista koneelle. Seuraamme on-line meille tulevia työtehtäviä ja reagoimme niihin. Työtehtäviä on enemmän. Työkaverit voivat tehdä varauksia kalenteriimme. Toisaalta se on helpottanut yhteydenpitoa ja palaverien sopimista työkavereiden kanssa.

riippikoulun kalvot pitäisi muuttaa powerpoint-muotoon, koulujen aamunavaukset ja koulukirkot edellyttävät nykyään powerpoint-esityksen tekemistä (väh. laulujen sanat) - nämähän eivät ole varsinaisesti mobiiliteknologiaa mutta kuvaa sitä miten työntekeminen on muuttunut jo ihan muutamassa vuodessa uudennäköiseksi

Yhä enemmän aikaa menee turhaan näpräämiseen. Työnantaja lyö laitteen käteen, mutta ei anna mitään perehdytystä siihen.

Seuraava teema kulkee jossain määrin käsi kädessä edellisen kanssa, sillä se liittyy mobiiliteknologian työpäivän pidentymiseen ja katkonaisuuteen. Usea vastaaja koki mobiiliteknologian pidentävän päivää, mahdollisesti edellisen teeman lisätöiden muodossa. Esimerkiksi vaatimukset sosiaalisessa mediassa läsnäolosta helposti lisäävät pappien työtunteja. Työhön koettiin myös tulevan enemmän katkoksia ja työajan olevan sirpaleisempaa. Nimittipä yksi vastaaja mobiiliteknologiaa myös aikavarkaaksi.

Työhön liittyvistä asioista on nykyään tärkeä pyrkiä tiedottamaan netissä ja facebookissa. Työ on pirstaloitunut, on useampia sarkoja kynnettävänä.

Pirstaloituneemmaksi, nopeammaksi yhteydenpidossa ja viestimisessä.

Sosiaalinen media vie enemmän aikaa, mutta yhteydenpito työkavereihin on helpompaa.

Viimeinen teema oli jälleen kaikki ne muutokset, jotka eivät sopineet yllämainittuihin teemoihin. Jotkut vastaajista kokivat, että mobiiliteknologia haittaa kasvokkain tapahtuvaa kohtaamista niin työkavereiden kuin seurakuntalaistenkin kanssa. Muutamat vastaajat kokivat mobiiliteknologian lisäävän stressiä. Myös sähköpostiviestien lukumäärän suuri kasvu viime vuosien ja vuosikymmenen aikana koettiin ongelmalliseksi.

Sähköpostia tulee kiusan kanssa. Kaikkea ei ehdi edes tutkia puhumattakaan siitä, että ehtisi vastata. Esim. tähän kyselyyn vastaaminen oli siinä ja siinä. Näköjään kuitenkin viitsin ryhtyä siihen.

Teknologia on puuttunut yhä enemmän työtekemiseen niin, että välillä renki pyrkii vahvasti isännäksi. Nuorempi polvi näprää kännykköjään ja tablettejaan silloinkin, kun pitäisi kohdata ja kuunnella ihmisiä ihmisinä.

Monta asiaa hoituu samanaikaisesti mukä puolestaan kyllä lisää stressiä - ei paneudu asioihin kunnolla vaan "juosten"

Taulukko 16: Pappien avoimet vastaukset teemoittain kysymykseen ”Kuinka työsi on muuttunut vuosien varrella mobiiliteknologian yleistyttyä?”, negatiivisina koetut teemat.

Teema	N	%
Tavoitettavuus sekä työn ja vapaa-ajan häilyvä raja	40	39 %
Mobiiliteknologian mukanaan tuomat uudet lisätyöt, koulutuksen puute	26	25 %
Työpäivän pidentyminen ja katkonaisuus	21	20 %
Muu	16	16 %

On kuitenkin hyvä muistaa, että hallinnolliset tehtävät ja niiden määrän kuormittavuus eivät suinkaan ole mobiiliteknologian lanseeraama ilmiö, vaan liika byrokratia on kuormittanut pappeja jo vuosituhatien alussa, aikaa ennen nykyisenlaista mobiiliteknologiaa.¹⁶⁷ Epäilemättä kuitenkin erilaisten hallinnollisten tehtävien määrä on varmasti kuitenkin myös lisääntynyt. Ne ovat mobiiliteknologian kanssa vain yksi osa niitä monia vaatimuksia ja odotuksia, joita pappeja kohtaan on. Usein nämä odotukset eivät mene aivan yksiin ja papit odottavat omalta työalaltaan muuta, kuin esimerkiksi löyhästi sitoutunut seurakuntalainen, jolla hänelläkin on omat odotuksensa pappia kohtaan. Tällainen odotusten ristituli voi käydä helposti raskaaksi papille, joka ei myöskään työnsä puolesta voi kuitenkaan täysin jättää muiden odotuksia huomioimattakaan.

¹⁶⁷ Leppänen 2002, 47.

Ehkäpä juuri tällaisesta velvollisuudentunnosta papit ovatkin usein etunenässä mitä tulee työssä uupumiseen.¹⁶⁸

Aina tavoitettavissa oleminen korostuu helposti mobiiliteknologian myötä. Seurakuntalaisten on käytännössä mahdotonta tietää milloin mikäkin pappi viettää vapaapäiviään, joten seurakuntalaisten yhteydenotot helposti häiritsevät papin vapaapäiviä tahattomasti. Kauppinen ja Rantama kuitenkin esittävät, että näitä seurakuntalaisten satunnaisia soittoja tärkeämpää on se, että työyhteisön jäsenet kunnioittavat toistensa vapaapäiviä.¹⁶⁹ Toisaalta teknologian kehittyminen ja yleistymisen on tuonut erilaisia mahdollisuuksia ottaa yhteyttä työtoveriin myös siten, ettei se suoranaisesti häiritse vapaa-aikaa, ellei henkilö itse omalla toiminnallaan sitä aiheuta, esimerkiksi tarkistelemalla työ sähköpostiaan jatkuvasti vapaallakin. Tässä onkin kyse nimenomaan työpaikan kulttuurista. Moni avoin vastaus toi esille juuri sitä, että sähköposteihin odotetaan reagoitua nykyään lyhyessä ajassa. Jos työntekijä on ollut vaikkapa leiri- ja vielä viikonloppuvapailta ja hän on saanut esimerkiksi perjantaina sähköpostia tulevan maanantain tapahtumista, onko työntekijällä velvollisuus tietää ja lukea sähköposti, ennen kuin on saapunut maanantaina työpisteelle? Tärkeänä ongelmana nimenomaan hengellisessä työssä tuntuu olevan kutsumus, joka tavoitettavuuden tapaan on melko kaksiteräinen miekka: toisaalta kutsumus motivoi parempiin työsuorituksiin ja edistää jaksamista, mutta se toimii myös helposti isäntäänsä vastaan. Kutsumuksen ”kahleissa” on helppo kokea työpanos riittämättömäksi ja siten haudata itsensä enempään kuin mihin voimat ja resurssit riittävät. Ongelma voi tulla myös työntekijän ulkopuolelta, jos kutsumusta käytetään ikään kuin alistamaan häntä lisätöihin.¹⁷⁰

9 Johtopäätökset

9.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Mobiiliteknologian vaikutukset pappien työajan hallinnalle ovat moninaiset. Vaikuttaa siltä, että mobiiliteknologian työkäytöstä puhuessa tyypillistä on mobiiliteknologian mukanaan tuomien hyötyjen lisäksi myös sen mukanaan tuomat haitat. Toisaalta mobiiliteknologia auttaa työssä monin eri tavoin, mutta

¹⁶⁸ Brosché 1989, 87.

¹⁶⁹ Kauppinen 2003, 85; Marttila & Tamminen 2002, 50.

¹⁷⁰ Kauppinen 2003, 60–61, 87–88; Kilpi 2009, 83–84; Frosti 1996, 3, 93; Lainimo 2009, 50–51.

sen haittapuolet korostavat helposti papin työn keskeisiä ongelmia ja haasteita, kuten työn ja vapaa-ajan rajan häilyväisyyttä sekä aina tavoitettavissa olemista. Nämä ongelmat eivät suinkaan ole kuitenkaan mobiiliteknologian luomia, vaan aikaisempi tutkimus osoittaa ongelmien olleen samanlaisia jo vuosikymmeniä sitten, jo ennen mobiiliteknologian aikaa.

Tutkimuskysymysten ja rajauksen sisällä on aiheellista kysyä: voisiko mobiiliteknologia vähentää kiireen kokemuksia papin töissä? Tutkimuksen valossa vastaus tähän kysymykseen vaikuttaisi olevan ”ei”. Pinnan alla ilmiö on kuitenkin huomattavasti mielenkiintoisempi ja monipuolisempi, kuin mitä tuo vastaus antaa ymmärtää. Mobiiliteknologian koetaan käytännössä kaikkien vastaajien toimesta tuovan mukanaan enemmän hyötyä kuin haittaa. Yksittäisiä työtehtäviä pystytään ehkä hoitamaan nopeammin ja kätevämmin kuin ilman mobiiliteknologiaa, mutta mobiiliteknologian mukanaan tuoma tavoitettavuus sekä erityisesti sosiaalinen media vaikuttaisi olevan merkittäviä syitä siihen, miksi tehokkuuden lisääntymisestä huolimatta kiire ei ole vähentynyt. Papit, niin kuin kirkon strategiakin, kokevat sosiaalisen median tärkeänä työympäristönä. Ongelma tulee kuitenkin vastaan siinä kohtaa, kun sosiaalisessa mediassa toimimiselle ei ole annettu koetun prioriteetin määrää vastaavia resursseja. Tämä johtaa helposti siihen, että papit tekevät työtään sosiaalisessa mediassa pitkälti omaehtoisesti ja vapaa-ajallaan kaikkien muiden töiden lisäksi.

On kuitenkin yllättävää, että vaikka kiire ei ole ainakaan helpottanut mobiiliteknologian myötä ja se myös tuo työasiat vapaa-ajalle entistä enemmän, ei pappien työhyvinvointi vaikuta tästä kuitenkaan kärsivän. Tämän tutkimuksen puitteissa ei syitä tähän voida selvittää, mutta syyt saattavat olla moninaiset. On mahdollista, että mobiiliteknologian mukanaan tuomat hyödyt ovat siinä määrin suuria, että ne voittavat mobiiliteknologian haittapuolet, jolloin työhyvinvointi pysyy vielä tasapainossa. On myös mahdollista, että mobiiliteknologia nykyisessä muodossaan on sen verran tuore ilmiö, että sen vaikutukset työhyvinvoinnille eivät heijastu vielä tarpeeksi nykyiseen tilanteeseen. Voi olla, että esimerkiksi kymmenen vuoden päästä lisääntynyt kiire näkyy negatiivisesti pappien työhyvinvoinnissa, mikäli mobiiliteknologian haittapuolia ei ole pystytty ehkäisemään.

Mobiiliteknologian tuoma tehokkuus ei kuitenkaan tule täysin ehdoitta. Mikäli henkilö ei hallitse mobiiliteknologiaa tarpeeksi hyvin, ei se välttämättä tuo tarpeeksi lisää tehokkuutta, että hyödyt peittäisivät haitat. Ne papeista, jotka ovat

kriittisimpiä mobiiliteknologian käyttöä kohtaan, olivat usein myös niitä, jotka eivät sitä oikein osanneetkaan käyttää. Tämä on toisaalta täysin ymmärrettävää, mutta jos otetaan huomioon mobiiliteknologian potentiaaliset hyödyt, voi olla vaikea oikeuttaa sen käyttämättä ja opettelematta jättäminen. Suurinta osaa heistä, jotka eivät hallitse mobiiliteknologian käyttöä erityisen hyvin, kiinnostaisi kyllä oppia tavalla tai toisella. Helpointa olisi, että sen käyttö olisi luonnollisempaa, mutta myös koulutuksilla voitaisiin parantaa tilannetta. Koulutukset ovat kuitenkin mobiiliteknologian nopeasti muuttuvassa ympäristössä haastavia ja kalliita. Merkittävää muutosta ei välttämättä nähdä ennen sukupolvenvaihdosta.

Papit käyttävät mobiiliteknologiaa hyödykseen työssään vaihtelevasti. Mobiiliteknologiaa ahkerasti ja monipuolisesti työssään käyttävät ovat edelleen suhteellisen pieni vähemmistö. Kuitenkin selkeä valtaosa papeista kyllä hyödyntää mobiiliteknologiaa työssään eri tavoilla. Suurimmalla osalla vastaajista oli kokemusta mobiiliteknologian käytöstä erityisesti työtehtävien valmistelussa ja tiedon haussa. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että ainakin tässä kohtaa moni pappi ei ole erityisen hyvin tietoinen kaikista mobiiliteknologian tuomista mahdollisuuksista. Vaihtoehtoisesti mobiiliteknologian potentiaali on tiedossa, mutta työnantamien tarjoamien laitteiden puutteessa niitä on hankala hyödyntää. Papit itse vaikuttavat seurakuntaa varautuneemmilta mobiiliteknologian käyttöön hengellisessä työssä.

Mobiiliteknologian käyttöönottoaminen ei vaadi vaivannäköä vain työntekijältä, vaan myös työnantajalta. Seurakuntien tulisi ehkä pohtia sitä, antavatko paikalliset puitteet hyvät mahdollisuudet mobiiliteknologian valjastamiseen. Matalimmalla tasolla on tietysti se, että työntekijöillä on laitteet. Laitteet tulisi saada työnantajalta, mutta monet käyttävät myös vapaaehtoisesti omia laitteitaan. Monissa seurakunnissa pappi saa kyllä käyttöönsä älypuhelimien, mutta esimerkiksi tablettien saaminen työnantajalta taitaa ainakin vielä tässä kohtaa olla harvinaista. Jos mobiiliteknologian käyttö ei ole ennestään tuttua, ei pelkkä laite riitä, jos sitä ei osata käyttää, vaan tarvitaan myös koulutusta. Mobiiliteknologian käyttöä ei toisaalta edistä se, jos seurakunnan sisäinen verkko on täysin kiinteän yhteyden varassa, eikä virastolla pääse mobiililaitteella internetiin langattomasti, ellei sitten käytä esimerkiksi puhelimen datayhteyttä. Samaan aikaan on mahdollista, että papeilla ei välttämättä ole riittävästi kiinteitä työpisteitäkään kaikille työntekijöille. Tämä edelleen kannustaa töiden viemistä kotiin, joka tuo mukanaan omat ongelmansa pappien työajan hallinnan kannalta.

Papin työajattoman työn yhtenä tyypillisenä erityispiirteenä voidaan nähdä työajan sirpaloituminen moneen osaan. Vaikka mobiiliteknologia ei välttämättä vähennäkään kiirettä tai edes auta työn luppoaikojen hyödyntämisessä vapaa-aikana, mutta mobiiliteknologia voi kuitenkin auttaa saamaan mahdollisimman paljon irti nykyisestä tilanteesta, jonka kanssa papin on kuitenkin pakko elää.

9.2 Tutkimustulosten luotettavuus

Tällaisessa pääasiassa määrällisessä tutkimuksessa on hyvä muistaa metodin rajallisuus. Vaikka kyselyyn vastanneiden määrä oli suhteellisen korkea, jolloin tilastollisiin analyyseihin voi pääasiassa luottaa, on näiden analyysien tulkinnassa aina mahdollisuus virhepäätelmiin. Olen pyrkinyt tutkimustuloksia esitellessäni siihen, että esittelen mahdollisia riskejä virhepäätelmistä sikäli kun ne ovat ajankohtaisia.

Yhtenä hyvänä esimerkkinä tästä voisi olla tulos, jonka mukaan mobiiliteknologiaa ahkerasti työssään käyttävät vaikuttavat työssään enemmän hyvinvoivalta kuin ne, jotka mobiiliteknologiaa eivät käytä. Vaikka toisaalta esimerkiksi regressioanalyysi tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella eri ilmiöiden selittäviä osuuksia, on sekin riippuvainen esimerkiksi kysymysten rakenteesta. Tässä kyseisessä esimerkissä mahdollisia selityksiä ilmiölle on useita: On mahdollista, että mobiiliteknologia todella edistää hyvinvointia työssä, mutta on myös mahdollista että mobiiliteknologiaa ahkerasti käyttävät ovat esimerkiksi erikikäisiä kuin muut vastaajat. On myös mahdollista, että mobiiliteknologian nykytilanteen ollessa sen verran nuori, että sen vaikutukset työhyvinvointiin eivät näy vielä.

Luotettavuuden osalta kappale ”8 Papit muuttuvassa mobiiliteknologian maailmassa” on siitä hyvä, että avoimet vastaukset ja niistä löydetty teemat avaavat ja selittävät muun kyselyn tilastoja hieman, jolloin olen voinut myös tulkita tilastollisia analyysejani avointen vastausten valossa. Näin ollen olen pyrkinyt pitämään myös tulkintani linjassa avointen vastausten kanssa, koska avoimia vastauksia tuli runsaasti myös muihin kysymyksiin. Tämän tutkielman raja-alue kuitenkin rajoittaa sitä, kuinka syvälle yhteenkään yksittäiseen ilmiöön on mahdollista mennä, jolloin ilmiöiden syvempi tarkastelu todennäköisesti vaatisi jatkotutkimusta.

9.3 Johtopäätöksiä ja jatkotutkimusaiheita

Mobiiliteknologia seurakuntatyössä kaipaisi varmasti lisää tutkimusta. Jo edellä mainittu mobiiliteknologiaa runsaasti käyttävien parempana esiintyvä työhyvinvointi hyötyisi tarkemmasta rajauksesta, jolloin olisi paremmat mahdollisuudet selvittää ilmiön todellisia syitä.

Mobiiliteknologia vaikuttaa edelleen olevan jossain määrin vierasta hengellisessä työssä useammastakin syystä. Taustalla on mahdollisesti esimerkiksi papiston keskiarvoisesti korkea ikä, seurakuntien yleinen hitaus muutokseen, mutta myös pappien omia asenteita mobiililaitteiden sopivuudesta erilaisiin tilanteisiin. Tämän tutkielman panos on pääasiassa kartoittavalla tasolla ja tuo esiin tilastoitavia ilmiöitä pappien keskuudesta. Seurakunnilla ja kirkolla instituutiona on mahdollisuus saada tutkielmasta yleinen kuva siitä, miten papisto Suomessa suhtautuu mobiiliteknologiaan ja missä määrin he kokevat sen työssä hyödylliseksi tai haitalliseksi. Samalla halusin myös hieman haastaa seurakuntia työympäristöinä pohtimaan sitä, minkälaiset edellytykset ne tarjoavat työntekijöilleen hyödyntää näitä moderneja mahdollisuuksia.

Vaikka mobiiliteknologiasta onkin jo tullut arkipäivää vuonna 2015, silti hengellisen työn piirissä ollaan selkeästi vielä hieman varauksellisia. On hyvin todennäköistä, että tämäkin tulee muuttumaan ajan myötä, mutta mobiiliteknologia tulee muuttumaan siihen mennessä yhtä lailla. Yksi ajankohtainen jatkotutkimusaihe voisi olla tutkia pappien asenteita mobiiliteknologian käyttöä kohtaan. Vaikka oma tutkimukseni toisaalta käsittelee hieman sitäkin, oli kysymyslomake rakennettu kuitenkin muiden asioiden ja aiheiden ehdoilla. Ehkä viiden tai kymmenen vuoden päästä iltapäivälehdistö ei enää kirjoita isolla otsikolla pappien mobiiliteknologian käytöstä jumalanpalveluksissa, vaan siitäkin on tullut yhtä luonnollista kuin minkä tahansa muun ajan mediasta, papyruksesta nykyajan kirkkokäsikirjoihin.

Lähteet ja kirjallisuus

Alasoini, Tuomo

- 2012 Psykologinen sopimus organisaation ja työntekijöiden yhteisenä etuna. – Työhyvinvointi ja organisaation menestys. Toim. Pasi Pyöriä. Helsinki: Hakapaino.

Alasuutari, Pertti

- 2011 Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Aruba Networks

- 2014 Are you ready for #GenMobile? How a new group is changing the way we work, live and communicate.
<http://www.arubanetworks.com/genmobile>. Viitattu 21.3.2015.

Berman, Dennis K.

- 2013 Why Aren't Smartphones Making Us More Productive?
<http://www.wsj.com/news/articles/SB10001424127887323982704578455163211575512>. Viitattu 4.2.2015.

Brannen, Julia

- 1992 Combining qualitative and quantitative approaches: an overview. Teoksesta Mixing methods: Qualitative and quantitative methods. Toim. Brannen, Julia. Aldershot: Avebury.

Brosché, Fredrik

- 1989 Loppuunpalanut? Helsinki: Kirjaneliö.

Frosti, Salla

- 1996 Papin työ ja perhe. Seurakuntapapin työ perheen näkökulmasta. Käytännöllisen teologian pro gradu-tutkielma. HYK.

Hayes, Bob & Kotwica, Kathleen

- 2013 Bring Your Own Device (BYOD) to Work. Trend report. The Security Executive Council. Elsevier Inc.

Heikkilä, Tarja

- 2008 Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Hiilamo, Kirsi

- 2013 Papit ja sosiaalinen media. – Crux 4/2013.

Hintsala, Meri-Anna & Ketola, Kimmo

- 2012 Kohtaamista vai oikeaa tietoa? Kirkon työntekijöiden kokemuksia työstä sosiaalisessa mediassa. Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisu 31.
[http://sakasti.evli.fi/julkaisut.nsf/2CDC066108439899C2257AD00038D857/\\$FILE/www31.pdf](http://sakasti.evli.fi/julkaisut.nsf/2CDC066108439899C2257AD00038D857/$FILE/www31.pdf). Viitattu 10.3.2015. Kirkon tutkimuskeskus: Tampere.

Huovinen, Eero

- 2001 Pappi? Helsinki: WSOY.

Hyvärinen, Mauri

- 2004 Työssä jaksaminen. – Teologia ja työelämä. Käytännöllisen teologian laitoksen vuosikirja 2004. Toim. Antti Räsänen. Helsinki: Helsingin yliopisto, käytännöllisen teologian laitos.

Häkkinen, Salla

- 2001 Sairaalapappina Riihimäellä. Tutkielma Riihimäen seurakunnan kappalaisen Pirkko Arolan työstä sairaalapappina. Käytännöllisen teologian pro gradu –tutkielma. HYK.

Häkkinen, Seppo

- 2010 Ihanne ja todellisuus: jäsenyyteen sitoutuminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa 1960-luvulta 2000-luvulle. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja, 108. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Jumalanpalvelusten kirja

- 2000 Hyväksytty kirkolliskokouksessa 12. tammikuuta 2000. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja I.

Jumalanpalveluksen opas

- 2009 Palvelkaa Herraa iloiten. Hyväksytty piispainkokouksessa 9. syyskuuta 2009. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:9.

Järvenpää, Sirkka L. & Lang, Karl R.

- 2005 Managing The Paradoxes of Mobile Technology. Information Systems Management, Vol. 22, No. 4, pp. 7-23, Fall 2005.
<http://ssrn.com/abstract=1070161>. Viitattu 4.4.2015.

Kauppinen, Juha

- 2003 Ajaton työ seurakunnassa. Helsinki: Edita.

Kilpi, Antti

- 2009 Loppuunpoltettu vai loppuunpalanut? Pappien kokemuksia työuupumuksesta. Käytännöllisen teologian pro gradu-tutkielma. HYTTK.

Kinanen, Juha

- 2008 Mesetä murheesi – sähköiset viestintävälineet sielunhoidossa. - Nuorten sielunhoidon käsikirja. Toim. Heli Pruuki. Helsinki: LK-kirjat.

Kirkko 2020

- 2010 Kirkko 2020 – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2010:7. Helsinki: WS Bookwell Oy.

Kirkollisten toimitusten kirja 1-3

- 2003 Hyväksytty kirkolliskokouksessa 8. marraskuuta 2003. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja III.

Kirkollisten toimitusten opas

- 2006 Sinä olet kanssani. Hyväksytty piispainkokouksessa 13. – 14. syyskuuta 2005. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2006: 4.

Kirkon alan työolobarometri 2001

2002 Raportti kirkon työntekijöiden työoloista. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Kirkon työolobarometri

2012 Raportti kirkon työntekijöiden työoloista. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Kohtaamisen kirkko

2014 Kohtaamisen kirkko – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 7. Kirkkohallitus. Helsinki: Unigrafia.

Kotisaari, Tuuli

2010 Papit verkossa. Keskusteluanalyttinen tutkimus yhteisöllisyyden rakentumisesta Rakkauden ammattilaiset-foorumilla. Uskontotieteen pro gradu-tutkielma. HYK.

Kuivalainen, Sanna

2012 Sosiaalinen media organisaation tietojohdamisessa: tapaustutkimus Web 2.0 -teknologian käyttöönotosta kauppakamariryhmän sisäisessä yhteistyössä. Viestinnän pro gradu –tutkielma. HYK.

Lainimo, Minna

2009 Pappi vapaalla? Työn ja vapaa-ajan suhde 30-40 -vuotiaiden pappien kokemuksissa. Kirkkososiologian pro gradu-tutkielma. HYK.

Lehtonen, Samu

2015 Pääsiäishartaus hätkähdytti - pappi luki saarnaa taulutietokoneelta: ”Vähän kyllä pelkäsin, että onko se sopivaa”. Artikkelit Iltasanomat.fi:ssä. Viitattu 19.4.2015.
<http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1428198195480.html>. Viitattu 20.4.2015.

Leppänen, Risto

2002 Seurakunnan työntekijöiden virvoittuminen. Riihimäen seurakunnan työntekijöiden käsityksiä ja kokemuksia hartauselämästä työssä ja vapaa-ajalla. Käytännöllisen teologian pro gradu-tutkielma. HYK.

Lindblad, Per

1998 Sankareita ja syntipukkeja. Kyselytutkimus Suomen evankelisluterilaisten seurakuntien seurakuntapappien, diakoniatyöntekijöiden ja toimistotyötä tekevien työntekijöiden hyvinvoinnista ja heidän työyhteisöissään kokemastaan henkisestä väkivallasta. Käytännöllisen teologian lisensiaatin tutkielma. HYK.

Malmelin, Karoliina

2013 Seurakuntien viestintäkirja. Helsinki: Kirjapaja.

Marttila, Oili & Tamminen, Hannu (toim.)

- 2002 Hyvinvointi seurakuntatyössä. Seurakuntien työympäristö- ja kehittämisopas. Jyväskylä: Gummerus.
- Meidän kirkko
- 2007 Meidän Kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto Sarja C 2007:10. Helsinki: Yliopistopaino.
- Mikkola, Teija & Niemelä, Kati & Petterson, Juha
- 2006 Urbaani usko: nuoret aikuiset, usko ja kirkko / toimittaneet Teija Mikkola, Kati Niemelä ja Juha Petterson. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Mäntylä, Heikki
- 2015 VS: Pyyntö: Sometodistus lyhyt lehteen? – Yksityinen sähköpostiviesti Tiinakaisa Honkasalolle. 6.3.
- Niemelä, Kati
- 2010 Papisto ja kanttorit 2010. Akavan kirkollisten ammattijärjestöjen jäsenkyselyn raportti. Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisuja 20. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- 2014 Kutsumusta, auttamista ja itsensä toteuttamista. Pappien ja kanttorien suhde työhön, työhyvinvointi ja suhtautuminen ajankohtaisiin kysymyksiin Kirkon akateemisten kyselyssä 2014. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 38.
- Niemelä, Kati & Palmu, Harri
- 2006 Papisto ja kanttorit 2006. Akavan kirkollisten ammattijärjestöjen jäsenkyselyn raportti. Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisuja 20. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, Kati & Salminen, Veli-Matti
- 2013 Teologiksi kasvamassa. Koulutusalan valinta, opiskeluprosessi ja ammattiin suuntautuminen. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Otala, Leenamaija. & Pöysti, Kaija
- 2008 Wikimaniaa yrityksiin. Yritys 2.0 tuottamaan. WSOYpro: Helsinki.
- Papisto ja kanttorit 2010
- 2010 Akavan kirkollisten ammattijärjestöjen jäsenkyselyn raportti. Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisuja 20. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Pitkänen, Perttu
- 2014 Älypuhelimet voittivat peruspuhelimet ensi kertaa. Artikkelit digitoday.fi-sivustolla.
<http://www.digitoday.fi/mobiili/2014/02/14/lypuhelimet-voittivat-peruspuhelimet-ensi-kertaa/20142277/66>. Viitattu 1.2.2015.
- Raiskio, Hanni

- 2012 Pappien saarnaan valmistautuminen Leppävaaran seurakunnassa keväällä 2012. Käytännöllisen teologian pro gradu-tutkielma. HYK.
- Salmi, Pontus
- 2001 Seurakuntien hengellistä työtä tekevien työmotivaatio. JTO-tutkimuksia sarja 14. Diss. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Seurakunnalliset mobiiliteknologiat
- Etusivu. <http://www2.uef.fi/fi/srk-teknologiat>. Viitattu 20.4.2015.
 - Sovellukset. <http://www2.uef.fi/fi/srk-teknologiat/sovellukset>. Viitattu 20.4.2015.
- Sisättö, Seppo
- 2004 Internet taskussa: Mobiiliin sähköiseen yhteiskuntaan. Helsinki: Inforviestintä.
- Sosiaalisen median sanasto
- 2010 Sanastokeskus TSK. TSK 40. Helsinki.
- Sosiaalisen median suuntaviivat
- Etusivu. <http://some.kirkonsuuntaviivat.fi/>. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Viitattu 15.4.2015.
 - Kirkko sosiaalisessa mediassa - miksi? http://some.kirkonsuuntaviivat.fi/kirkko_sosiaalisessa_mediassa_miksi. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Viitattu 15.4.2015.
- SPSS FAQ: What does Cronbach's alpha mean?
- <http://www.ats.ucla.edu/stat/spss/faq/alpha.html>. Viitattu 17.4.2015.
- Symon, Gillian & Pritchard, Katrina
- 2013 Get Smart: Effective Organizational Use of Smartphones. <https://gilliansymon.files.wordpress.com/2013/02/get-smart-paper-for-cmi-final.pdf>. Viitattu 15.2.2015.
- Talvitie, Johanna
- 2013 Pappien kokemuksia empatiasta ja erillisyydestä sielunhoitotyössä ja työssä jaksamisessa. Käytännöllisen teologian pro gradu-tutkielma. HYK.
- Toivonen, Timo
- 1999 Empiirinen sosiaalitutkimus. Filosofia ja metodologia. Porvoo: WSOY.

Liitteet

Kysymyslomake

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn pappien työajan hallinnasta ja sen suhteesta mobiiliteknologiaan! Tämä tutkimus on osa isompaa [Seurakunnalliset mobiiliteknologiat](#)-hanketta ja samalla myös osa yleisen käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielmaani.

Pappien keskuudessa tehtyjen työhyvinvointikyselyiden pohjalta on helppo todeta, että juuri työajan hallinta on keskeisessä osassa pappien työhyvinvointia. Monet papit kokevat työssään jatkuvasti kiirettä eivätkä koe ehtivänsä valmistella työtehtäviään riittävästi. Viime vuosina mobiiliteknologia on yleistynyt räjähdysmäisesti ja esimerkiksi monilla papeilla on nykyään älypuhelin työpuhelimena. Myös tabletit ovat hyvin yleisiä henkilökohtaisessa käytössä. Mobiiliteknologia ja sen mahdollisuudet voivat nopeuttaa ja tehostaa työtä, mutta mobiiliteknologia voi myös helposti hämärtää työn ja vapaa-ajan välistä rajaa. Kuinka mobiiliteknologian yleistymisen on muuttanut pappien työajan hallintaa? Voisiko mobiiliteknologiassa olla ratkaisu joihinkin pappien kokemuksiin ongelmien työssään ja työajan hallinnassa vai viekö mobiiliteknologia huomion pois oleellisesta? Esimerkiksi näihin kysymyksiin toivoisin saavani vastauksen, joten osallistumisesi kyselyyn on tärkeää!

Kysely jakaantuu viiteen osioon:

- 1) Ensimmäiseksi kartoitetaan työaikaan ja sen hallintaan liittyviä asioita
- 2) Toinen osio kartoittaa mobiiliteknologian käyttöä ja hallitsemista
- 3) Kolmas osio keskittyy sosiaaliseen mediaan
- 4) Neljäs osio keskittyy muihin mobiiliteknologiaan liittyviin palveluihin, pääasiassa pilvipalveluihin
- 5) Viimeinen osio on vastaajan taustatietoja varten. Vastaukset lähtevät ja tallentuvat anonymisti, eikä taustatiedoissa kysytä muuta kuin tutkimukselle relevantteja tietoja.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15-20 minuuttia.

Lisätietoa kyselystä voi pyytää osoitteesta otso.jarvi@helsinki.fi. Kiitos osallistumisestasi!

Kysely pappien työajan hallinnasta ja mobiiliteknologiasta

Työajan hallinta

	Työajaton	Työajallinen	Muu, mikä?
1. Millainen työaikajärjestely sinulla on?	☐	☐	____

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
2. Miten tyytyväinen olet työaikajärjestelyysi? (En lainkaan tyytyväinen 1 - 5 Erittäin tyytyväinen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
3. Kuinka usein... (En koskaan 1 - 5 Lähes aina)						
koet olevasi hyvinvoiva työssäsi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
koet, että sinulla on töissä kiire?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ehdit valmistautua työtehtäviin mielestäsi riittävän hyvin?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
4. Missä määrin koet seuraavien asioiden vaikuttavan työajan hallintaasi työssäsi? (Heikentävän huomattavasti 1 - 5 Parantavan huomattavasti)						
Töiden tasainen jakaminen työntekijöiden välillä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esimiehen ammattitaito	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lisää työvoimaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työajallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus vaikuttaa omaan työhösi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fyysinen työtila	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työajan yhtenäisyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kouluttautuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
5. Missä määrin pystyt hyödyntämään loppoajan tehokkaasti... (En lainkaan 1 - 5 Erittäin paljon)						
Työn tekemisenä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaa-aikana*	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*Tässä yhteydessä "tehokas vapaa-aika" tarkoittaa ihanteellisesti sitä, että työtehtävien välissä olevana loppoajana pystyt asettamaan itsesi sellaiseen mielentilaan, jossa olisit esimerkiksi vapaapäivänäsi. Esim. pystyt keskittymään normaalisti vapaa-ajan toimintaasi ilman, että jatkuvasti mietit työtehtäviesi jatkumista pian.

Kerro lisää (vapaaehtoinen):

6. Kuinka usein...

	Lähes joka viikko	Vähintään kerran kuussa	Harvemmin	Ei koskaan
viikoittaiset vapaapäiväsi jäävät pitämättä?	☐	☐	☐	☐
valmistelet työtehtäviäsi vapaapäivinä?	☐	☐	☐	☐

7. Missä yleensä valmistelet työtehtäviäsi?

(En koskaan 1 - 5 Lähes aina)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Työpaikalla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kotona	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Julkisilla paikoilla (kahvilat, junat, jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muualla, missä? Kerro alla lisää	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Muualla, missä:

8. Kuinka monta tuntia arvioit käyttäväsi keskimäärin viikoittaisesta työhön käyttämästäsi ajasta seuraaviin?

	Tunnit
Henkilökohtaiseen valmistautumiseen	____
Työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin (kokoukset, neuvottelut, suunnittelupalaverit yms. työyhteisön sisällä)	____
Seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön ja seurakuntalaisten kohtaamiseen (tähän kuuluvat mm. jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, sielunhoitokeskustelut ja kaikki tilanteet, joissa seurakuntalaisia kohdataan työtehtävissä)	____
Muuhun	____
Yhteensä kaikkiin työtehtäviin viikossa	____

9. Miten haluaisit muuttaa sitä, mihin työaikasi kuluu?

	Nykyistä vähemmän aikaa	Pitäisin samana	Nykyistä enemmän aikaa
Henkilökohtaiseen valmistautumiseen	☐	☐	☐
Työyhteisön sisäiseen yhteistoimintaan ja hallinnollisiin tehtäviin	☐	☐	☐
Seurakuntalaisten parissa tehtävään työhön ja seurakuntalaisten kohtaamiseen	☐	☐	☐

10. Kuinka tyytyväinen olet vapaa-aikaasi suhteessa työhön?

	Nykyistä vähemmän aikaa	Pitäisin samana	Nykyistä enemmän aikaa
Työhön käytetty aika	☐	☐	☐
Aika perheen kanssa	☐	☐	☐
Mahdollisuus oman hengellisen elämän ylläpitoon ja harjoittamiseen	☐	☐	☐
Harrastukset	☐	☐	☐
Aika ystävien kanssa	☐	☐	☐

Kysely pappien työajan hallinnasta ja mobiiliteknologiasta

Mobiiliteknologia

Mobiiliteknologialla tarkoitetaan tässä kyselyssä älypuhelimia ja tablettitietokoneita sekä niihin olennaisesti liittyviä palveluita. Tässä osiossa keskitytään pääasiassa mobiiliteknologian laitteisiin.

Älypuhelimet ovat nykyään tyypillisesti peruspuhelinta suuremmalla (kosketus)näytöllä varustettuja puhelimia, joiden näytön koko voi vaihdella esimerkiksi kolmen ja seitsemän tuuman välillä. Liittymäsopimuksen salliessa niillä pääsee helposti esimerkiksi internetiin, sähköpostiin ja kalenteriin. Älypuhelimille löytyy usein laaja kirjasto sovelluksia, jotka voivat vaihdella vaikkapa digitaalisesta Raamatusta erilaisiin peleihin. Tyypillisiä älypuhelimia ovat esimerkiksi Nokian (nyt Microsoftin) Lumia-puhelimet, Applen iPhone ja erilaiset Android-pohjaiset puhelimet (kuten esimerkiksi Samsung Galaxy-sarjan puhelimet).

Tabletit ovat tyypillisesti puhelimia isompia kosketusnäytöllisiä laitteita, joiden näytön koko ylittää usein kahdeksan tuumaa, tyypillisen koon ollessa noin kymmenen tuuman tuntumassa. Tabletteiksi lasketaan esimerkiksi Applen iPadit, erilaiset Android-tabletit (esim. Samsung Galaxy Tab-sarja) ja erilaiset Windows-tabletit ja "2-in-1" laitteet, jotka muuntautuvat tabletin ja kannettavan tietokoneen välillä tarpeen mukaan.

11. Onko sinulla älypuhelin...

	Kyllä	Ei
työpuhelimena?	☐	☐
henkilökohtaisena puhelimena?	☐	☐

12. Kuinka hyvin koet hallitsevasi seuraavat mobiiliteknologiat tai palvelut:

(Erittäin huonosti 1 - 5 Erittäin hyvin)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Älypuhelimet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tabletit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muut sosiaaliset mediat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pilvipalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Oletko hyödyntänyt mobiiliteknologiaa seuraavissa asioissa työssäsi:

(En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Työtehtävien valmisteluissa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liturgiassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Saarnassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakuntalaisten kohtaamisessa (esim. Facebookissa)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toimituskeskusteluissa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon etsimisessä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Käsitöiden ja muun kirjallisuuden mukana pitämisessä digitaalisesti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikin toistamiseen (esim. virsilaulun tukena)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Miten yleensä hyödynnät mobiiliteknologiaa vapaa-aikanas?

14. Missä määrin koet mobiiliteknologiasta olevan työssäsi...

(Ei lainkaan 1 - 5 Erittäin paljon)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
hyötyä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
haittaa?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kerro lisää (vapaaehtoinen):

15. Missä määrin koet mobiiliteknologian...

(En lainkaan 1 - 5 Erittäin paljon)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
säästävän aikaa työssäsi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
parantavan työhyvinvointiasi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
heikentävän työhyvinvointiasi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tehostavan työtäsi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
parantavan ajankäyttöäsi työssä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
pidentävän työpäivääsi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lyhentävän työpäivääsi?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
antavan joustavuutta?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
aiheuttavan työasioiden tarkistamista vapaa-ajallakin?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
helpottavan yhteydenpitoa seurakuntalaisiin?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
helpottavan yhteydenpitoa työyhteisön jäseniin?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. Kuinka sopivaksi koet mobiiliteknologian työntekijän käytössä seuraavissa seurakunnan tilaisuuksissa/tehtävissä?

(Ei sovi lainkaan 1 - 5 Sopii erittäin hyvin)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Messut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sanajumalanpalvelukset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erityismessut ja -sanajumalanpalvelukset (esim. Tuomasmessu)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hartaudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koulujen aamun/päivänavaukset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toimituskeskustelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sielunhoidolliset keskustelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhainkotivierailut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rippikoulut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakunnan kerhot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lähetystyöhön liittyvät tilaisuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisotyö	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Missä määrin saat mobiiliteknologian käyttöön tukea työpaikallasi?

(En lainkaan 1 - 5 Erittäin paljon)

1 2 3 4 5 En osaa sanoa

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

18. Käyttäisitkö mobiiliteknologiaa enemmän työssäsi, jos...

(Erittäin epätodennäköistä 1 - 5 Erittäin todennäköistä)

	1	2	3	4	5	Tämä pätee jo minuun	En osaa sanoa
saisit laitteet työnantajalta?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
saisit koulutuksen niiden käyttöön?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
esimies kannustaisi siihen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muu työyhteisö kannustaisi siihen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
mobiiliteknologian käyttö olisi luonnollisempaa sinulle?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
saisit korvauksen oman laitteen käytöstä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Mikä muu voisi kannustaa sinua mobiiliteknologian käyttöön?

19. Kuinka usein koet, että...

(En koskaan 1 - 5 Lähes aina)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
mobiililaitteissasi on riittävän hyvä signaali internetin sujuvaan käyttöä varten?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
mukana kulkevat käsikirjat ja muu työkirjallisuus painavat liikaa tai vievät liikaa tilaa?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Alla on muutamia mobiiliteknologiaan liittyviä avoimia kysymyksiä, joihin voit vastata halutessasi. Vastaaminen näihin ei ole pakollista, mutta se voi tuoda esiin mielenkiintoista ja merkittäviä teemoja ja asenteita.

Miten työsi on muuttunut vuosien varrella mobiiliteknologian yleistyttyä?

Onko sinulla myönteisiä kokemuksia mobiiliteknologiasta?

Onko sinulla kielteisiä kokemuksia mobiiliteknologiasta?

Onko sinulla mobiiliteknologiaan liittyviä pelkoja?

Kysely pappien työajan hallinnasta ja mobiiliteknologiasta

Sosiaalinen media

Sosiaalinen media kattaa sisäänsä monia eri sivustoja ja palveluja internetissä. Suomessa tyypillinen esimerkki sosiaalisen median palvelusta on esimerkiksi Facebook. Myös muita, kuten vaikkapa Instagram ja Twitter, löytyy käytöstä niin yksityisten ihmisten kuin yritystenkin parissa.

20. Onko sinulla...		Kyllä	Ei
tili Facebookissa?		☐	☐
erikseen henkilökohtainen ja työkäyttöön tarkoitettu tili Facebookissa?		☐	☐
työkäyttöön tarkoitettu tili jossain muussa sosiaalisen median palvelussa?		☐	☐

21. Jos sinulla on työkäytössä muita sosiaalisia medioita kuin Facebook, löytyykö mobiililaitteiltasi sovellus niihin?	Kyllä	Ei	Ei ole käytössä
	☐	☐	☐

22. Sosiaalinen media ja työaika-suunnittelu.		Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Varaatko kalenteriisi aikaa sosiaalisessa mediassa läsnäoloon työasioissa?		☐	☐	☐
Pitäisikö sosiaalisessa mediassa läsnäolo ottaa huomioon työaika-suunnittelussa esimiestasolla?		☐	☐	☐

23. Miten usein käytät sosiaalisia medioita työkäytössä seuraavilla laitteilla? (En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)		1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Älypuhelin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tabletti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietokone	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Teetkö työtäsi sosiaalisessa mediassa vapaa-ajallasi? (En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)		1	2	3	4	5	En osaa sanoa
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

25. Kuinka työyhteisösi suhtautuu työajan käyttöön sosiaalisessa mediassa? (Erittäin huonosti 1 - 5 Erittäin hyvin)		1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Esimiehet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työkaverit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sinä itse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Minkä verran käytät Facebookia seuraaviin tarkoituksiin papin roolissa? (En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)		1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Tapahtumista tiedottamiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtumien ja ryhmien luomiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakuntalaisten kohtaamiseen ja asioista sopimiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kirkon/seurakunnan näkökulman pitämiseen esillä sosiaalisessa mediassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muussa tarkoituksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Kuinka usein löydät itsesi harhailemasta sosiaalisesta mediasta ilman sen suurempaa työperäistä syytä töissä ollessasi? (En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)		1	2	3	4	5	En osaa sanoa
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kysely pappien työajan hallinnasta ja mobiiliteknologiasta

Muut palvelut

Pilvipalvelulla tarkoitetaan sellaista internet-palvelua, joka mahdollistaa esimerkiksi kuvien ja tiedostojen lataamisen internetiin. Kuvat ja tiedostot ovat "pilvessä" helposti saatavissa miltei tahansa internetiin yhdisteltyltä laitteelta. Mobiililaitteilla on usein omat sovelluksensa eri pilvipalveluille, jotta niiden käyttö olisi helppoa pienemmälläkin laitteella ja kosketusnäytöllä. Tietokoneella pilvipalveluja voi käyttää usein joko suoraan internetiselaimesta, pilvipalvelun omasta ladattavasta sovelluksesta tai se saattaa olla integroituna tietokoneen käyttöjärjestelmään.

Nykyään mobiililaitteet voidaan usein asettaa (tai ne tekevät sen vakiona) lataamaan esimerkiksi laitteella otetut valokuvat suoraan pilveen, jossa ne ovat tallessa esimerkiksi laiterikosta huolimatta.

Yleisiä pilvipalveluja ovat esimerkiksi OneDrive (ent. SkyDrive), Google Drive, DropBox, iCloud.

28. Oletko hyödyntänyt pilvipalveluja johonkin seuraavista työssäsi?

(En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Tiedostojen tallentamiseen itseäsi varten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedostojen helppoa muille jakamista tai muokkaamista varten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kuvien tallentamiseen ja jakamiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

29. Oletko hyödyntänyt pilvipalveluja johonkin seuraavista vapaa-aikanasasi?

(En koskaan 1 - 5 Erittäin usein)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Tiedostojen tallentamiseen itseäsi varten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedostojen helppoa muille jakamista tai muokkaamista varten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kuvien tallentamiseen ja jakamiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

30. Käyttäisitkö enemmän pilvipalveluja...

(Erittäin epätodennäköistä 1 - 5 Erittäin todennäköistä)

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
jos saisit koulutusta sen käyttämiseen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jos työsi ei sisältäisi salassapidollisia asioita, joiden tallentaminen pilveen olisi kyseenalaista?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jos pilvipalvelu integroituisi paremmin työpaikan laitteisiin?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jos et olisi huolissasi pilvipalvelujen tietoturvasta?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kysely pappien työajan hallinnasta ja mobiiliteknologiasta

Taustatiedot

Kiitos vastauksistasi! Pyytäisin vielä, että vastaisit alla oleviin taustatietokysymyksiin.

Sukupuoli: ☐ Mies
☐ Nainen

Ikä:

Alle 30 ▼

Hiippakunta:

Mikkeli ▼

	Avoliitossa	Avoliitossa	Parisuhteessa jotenkin muuten	Ei parisuhteessa
Sivilisaatio	☐	☐	☐	☐

	Ei huollettavia	1 huollettava	2 huollettavaa	3 huollettavaa	4 tai useampi huollettavaa
Perhe	☐	☐	☐	☐	☐

	Kokoaikainen	Osa-aikainen	Muu, mikä?
Työsuhteesi laatu?	☐	☐	____

	Samalla paikkakunnalla	Eri paikkakunnalla	Tarkempi selitys, esimerkiksi kilometreinä (vapaaehtoinen)
Asuinpaikkasi työpaikkaan nähden?	☐	☐	____

Työala:

(Voit valita monta työalaa)

- ☐ Seurakuntatyö
- ☐ Nuorisotyö
- ☐ Sairaalatyö
- ☐ Lähetystyö
- ☐ Lapsityö
- ☐ Verkkotyö
- ☐ Koulu/oppilaitostyö
- ☐ Perhetyö
- ☐ Viestintätyö
- ☐ Aikuistyö
- ☐ Kansainvälinen työ

Muu, mikä?

Työkokemus pappina:

Alle 2 vuotta ▼

	Kirkkoherra	Johtava kappalainen tai vastaava	Muu	En ole
Oletko esimiesasemassa?	☐	☐	☐	☐

Onko sinulla vielä jotain muuta sanottavaa jostakin kyselyyn liittyvästä?

Hei,

olen teologian kandidaatti Helsingin yliopistosta ja teen pro gradu-tutkielmaani pappien työajan hallinnasta ja sen suhteesta mobiiliteknologiaan.

Pappien keskuudessa tehtyjen työhyvinvointikyselyiden pohjalta on helppo todeta, että juuri työajan hallinta on keskeisessä osassa pappien työhyvinvointia. Monet papit kokevat työssään jatkuvasti kiirettä eivätkä koe ehtivänsä valmistella työtehtäviään riittävästi. Viime vuosina mobiiliteknologia on yleistynyt räjähdysmäisesti ja esimerkiksi monilla papeilla on nykyään älypuhelin työpuhelimena. Myös tabletit ovat hyvin yleisiä henkilökohtaisessa käytössä. Mobiiliteknologia ja sen mahdollisuudet voivat nopeuttaa ja tehostaa työtä, mutta mobiiliteknologia voi myös helposti hämärtää työn ja vapaa-ajan välistä rajaa. Kuinka mobiiliteknologian yleistyminen on muuttanut pappien työajan hallintaa? Voisiko mobiiliteknologiassa olla ratkaisu joihinkin pappien kokemuksiin ongelmiin työssään ja työajan hallinnassa vai viekö mobiiliteknologia huomion pois oleellisesta? Esimerkiksi näihin kysymyksiin toivoisin saavani vastauksen, joten osallistumisesi kyselyyn on tärkeää!

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15-20 minuuttia. Kysely löytyy osoitteesta <https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/57100/lomake.html>

Yhteystiedot kyselyn toteuttamista varten olen saanut Pappisliitolta. Graduani ohjaa Tapani Innanen, pääaineeni on yleinen käytännöllinen teologia.

Kiitos etukäteen ajastasi ja vastauksistasi,
Otso Järvi

Hei,

otin sinuun yhteyttä jokin aika takaperin ja pyysin osallistumaan pro gradu-tutkielmani kyselyyn pappien työajan hallinnasta ja sen suhteesta mobiiliteknologiaan. Jos olet jo vastannut kyselyyn, kiitos erittäin paljon ajastasi ja vastauksistasi! Jos et kuitenkaan ole vielä vastannut kyselyyn, nyt on vielä hyvää aikaa ensi maanantaihin, eli 2.2.2015 asti. Vastauksesi on tärkeä, jotta tilastollisesta tutkimuksesta saadaan tarpeeksi luotettava ja käyttökelpoinen.

Olen siis teologian kandidaatti Helsingin yliopistosta ja teen pro gradu-tutkielmaani pappien työajan hallinnasta ja sen suhteesta mobiiliteknologiaan.

Pappien keskuudessa tehtyjen työhyvinvointikyselyiden pohjalta on helppo todeta, että juuri työajan hallinta on keskeisessä osassa pappien työhyvinvointia. Monet papit kokevat työssään jatkuvasti kiirettä eivätkä koe ehtivänsä valmistella työtehtäviään riittävästi.

Viime vuosina mobiiliteknologia on yleistynyt räjähdysmäisesti ja esimerkiksi monilla papeilla on nykyään älypuhelin työpuhelimena. Myös tabletit ovat hyvin yleisiä henkilökohtaisessa käytössä.

Mobiiliteknologia ja sen mahdollisuudet voivat nopeuttaa ja tehostaa työtä, mutta mobiiliteknologia voi myös helposti hämärtää työn ja vapaa-ajan välistä rajaa. Kuinka mobiiliteknologian yleistyminen on muuttanut pappien työajan hallintaa? Voisiko mobiiliteknologiassa olla ratkaisu joihinkin pappien kokemuksiin ongelmiin työssään ja työajan hallinnassa vai viekö mobiiliteknologia huomion pois oleellisesta? Esimerkiksi näihin kysymyksiin toivoisin saavani vastauksen, joten osallistumisesi kyselyyn on tärkeää!

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15-20 minuuttia. Kysely löytyy osoitteesta <https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/57100/lomake.html>

Yhteystiedot kyselyn toteuttamista varten olen saanut Pappisliitolta. Graduani ohjaa Tapani Innanen, pääaineeni on yleinen käytännöllinen teologia.

Kiitos etukäteen ajastasi ja vastauksistasi,
Otso Järvi